

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

İSMET ÖZEL'İN MİLLET VE TOPLUM ANLAYIŞI

YAZAR
KENAN DEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
PROF. DR. CENAN KUVANCI

ORDU- 2024

TEZ KABUL SAYFASI

Kenan DEMİR tarafından hazırlanan “**İsmet Özel’in Millet ve Toplum Anlayışı**” başlıklı bu çalışma, **15.03.2024** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Unvanı, Adı ve Soyadı Üniversitesi / Fakültesi	İmza
Üye	Unvanı, Adı ve Soyadı Üniversitesi / Fakültesi	İmza
Üye	Unvanı, Adı ve Soyadı Üniversitesi / Fakültesi	İmza

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Kenan DEMİR

ÖZET

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

İSMET ÖZEL'İN MİLLET VE TOPLUM ANLAYIŞI

KENAN DEMİR

İsmet Özel'in millet ve toplum hakkındaki görüşlerini anlayabilmek için, Türklük'le ilgili görüşlerine müracaat etmek gerekmektedir. İsmet Özel, Türklük ve İslâm'ı birbirinden ayrılmaz iki kavram olarak görmektedir. Ona göre, Anadolu'nun Türk yurdu olmasından sonra Türk kimliği tam anlamıyla oluşmuştur. Türkler'in müslüman olması ile başlayan, Anadolu'nun yurt edinilmesiyle oluşan Türk kimliği, Anadolu topraklarında hâlâ varlığını sürdürmektedir. Kişi ancak mümin vasfıyla Türklüğünü arttırabilir. Türklüğün ortaya çıkması, yaratıcı tarafından gönderilen, doğru yola ulaştırıcı bilginin anlaşılması ve içselleştirilmesiyle olur. Bu nedenle, İsmet Özel, Türklüğü aklî bir faaliyet olarak da görmektedir. Akıl olmadan müslümanlık ve Türklük anlaşılmaz. Türklük akıl ile birlikte üretken olmayı ve etkin olmayı gerektirir. Ayrıca, İsmet Özel'in toplum hakkındaki görüşlerini anlayabilmek için, modernizm ve Batı medeniyeti hakkındaki görüşlerini de göz önünde bulundurmak gerekmektedir. İsmet Özel'e göre, kapitalizmin Türk toplumuna olan etkisi, onun öz kimliğinden uzaklaşmasına ve yozlaşmasına neden olmuştur. Batı'da ortaya çıkan gelişmeler Türk toplumunun inançlarına muhaliftir. Batı'nın değerleri Türk toplumu için örnek olacak değerler değil; aksine, uzaklaşılması gereken değerlerdir. O'na göre, dinî ve manevî değerlerin etkisiyle bir araya gelen insanların oluşturduğu bir toplum geçmişte olduğu gibi gelecekte de daha etkin bir rol üstlenecektir.

Anahtar Kelimeler: İslam Felsefesi, Din, Türklük, Millet, Toplum

ABSTRACT

DEPARTMENT OF PHILOSOPHY AND RELIGIOUS SCIENCES

İSMET ÖZEL'S UNDERSTANDING OF NATION AND SOCIETY

KENAN DEMİR

In order to understand İsmet Özel's views on nation and society, it is necessary to refer to his views on Turkishness. İsmet Özel sees Turkishness and Islam as two inseparable concepts. According to him, Turkish identity was fully formed after Anatolia became the Turkish homeland. The Turkish identity, which started with the Turks becoming Muslims and formed with the adoption of Anatolia as their homeland, still continues its existence in Anatolian lands. A person can only increase his/her Turkishness by being a believer. The emergence of Turkishness is due to the understanding and internalization of the knowledge sent by the Creator, which leads to the right path. For this reason, İsmet Özel also sees Turkishness as a rational activity. Islam and Turkishness cannot be understood without reason. Turkishness requires being productive and effective along with intelligence. Additionally, in order to understand İsmet Özel's views on society, it is necessary to take his views into account on modernism and Western civilization. According to İsmet Özel, the impact of capitalism on Turkish society has caused it to move away from its identity and to be degenerated. The developments emerging in the West are in opposition to the beliefs of Turkish society. Western values aren't values that can be exemplary for Turkish society; On the contrary, they are values that should be avoided. According to him, a society formed by people who come together under the influence of religious and spiritual values will play a more effective role in the future as it has in the past.

Key Words : Islamic Philosophy, Religion, Turkishness, Nation, Society

TEŞEKKÜR

“Millet” ve “toplum” kavramları, tanımlanmaya çalışıldığında muhtevası açık ve seçik bir biçimde ortaya konulamayan çok boyutlu iki kavramdır. Bunların toprak, soy ve ekonomi gibi maddî; ahlâk, dil, din, sanat, gelenek gibi mânevî boyutları bulunmaktadır. Millet ve toplum kavramları çok yönlü oluşlarından dolayı, farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Oluş halinde olan zamansal gerçekleri anlamlandırma ve tanımlamada ihtilafların olması son derece doğaldır. Sözgelimi, “millet ve toplum”u ulus ya da ırk gibi unsurlara indirgeyerek dar tanımlarla izaha çalışanlar olduğu gibi, tam aksine, duygu, düşünce, inanç ve millî şuurdan izole bir şekilde anlayamayacağını ifade eden düşünürler de olmuştur. Yine millet ve toplum kavram ve olgusunu, salt toplumsal tabakalaşma ya da toplu yaşama ile ilgili bir gelişim olarak yorumlamanın ötesinde, başka açılardan ele alanlar da bulunmaktadır.

Bunlardan biri İsmet Özel’dir. İsmet Özel’in “Türklük” ve “Müslümanlık” kavramlarına dayalı olarak oluşturduğu “millet” ve “toplum” anlayışını ele almanın önemli olduğunu düşünüyoruz. İsmet Özel’in “millet” ve “toplum” hakkındaki düşünceleri İslâm dini esas alınarak oluşturulmuştur. Ona göre, İslâm ile Türklüğü birbirinden ayrı görmek, iliği kemiğinden ayırmak gibidir.

Bu araştırma konusunun belirlenmesinden yazım işleminin gerçekleştirilmesine varana kadar, yaptığı katkılardan dolayı tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Cenan KUVANCI’ya teşekkür ederim.

Kenan DEMİR

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ KABUL SAYFASI	ii
ETİK BEYANI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Konusu	1
1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi	7
1.3 Araştırmanın Yöntemi.....	7
1.4 Araştırmanın Alanyazın İncelemesi.....	8
2. İSMET ÖZEL'İN MİLLET ANLAYIŞI	11
2.1 Millet ve Türk Kavramları ve Bu Kavramların Realitesi.....	11
2.2 Millet ve Türklüğün Temeli Olarak İslâm	18
2.3 Tarihî ve Toplumsal Bir Gerçek Olarak Millet ve Türklük	23
2.4 Milletin ve Türklüğün Geleceği	30
3. İSMET ÖZEL'İN TOPLUM ANLAYIŞI	38
3.1 Toplum Halinde Var Olma İhtiyacı	38
3.2 Toplumun Kurucu unsuru Din	43
3.3 Dinî ve Ahlâkî İdeallerin Gerçekleşme Bağlamı Olarak Toplum.....	51
3.4 Toplumsal Çözülme ve Çözüm Yolları.....	57
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	65
KAYNAKLAR	69
ÖZGEÇMİŞ	73

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

Bsk.	: Baskı
c.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
ed.	: Editör
Hız.	: Hazreti
Ms.	: Milattan sonra
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfalar arası
TDK	: Türk Dil Kurumu
ö.	: Ölüm
vb.	: Ve benzeri
yy.	: Yüzyıl

1. GİRİŞ

1.1 Araştırmanın Konusu

Millet ve toplum olma isteği, tek başına var olmak yerine, birleşerek daha güçlü toplumsal yapılar oluşturma irâdesinden ortaya çıkmıştır. Millet olabilmek için ırk, nesep veya kan bağı gibi doğuştan gelen özelliklerin yanı sıra, düşünce, ülkü ve din gibi ortak değerlere sahip olmak da gerekir. Biyolojik mensubiyet kadar ve hatta ondan daha fazla, dinî mânevî değerler, insanları bir arada tutan önemli bağlardır. Çünkü etnik köken, coğrafya gibi ortak unsurlar, milletin oluşumu için yeterli değildir.

Tam da bu noktada, çağdaş bir düşünür olan İsmet Özel'in, "millet "ve "Türklük" kavramları hakkında dikkat çekici tanımlar ve yorumlar yaptığını görülmektedir. İsmet Özel'in millet anlayışı, temelde dar nasyonalist ideolojilerden ziyade, İslâmî bir çerçevede oluşturulmuştur. "*Olduysak Âyetler ve Hadislerle Türk olduk biz. Eğer Türk kültüründen söz edilecekse gündeme İslâm dini gelecektir,*¹ diyor İsmet Özel. O, Türklük anlayışını İslâm dini ve Kur'ân'ı Kerîm ile ele alırken, millet ve Türklük anlayışını tarihî olarak yeni bir bakış açısıyla değerlendirmekte, onu dinî, mânevî bir tanımlamayla ortaya koymaktadır. Bu anlamda, İslâm'ın insanları bir arada tutma özelliği, İsmet Özel açısından oldukça dikkate değerdir. İslâm'ın insanlar tarafından doğru olarak anlaşılması ve hayata tatbik edilmesi güçlü bir millet için oldukça önemlidir. Peki, İsmet Özel'e göre, "müslüman olmak" ne demektir?

İsmet Özel'e göre, müslüman olmak, insanın hayata yön verme noktasında ve tercihlerinde Allah'ın göndermiş olduğu emir ve yasaklara uyması ve ilâhî irâdeye tamamen teslim olması demektir. Elbette ilâhî irâdeye teslim olma noktasında önemli engeller vardır ve bu engellerden biri, insanların mensubu oldukları toplumun kültürüne uymalarıdır. Kültür insan hayatını süsler, ancak, İslâm süslü bir hayatı değil, doğru ve ilâhî irâdeye bağlı bir hayatı ön plana çıkarır. Günah, insanı dinden çıkarmazken, kültürün etkisiyle doğru sanılan ve İslâm'a uygun olmayan tercihler, onu İslâm dairesi dışına çıkarabilir. İsmet Özel'e göre, Allah'ın istediği hedefe insan ne kadar yakın olursa, müslümanlıkta o kadar ilerlemiş olur.² İnsanların, İslâm'ı kendi keyfine göre

¹ İsmet Özel, *Dil ile İkrar* (İstanbul: TİYO, 2017), s.353.

² İsmet Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2* (Ankara: Ebabil, 2008), s.155.

yorumlaması bu nedenle yanlıştır.³

İsmet Özel'e göre, İslâm dini ile iman, Türklük kavramıyla doğrudan ve gerçek anlamda ilişkilidir. İslâm, iman ve Türklük, bu üç öge birbirinden ayrı düşünülemez. Dindar ve imanlı olup da Türk olmamak mümkün olmayacağı gibi, Türk olup İslâm'dan ve imandan uzak olmak da mümkün değildir. Bu nedenle, bir insanın Türklüğü de tıpkı imanı gibi artıp eksilebilmektedir. Türklük ve iman ile gösteriş yapılamaz; çünkü imanın ve Türklüğün kimyasında sorumlulukları yerine getirme, elini taşın altına koyup mücadele etme şuuru vardır. Dolayısıyla, gerçek anlamda Türk olanlar gösteriş yapmak için asla bu riske girmezler.⁴

İsmet Özel, millet kavramını ele alırken insanlığı hak ve bâtıl olarak baştan iki sınıfa ayırmaktadır. O, evrensel değer ve ortak akıl gibi söylemlerin İslâmî olmayacağını ifade eder. Allah'ın buyurduğu emirlere uymak "silm"e dahil olmak, yani teslim olmak demektir. İslâm dairesi içerisinde olmak için "Hak mı, bâtıl mı?" sorusu her alana hâkim olmalıdır.⁵

Özel'in "millet" anlayışı, dünya üzerinde yaşayan tüm insanlar göz önüne alındığında daha kapsayıcı bir yapıyı ifade etmektedir. Çünkü "hak ehli" doğru yolda olan ve iyiliği emredip kötülükten uzak duran insanları ifade etmektedir. Öte yandan, "bâtıl ehli" tüm insanların içinde doğru yoldan sapmış ve kötü işlerle uğraşan ve hak ehlinin dışında kalan insanları ifade etmektedir.

İsmet Özel'e göre, hak ehli olmak için milleti oluşturan her müslüman ferdin kendini müslümanların ilkiymiş gibi görmesi ve ona göre yaşaması gerekir. Her müslüman kendini müslümanların ilkiymiş gibi hisseder ve ona göre yaşarsa, ancak o zaman İslâm'ın insana aslî vasfını kazandırdığını anlayabilir.⁶ Müslümanların ilki gibi olmak, insanın olgusal, fiili durumlara göre değil, sorumluluk alarak, dünyalık meselelere, İslâm'a göre yön vermesidir.⁷

Hz. Muhammed, İslâm'ı ilk tebliğ ettiği zaman, insanlar fert fert İslâm'a girdi ve bu şekilde zamanla kalabalık bir İslâm topluluğu oluştu. Daha sonra İslâm'a toplu halde

³ İsmet Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 3* (Ankara: Ebabil, 2008), s.82.

⁴ İsmet Özel, *Kalın Türk* (İstanbul: Şûle Yayınları, 1992), s.63.

⁵ İsmet Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklâl Yürüyüşü II* (İstanbul: Tam İstiklâl Yayıncılık Ortaklığı, 2014), ss.217-220.

⁶ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 3*, s.246.

⁷ İsmet Özel, *Cuma Mektupları-9* (İstanbul: Şûle Yayınları, 2003), s.24.

giren insanlar kalabalık topluluklar halinde İslâm'ı kavramaya çalıştı. Bunun sonucunda da İslâmî değerlerden çok kalabalıkların kültürel değerleri ön plana çıkararak, Müslüman yaşayış biçimi ve tavrına gölge düştü.⁸ Buna göre kültürel değerlerden ziyade İslâm dininin kutsal kitabı olan Kur'ân'ı Kerîm'de yer alan iman esaslarına bağlı olmak ve bu iman esaslarını günlük hayatta uygulamada ısrarcı olmak, müslüman olmak için zorunludur.

İsmet Özel'e göre, kültürel değerler gibi, fertlerin müslümanlığına etki eden bir diğer unsur da "modernlik"tir. Modernlik hiçbir dini ayırt etmeyip, insanları hak ile bâtil arasında bir ayırım yapmamaya sevk etmiştir; insana, her dine eşit mesafede olma ve bütün dinlere dışarıdan bakma ehliyeti sağlamıştır. İsmet Özel zihnen modernleşmiş bir insanın, İslâm'a kendi iç dünyasından samimî olarak bakamayacağını iddia eder.⁹

Geçmişte, bâtila her yöneliş insanın kendi varoluş gayesinden uzaklaşmasıyla ortaya çıkmıştır. Modernlik de insanların kendi elleriyle yaptıkları şeylerin kendilerini kurtuluşa götüreceğine inanmaları ile ortaya çıkmış bir akımdır. Yaratılış gayesini unutan insan, modernlik adı altında hak olandan uzaklaşıp bâtilin doğruluğuna inandırılmıştır.

Modern zamanda insanın kendini varoluş gayesinden müstesna tutması ileri boyutlara ulaşarak, teknoloji ve sermaye gibi yardımcıların da etkisiyle yaşamın her alanına hâkim olmuştur. Bunun sonucunda da dünya üzerinde adı net olarak konulmamış, modernlik ile din arasında bir soğuk savaş ortaya çıkmıştır.¹⁰

İsmet Özel'e göre, modern bâtili yönelişlerin aksine, Kur'ân, insan hayatında alçakça tatmin duygularını yok edip, yerine daha yüksek konumda olan iman duygusunu koyar. Kur'ân bir iman kitabıdır ve tüm peygamberler cismânî tatmin duygularını yok etmek için gelmiştir. İşin aslını bize öğretmek peygamberlerin asıl amaçlarıdır. Modern medeniyet ise bizi kandırarak buradaki alçaltıcı duyguları asıl kabul ettirmek isteyen sistemin adıdır.¹¹ Bu nedenle, toplumu oluşturan her birey, modern sisteme karşı fert olarak uyanık olmalı; Kur'ân'ın bildirmiş olduğu iman hakikatlerini iyi anlayıp, müslümanlıkta üstün bir bilinç seviyesine ulaşmalıdır. Bu bilinç seviyesine ulaşan her birey ahlâkî olarak toplumda en üst seviyede olacaktır.

⁸ İsmet Özel, *Cuma Mektupları-7* (İstanbul: Şûle Yayınları, 2002), s.142.

⁹ İsmet Özel, *Siper Beden* (İstanbul: Şûle Yayınları, 2011), s.266.

¹⁰ Özel, *Siper Beden*, s.24.

¹¹ İsmet Özel, *Türk Olamadıysan Oldun Amerikalı* (İstanbul: Tiyo Yayınevi, 2016), s.42.

İsmet Özel, Batı toplumunun modern anlayışının kökeninin insandan yana olmadığını, insana dayalı olduğunu ifade etmektedir. İnsanî sınırları, mutlak sınırlar olarak kabul eden, insanı mutlaklaştırmak anlamına gelen “Hümanizm” modern insanın sürekli bir gelişme içerisinde olduğunu ve bu gelişimin hiç durmadan devam edeceğini ifade eder. Müslüman görüşte ise, insan gelişmekte olan değil, eksik olan ve ilâhî olanla irtibat kurunca sınırları zorlayan bir varlıktır. Bu sebepten ötürü, iman edip üstün bir vasıf kazanan fert, modern anlamda gelişmekte olan bireyden daha üstündür.¹²

İsmet Özel’e göre, İslâmî çerçevede, birey dini, hayatının her noktasına hâkim kılabilirdiği ölçüde birey olabilmektedir.¹³ O, müstakim olandan sapma şeklinde ortaya çıkmış olan diğer dinlerin kitlelerin, kalabalık toplulukların dinleri olduğunu, İslâm’ın ise seçkin ve öncü olanların dini olduğunu ifade etmektedir.¹⁴

Müslüman birey Kur’ân sayesinde Allah ile iletişim kurabilmekte; Allah’ın âyetleri sayesinde muhtevâ sahibi olabilmekte ve kendi mevcûdiyetine deliller bulabilmektedir.¹⁵ İnsanın diğeriyle kurduğu irtibatların tamamı ancak vahyin ölçüleri dikkate alındığında bir anlam ifade edebilir. İnsan toplum içerisinde vahiy olmadan gerçek bir anlam oluşturamaz, olsa olsa, oluşturmuş olduğu şeyin anlamlı olduğu yanılığına kapılır. Dolayısıyla, toplumu oluşturan müslüman bireylerin diğer insanlardan farkı, vahiyle irtibat kurmuş olmalarından kaynaklanmaktadır. Herkesin aynı işlerle meşgul olduğu, herkesin bir yarış içerisinde aynı hedeflere koştuğu bir toplumsal yapı, İslâm’ın ruhuna ve insanın fitratına aykırıdır. Diğer bir ifadeyle, vahiy münâsebetiyle çizilmeyen insanî sınırlar, yapay sistemler aracılığıyla kula kulluğu ortaya çıkarır.¹⁶

İsmet Özel, insan aklının ancak dünyayı hor görecektir ve bu dünyadaki her şeyin aslının diğer dünyada var olduğunu idrâk edecek seviyeye ulaştığında imana ayak uydurabileceğini ifade eder.¹⁷ İnsan iman ettiği takdirde, yaratıcı ile arasında bir irtibatın meydana gelmesi ve bu irtibatın neticesinde âlem ile kurmuş olduğu ilişkinin sonucu olarak tüm hayatına yeni bir şekil verir. Ancak, yine de insanın kendi dinî tecrübesinden

¹² İsmet Özel, *Tok Kurda Puslu Hava* (İstanbul: Şûle Yayınları, 2009), ss.53-54.

¹³ İsmet Özel, *İrtica Elden Gidiyor* (İstanbul: İklim Yayınları, 1987), s.141.

¹⁴ İsmet Özel, *Sorulunca Söylenen* (İstanbul: Çıdam Yayınları, 1989), s.178.

¹⁵ Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklâl Yürüyüşü II*, ss.21-22.

¹⁶ İsmet Özel, *Neredeyizim* (İstanbul: Şûle Yayınları, 2009), s.63.

¹⁷ İsmet Özel, *Henry Sen Neden Buradasın-I* (İstanbul: Şûle Yayınları, 1992), s.56.

yola çıkararak bir din anlayışı oluşturması sözkonusu olamaz. Tüm hükümler yaratanın göndermiş olduğu ilâhî emirler çerçevesinde zâhire göre verilmektedir.¹⁸

Akıl ile nakil arasındaki münasebet insanın, aklın sorumlu olduğu alanın dışına çıkamayacağını idrak etmesidir. Yaratıcı'nın ve yaratılışın sırrını çözmenin insanın aslı vazifesi olmadığını bilmek gerekir. Yaratıcı ve yaratılışta kusur aramak, insanın şeytanlaşmasına yol açar. İnsanın bu şekilde bir akletme mücadelesine girmesi, beraberinde kendini tanrı yerine koymasının kapısını açabilir. Bu nedenle, insanın Tanrı ve âlem karşısındaki asıl sorumluluğu ona vahiy ile gönderilene uyması ve itaat etmesidir. Apaçık ve besbelli olana uymak, insanın akıl sağlığını korumasını ve dünyaya uyum sağlamasını kolaylaştıracaktır. Hidâyete erdiren ve yoldan saptıran Allah'tır. İnsanın âlem karşısındaki en etkili gücü, dua ile ortaya çıkar. İnsanın dünyanın kirinden arınması ve ahlâken yükselmesi için göstermiş olduğu çaba değerli bir çabadır. Dolayısıyla, insanın akletme serüveninde üst bilince ulaşması ancak kendi sorumluluk alanını iyi kavrayarak ve şeytanlaşma ve ilahlaşma tuzağına düşmeyerek mümkün olabilir. Bu şekilde insan yaratıcıya yapmış olduğu duanın hayra mı, yoksa şerre mi sebep olacağını da öngörebilir.¹⁹

İnsanî topluluklar da diğer yaratılan varlıkların oluşturduğu topluluklar gibi bir topluluktur. İnsanî toplulukları diğer topluluklardan ayıran şey, “emânet”in insanlara verilmiş olmasıdır. İnsanın asıl farkı emanete ihanet etmesi veya etmemesi ile ölçülmektedir.²⁰ Emâneti taşıyabilme becerisi insanı âlem içerisinde şahsiyet sahibi bir konuma yükseltmektedir. Kendi özgür irâdesi ile emânete sahip çıkması insanı toplumsal olarak mekanik bir dünya düzeninin dışında tutmaktadır.²¹

İsmet Özel'e göre, insanın kendi varoluş gayesinin farkına varabilmesi için en önemli şey, “dünyaya gelmiş olma şuuru” kazanmasıdır. Bu şuurun farkına varan insan için dünya daha farklı bir mânâ ifade edecektir. Dünyaya gelmek demek, dünyada bir alanı işgal etmek demek olduğundan, buna savaş ilanı da denilebilir. Diğer taraftan, dünyaya gelmiş olmak, tam tersine bir saldırıya uğramayı da ifade etmektedir. Bu nedenle, insanın bu dünyada hayat bulması onun dünya yaşantısı boyunca bir mücadele içerisinde olmasını

¹⁸ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 3*, s.74.

¹⁹ Özel, *Türk Olamadıysan Oldun Amerikalı*, s.25.

²⁰ İsmet Özel, *Bakanlar ve Görenler* (İstanbul: Risale, 1985), s.14.

²¹ İsmet Özel, *Cuma Mektupları-2* (Şule Yayınları, 2001), ss.135-136.

gerektirir. Ancak insanın son nefesinde bu mücadele son bulacaktır. İnsanın bu savaşı evrimci anlayıştaki türler arası mücadele ve hayatta kalma savaşı değildir. Evrende ve toplum içerisinde kendine yer edinebilmek için daha güvenli bir ortamı ifade etmektedir. Bu nedenle, insan diğer insanlarla “maddî” bağlar kurduğu için değil anlamsal “mânevî” bağlar kurduğu için insan olmaktadır. İslâmî çerçevede birey olabilmek için toplum içerisinde en çok mala sahip olmak değil, en çok mânevî değerlere sahip olmak önemlidir. Bu kurala uyan insanlar, kendi varoluş sürecini desteklemektedir. Diğer taraftan, maddeten gelişmiş bireyler esasen kendi varoluş amaçlarıyla savaşmaktadırlar.²²

İsmet Özel’e göre, dünyada bir beşer gibi yaşamaktan çok bir insan gibi yaşamak önemlidir. İnsan dünyada ele geçirilmesi imkânsız bir arzunun peşinden koşmaktadır. Bu ele geçirilmesi imkânsız arzu cennet arzudur. İnsanın bütün yapıp etmeleri, öteki âleme özlemin bir tezâhürüdür. Dünyada olmadığı bilinen şeyin peşine düşmek ve bunun için çaba göstermek mantıklı bir davranış olmasa da insan bu alışkanlığından vazgeçemez. Çünkü insanın dünyada peşine düştüğü şeyi elde etmek için çabalaması da aynı şekilde değerlidir. Beşer olmaktan kurtulup cennete ulaşma isteği insanın ilâhî kurallara uymasını ve cennete layık olanların değerinde olmasını sağlayacaktır.²³

İnsanın çektiği sıkıntılar karşılığında bu dünyada elde ettiği konum onu cennete layık bir birey haline getirecektir. Böylece, tatmin duygusuyla yaşamaktan kendini alıkoyan insan diğer insanlara, onların kendilerini alıkoyamadığı şeylerden ikram edebilecektir. Bu ikramların neticesinde oluşacak farkındalık onların da cennete layık olmasına sebep olacaktır. Öte yandan, bu ikramı kabul etmeyen ve tatmin duygularını ilâhî olandan daha değerli gören bireylerin halleri kendi kıyametlerine sebep olacaktır.²⁴

Açıkça anlaşılacağı üzere, İsmet Özel’in millet ve toplum ile ilgili görüşlerinin temelinde İslâmî değerler bulunmaktadır. Toplumun gelişmesi ve ilerlemesi, müslümanlığı iyi anlamakla sağlanabilir. İnsanın kendi sınırlarını mutlak sınırlar olarak görmesi, küfrün ihsanı gibi gösterilmektedir. Halbuki “küfür” kavramı “ihsan” kavramı ile yan yana olmaz. Modern toplumu inşâ eden değerler, haktan gözükken bâtil değerlerdir.

²² İsmet Özel, *Waldo Sen Neden Burada Değilsin?* (İstanbul: Şûle Yayınları, 1992), s.10.

²³ İsmet Özel, *Henry Sen Neden Buradasın-2* (İstanbul: Şûle Yayınları, 1992), s.55.

²⁴ Özel, *Henry Sen Neden Buradasın-2*, ss.55-56.

1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmamızın amacı; İsmet Özel'in İslâm'ı referans alarak oluşturduğu millet ve toplum ile ilgili görüşlerini ortaya koymak; “Türklük” ve “Müslümanlık” kavramlarının O'na göre ne ifade ettiğini incelemek ve onun bu kavramlarla ilgili görüşlerini aktarmaktır.

İsmet Özel, şiirleri ve düzyazılarıyla entelektüel hayatımızda haklı etkiye sahip bir şair ve düşünürdür. O, ülkemizde entelektüel merakı ve varoluşsal kaygıları olan geniş bir kitle üzerinde, yaptığı atıflar ve dinî, toplumsal mevzûlardaki yorumlarıyla gözardı edilemeyecek bir saygı uyandırmıştır. İsmet Özel, “din”, “Türklük”, “millet” ve “toplum”... gibi kavramlara kendine özgü anlamlar yüklemiş; yeni tartışmalara kapı aralamıştır. Bu bakımdan İsmet Özel'in millet ve toplum anlayışının lisansüstü düzeyde ele alınması, bu görüşlere saygının bir sonucudur. Bu çalışmanın felsefe, İslâm felsefesi, kültür felsefesi ve genel olarak ilâhîyat ve sosyal bilimler alanındaki literatüre mütevazı bir katkı sunacağını düşünüyoruz.

1.3 Araştırmanın Yöntemi

Takip edeceğimiz yöntem, deskriptif bir yöntem olacaktır. Düşünceler ortaya konulup mantikî sonuçlarının neler olduğu tespit edildikten sonra, belirlenen temel başlıklara göre, ayrıştırılan fikirlerin tümevarım yoluyla terkibine gidilecektir. Kısaca, verilerin telifi felsefi bir yaklaşımla yapılacaktır.

Bu çalışma, iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde İsmet Özel'in “Millet Anlayışı” ele alınacaktır. Birinci bölüm dört alt başlıktan oluşacak, bu başlıklardan ilki olan, “Millet ve Türk Kavramları ve Bu Kavramların Realitesi” adlı başlıkta millet ve Türk kavramıyla ilgili İsmet Özel'in düşüncelerine yer verilecektir. “Millet ve Türklüğün Temeli Olarak İslâm” adlı ikinci başlıkta ise, İslâm dininin millet ve Türklük kavramlarıyla ilişkisi Özel'in görüşleri çerçevesinde açıklanacaktır. “Tarihî ve Toplumsal Bir Gerçek Olarak Millet ve Türklük” adlı üçüncü başlıkta ve “Milletin ve Türklüğün Geleceği” isimli son başlıkta ise, İsmet Özel'e göre, millet ve Türklüğün gelişimi, geleceği ve genel olarak millet ve Türklük anlayışı hakkında bilgiler verilecektir.

İkinci bölüm, “İsmet Özel'in Toplum Anlayışı” etrafında şekillenecektir. Bu bölüm de dört alt başlıktan oluşacaktır. “Toplum Halinde Var Olma İhtiyacı” adlı alt başlıkta İsmet Özel'e göre, toplum halinde var olmayla ilgili bilgiler verilecektir. Ardından “İsmet Özel'e göre, niçin toplum halinde yaşamaya gerek var?” sorusuna cevap aranacaktır. “Toplumun Kurucu unsuru Din” isimli başlıkta İsmet Özel'in dinî toplum ve modern

toplum ile ilgili görüşlerine karşılaştırılmalı olarak yer verilecektir. “Dini ve Ahlâkî İdeallerin Gerçekleşme Bağlamı Olarak Toplum” ve “Toplumsal Çözülme ve Çözüm Yolları” adlı başlıklarda ise ahlâkî ve dinî açıdan İsmet Özel’in topluma yaklaşımı ele alınacak ve toplumsal bozulmaya karşı fikirleri değerlendirilecektir.

1.4 Araştırmanın Alanyazın İncelemesi

Tezin yazım aşamasında İsmet Özel’in özellikle kendi eserlerinden yararlanılmıştır. İsmet Özel’in belli başlı eserlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Özel, İsmet, (2014), *Üç Zor Mesele: Teknik, Medeniyet, Yabancılaşma*, İstanbul: Tiyo Yayınları;
2. Özel, İsmet,(1992), *Taşları Yemek Yasak*, İstanbul: Şule Yayınları;
3. Özel, İsmet, (2013), *Desem Öldürürler Demesem Öldüm*, İstanbul: Tam İstiklal Yayınları;
4. Özel İsmet, (1992), *Tahrir Vazifeleri*, İstanbul: Çıdam Yayınları;
5. Özel, İsmet, (1990), *Cuma Mektupları I, II, III, IV...*, İstanbul: Çıdam Yayınları;
6. Özel, İsmet, (2015), *Türk Olmadysan Oldun Amerikalı*, İstanbul: Tam İstiklal;
7. Özel, İ, (1986), *Faydasız Yazılar*, İstanbul: Risale Yayınları;
8. Özel, İ, (2009), *Neredeyiz*, İstanbul: Şule Yayınları;
9. Özel, İ, (2010), *Toparlanın Gitmiyoruz I, II, III, ...*, Ankara: Ebabil Yayınları;
10. Özel, İ, (2213), *Desem Öldürürler Demesem Öldüm*, İstanbul: Tiyo Yayınları;
11. Özel, İ, (2014), *Sorulunca Söylenen*, İstanbul: Tiyo Yayınları;
12. Özel, İ, (2014), *Waldo Sen Neden Burada Değilsin*, İstanbul: Tiyo Yayınları;
13. Özel, İ, (2015), *Kalın Türk*, Ankara: Tiyo Yayınları;
14. Özel, İ, (2015), *Faydasız Randevu*, İstanbul: Tiyo Yayınları;
15. Özel, İ, (2016), *İrtica Elden Gidiyor*, İstanbul: Tiyo Yayınları;
16. Özel, İ, (2012), *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü I, II*, İstanbul: Tiyo Yayınları;
17. Özel, İ, (2013), *Üç Mesele*, İstanbul: Tiyo Yayınları;
18. Özel, İ, (2013), *Küfrün İhsanı Olmaz*, İstanbul: Tiyo Yayınları;

19. Özel, İ, (2010), *Evlenseydik Boşanacaktık*, İstanbul: Şule Yayınları;
20. Özel, İ, (2010), *Hayatın Manası Versus Manalı Bir Hayat*, İstanbul: Şule Yayınları;
21. Özel, İ, (1984), *Zor Zamanda Konuşmak*, İstanbul: Dergâh Yayınları;
22. Özel, İ, (1985), *Bakanlar ve Görenler*, İstanbul: Risale Yayınları;
23. Özel, İ, (1991), *Surat Asmak Hakkımız*, İstanbul: Çıdam Yayınları;
24. Özel, İ, (1992), *Tehdit Değil Teklif*, İstanbul: Şûle Yayınları;
25. Özel, İ, (2006), *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, İstanbul: Şûle Yayınları;
26. Özel, İ, (1992), *Tavşanın Randevusu*, İstanbul: Şûle Yayınları;
27. Özel, İ, (1992), *Henry Sen Neden Buradasın*, İstanbul: Şûle Yayınları;
28. Özel, İ, (2021), *Pergelin Yazmaz Sivri Ucu*, İstanbul: TİYO Yayınları;
29. Özel, İ, (2021), *İslâmla Damgalanmış Varoluş*, İstanbul: TİYO Yayınları;
30. Özel, İ, (2009), *Şairin Devriye Nöbeti I, II, III, ...*, İstanbul: Şûle Yayınları;

İsmet Özel ile ilgili Şubat 2024 itibariyle yayınlanmış 27 tez bulunmakta; bunlardan 5'i tez konumuzla ilgili görünmektedir. Bu tezlerin kısaca tanıtımı şu şekildedir:

1. Metin Arslan'ın "İsmet Özel'in Din ve Toplum Görüşü" adlı çalışmasında, İsmet Özel'in din anlayışı ile ilgili görüşleri değerlendirilmiş ve insanın din anlayışından yola çıkılarak ihtiyaçlarının sonsuz oluşu, insanın duaya olan ihtiyacı ve müslüman olmak için İslâmî bir hayat yaşamak gerektiği; İsmet Özel'in irtica ile ilgili görüşleri, özgürlük anlayışı, hilafete bakışı ve milliyetçilik anlayışı, İslâm ve Türkiye ilişkisi ile ilgili düşünceleri üzerinde durulmuştur.
2. Harun Durmuş'un "İsmet Özel İslâmcılığında Türk Algısı Üzerine Bir İnceleme" adlı çalışmasında, İsmet Özel'in özgün bir Türklük tanımı ortaya koyduğu, Türklük düşüncesinin merkezinde İslâm dini olduğu ve onun düşüncesinin merkezinde ne tür temel kabullerin bulunduğu üzerinde durulmuştur.
3. Arif Aytekin'in "Ulus-Devlet ve Küreselleşme Bağlamında İsmet Özel'in Toplum, Millet ve Vatan Tasavvuru" adlı çalışmasında ulus-devletin tarihsel serüveni ve onu ortaya çıkaran faktörler, ulus-devletin felsefî arka planı, kapitalizm ve ulus-devlet ilişkisi vb. konularla birlikte küreselleşme kavramı

üzerinde durulmuştur. İsmet Özel'in Türkiye'nin geleceğine dair toplumsal fikirleri tartışma konusu edilmiştir.

4. Cansu Kaya Şakar'ın "İsmet Özel'de Türklük Düşüncesi: Kimlik Kuramları ve Türkiye'de Kimlik Arayışı Hakkında Bir İnceleme" adlı çalışmasında, genel olarak kimlik ve Türk kimliği kavramları ile İsmet Özel'in Türk kimliğini nasıl tanımladığı üzerinde durulmuştur.
5. Cem Kotan'ın "İsmet Özel'in İslâmcılık Düşüncesi" adlı çalışmasında, İsmet Özel'in İslâm dini ile ilgili düşünceleri tahlil edilerek modern dönemde müslümanca düşünmenin ve yaşamının imkânı hakkında bilgi sahibi olmak hedeflenmiştir.

Yapılan çalışmalar sosyolojik bakış açısıyla ve siyasi perspektifle yapılmıştır. Biz bu çalışmalardan farklı olarak felsefî bir bakış açısıyla meseleyi ele almaya çalıştık.

2. İSMET ÖZEL'İN MİLLET ANLAYIŞI

2.1 Millet ve Türk Kavramları ve Bu Kavramların Realitesi

“Millet” Arapça’dan Türkçe’ye değişime uğrayarak geçmiş bir kelimedir. Sözlüklerde “Me-le-le” kökünden türetilen sözcük din, şariat, gidilen yol vb. anlamlara gelmektedir.²⁵ Kelime İslâmî terminolojide din, mezhep gibi anlamları ifade etmektedir. Bu nedenle, din ve mezheplere mensubiyeti ifade edecek şekilde kullanım alanı bulmuştur.²⁶ Millet kavramı TDK sözlükte “ulus” kelimesi ile karşılanmış; “*aynı toprak parçası üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu,*”²⁷ şeklinde tanımlanmıştır.

Millet olarak “Türk” denildiği zaman, bu kelimenin, Çin kaynaklarında “Tu-kie” olarak geçtiği görülmektedir. Bu da “miğfer” anlamına gelmektedir. Fars kaynaklarında ise, “Tulga” veya “Tolga” gibi isimler aynı manaya gelmektedir. 11. yy’ın önemli düşünürlerinden Kaşgarlı Mahmut ise, “Türk” adını Nuh’un oğlunun adı olarak taktim etmiştir. “Türk” isminin sözkonusu halka, Tanrı tarafından verildiği, ayrıca “olgunluk çağı” gibi anlamlara geldiği de belirtilmiştir. “Türk” kelimesinin ilk defa ilmî açıklamasını bâtili Yahudi düşünür Hermann Vambéry yapmıştır. Vambéry’e göre, “Türk” kelimesi “türemek” fiilinden çıkmış bir isim olup, “türe”, “töre” kelimesiyle alâkalıdır. “Yaratılmış” “yaratık” anlamlarına gelmektedir. Ayrıca, “türemek” manasından yola çıkarak ve Türk destanı olan “Türeyiş” destanına dayalı olarak, Türk kelimesi için “üremek, yayılmak” mânaları da uygun görülmüştür.²⁸ Türk kavramının birçok farklı anlamlar ifade ettiği ortadadır.

İsmet Özel’in Türklük tanımı ise, “kâfirle çatışmayı göze alan insan” demektir. O’na göre, Türklük öncelikle bir kan bağı veya kültürel bağlılık değildir. Bir tavır olarak Türk denilen insanlar, tarih sahnesine kâfirle çatışmayı göze alarak çıkmışlardır.²⁹ Orta Asya’da yaşayan kavimlerin müslüman olması ve günümüz Türkiye topraklarına ayak

²⁵ Ali Galip Gezgin, *Tefsirde Semantik Metod Ve Kur’ân’da “Kavm” Kelimesinin Semantik Anlamı* (İstanbul: Rağbet Yayınları, 2015), s.721.

²⁶ Ferit Devellioğlu (ed.), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat* (Ankara: Doğu Ltd. Şti. Matbaası, 1961), s.977.

²⁷ Türk Dil Kurumu, *TDK- Büyük Türkçe Sözlük-Tek Cilt* (TDK Yayınları, 2011), s.1683.

²⁸ İlhami Durmuş, “Türk Adının Ortaya Çıkışı, Anlamı ve Yayılışı”, *Gazi Akademik Bakış* 10/20 (10 Haziran 2017), ss.40-41.

²⁹ İsmet Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz I* (Ankara: Ebabil, 2008), ss.230-231.

basmasıyla beraber bir mücadele başlamıştır. İsmet Özel, bu mücadelenin adına veya bu mücadeleyi yapmayı göze alanlara “Türk” demektedir. Türklüğün İslâmî ilkeler ile sürdürülen bir mücadelenin sonucunda meydana gelmiş olması gerekir.

İsmet Özel’e göre, “müslümanlık” kavramını “Türk” kavramından ayırmak mümkün değildir. Müslümanlık ile Türklüğü ayırmak İsmet Özel için Türklüğe ihanettir. Bu ancak birilerinin İslâm ve Türklüğün hesabını aynı anda görme çabasının ürünü olabilir. Bir değer olarak İslâm kabul edilmiyorsa, Türk’ten bahsetmek doğru değildir. İslâmiyet’in devre dışı olması demek, aynı zamanda Türklüğün de devre dışı olması demektir.³⁰ İslâm dininin getirmiş olduğu değerler, Türklüğün ortaya çıkmasına ve sorumluluk almaya sebep olmalıdır. Bu nedenle, Türk olmak demek, müslümanlığın getirmiş olduğu sorumlulukları yüklenmek demektir. Bu sorumluluklardan kurtulmanın tek çaresi de “Ben Türk değilim.” demektir. Müslüman olarak dünyaya varlığını duyurmak, aynı zamanda Türkleşmek demektir.³¹

İsmet Özel’in tâbiriyle:

Türkler için kimse ‘Buraya sen benden sonra geldin’ diyemez. Çünkü bunu diyen kişi kim olduğuna ancak buralar Türk vatanı olduktan sonra vakıf olmuştur.”³² “Elhamdülillah Müslümanım dediğimiz zaman Allah’ın bizi, biz Müslümanları, yani Türkleri iki bütünlük arasında olmanın şuuru ile yan yana, birlikte yarattığını kabule açılmış oluruz. Müslümanlar olarak bütün bildiğimiz dünyadaki günlerimizi çakılı iki kütük ortasında kalan sahada tüketme şartına bağlanarak yaşadığımızdır. Kütüklerden biri küfrün karşımızda tek millet olarak durduğu, diğeri de dinimizin tamamlanmış olduğudur.”³³

İsmet Özel’e göre, Türkler gittikleri her bölgede devletler kurmuş ve o bölgeyi Türkleştirmiştir. Türkler henüz Orta Asya topraklarında iken müslüman olmuş bir millettir. Fakat Türkiye müslümanların bu topraklara gelmesi ile vatan olmuş bir ülkedir. Vatan olmasının en önemli nedeni İslâm dinidir. Çünkü İslâm dini ve Türklük ile bu topraklar yurt edinilmiştir. Diğer yandan, bu toprakların yurt olmasının medeniyet, kültür, hürriyet vb. durumlarla doğrudan bir alâkası yoktur.³⁴ İsmet Özel’e göre, “Anadolu’nun vatan olması müslüman Türklerle mümkün olmuştur,” düşüncesi, Türklere tarihî bir rol

³⁰ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 1*, ss.19-20.

³¹ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 1*, ss.230-231.

³² Özel, *Kalın Türk*, s.14.

³³ Özel, *Dil ile İkrar*, s.98.

³⁴ Özel, *Kalın Türk*, ss.52-53.

olarak daha uygun görünmektedir. Anadolu'ya gelen Türkler elbette müslümanlığı kabul etmiş ve İslâm dinini hayatına tatbik etmiş bir millettir. İslâmiyet'i kabul etmeyen veya farklı İslâmî mezhepleri kabul eden Türkler de vardır; ancak, Anadolu'nun Türkleşmesi ve müslümanlaşması birlikte olmuştur.

Bu nedenle, müslümanlık ve Türklük kavramları İsmet Özel'in bakış açısına göre, beraber ele alınması gereken iki kavramdır. Milletin temelini müslümanlık teşkil etmektedir. Türk ve müslüman olmayan bir zümreye Türk milleti demek de güç olacaktır. Milleti oluşturan kültür, örf, adet vb. durumlar olsa da müslümanlık kavramı, Türk olmak için ağır basan en önemli unsurdur.

Ayrıca, İsmet Özel, Türklük ülküsünü yeni bir tarihî okumayla ele almıştır. Bu tarihî okumanın sonucunda Türklüğü müslümanlıkla birlikte başlayan bir mücadele ruhu olarak görmüş ve İslâm dinini bu anlamda Türklükten daha yüce bir değer olarak ifade etmiştir. İsmet Özel, "Müslüman isek Türk, Türk isek müslümanız," diyerek bu iki kavramı birbirinden ayıramayacak şekilde bir bütün olarak görmüştür.³⁵

O'na göre, Türklük ve müslümanlık arasındaki organik ilişki aslında insanın dünya üzerindeki amacından yola çıkarak oluşturulmuş bir ilişkidir. Dünya üzerinde insanın öncelikli görevi, var olma bilincine varmaktır. İnsan var olma amacının farkına vardığında hem düşünce hem de idealleri açısından bir statü elde edecektir. Dolayısıyla, insan varoluş amacını doğru bir şekilde anlamlandırdığı zaman, "Türklük" meselesi de anlam kazanacaktır.³⁶

İsmet Özel'e göre, dünyada var olmak, iki şekilde anlaşılabilir: Bu dünyayı tanımak ve bu dünyadan faydalanmak ve onu ıskalamamak. Birinci anlayışın getirmiş olduğu düşünce, insanın bu dünyada gelip geçici olduğu ve tüm yapıp etmelerinin aslında daha önemli ve gerçek bir âlem için olduğunu kavramaktır. Bu nedenle, bu anlayışa sahip olanlar iyi ile kötü arasındaki farkı ayırt edip iyinin yanında yer alacaktır.³⁷ İkinci anlayışın getirmiş olduğu düşünce ise, dünyadan faydalanmayı ve kötülüğün yanında yer almayı gerektirir. İsmet Özel için önemli olan, bu dünyayı tanımak ve bile isteye iyinin yanında yer almaktır.³⁸

³⁵ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, s.318.

³⁶ İsmet Özel, *Şiir Okuma Kılavuzu* (İstanbul: Tiyo Yayıncılık, 2015), s.221.

³⁷ İsmet Özel, *Faydasız Randevu* (İstanbul: TİYO, 2014), s.100.

³⁸ Özel, *Şiir Okuma Kılavuzu*, s.223.

İsmet Özel'e göre, millet ve Türklüğün önemini ve gerçekliğini anlamak için tarihin doğru okunması ve anlaşılması çok önemlidir. Tarih, insanın edilgen olarak karşısında çaresiz kaldığı ve ona teslim olduğu bir süreç olmayıp, aksine insanın eylemleriyle belirlediği ve tercihleriyle yön verdiği bir süreçtir. Tarih doğru anlaşıldığı zaman, insanın dünyadaki asıl amacı da anlaşılacaktır.³⁹ Tarih içerisinde bir Türk'ten bahsedilecek tarihe yön vermiş ve tarihin olağan akışını değiştirmiş bir Türk'ten bahsedilmelidir. Türklüğü gerçek anlamda anlayabilmek için onun tarih sahnesinde ne yaptığını iyi anlamak gerekir.⁴⁰

İsmet Özel'e göre, günümüzde bizim tarih olarak bildiğimiz şeyler aslında bize ait olmayan bir tarih anlatısından ibarettir. Tarihe yeniden yön vermek ve Türklüğün önemini ve gerçekliğini anlayabilmek için, tarihî rolümüzü doğru öğrenmeliyiz. Bir millet yeniden tarihe yön vermek istiyorsa, tarihî rolün doğru öğrenilmesi gerekir. Bu, tüm milletler için geçerlidir. Türk milletinin tarihe yön vermesi İsmet Özel'e göre, müslümanlık ile başlamıştır. Müslümanlık olmadan tek başına Türklük tarihe yön vermek için yeterli değildir.⁴¹

İsmet Özel'e göre, Türklük birtakım fizyolojik özellikler açısından değil, taşımış olduğu mâna itibarıyla diğer millet tanımlarından ayrılmaktadır. Müslümanlık, Türkler'in en önemli değeridir. Türkler tarih sahnesine tam olarak müslüman olarak çıkabilmiştir. Çünkü, yapılan mücadele müslümanlık ile bir mâna kazanmıştır. Bu bağlamda, İsmet Özel'e göre, kendini Türk olarak gören bir insan, hangi ırka mensup olursa olsun müslümanlığı kabul etmişse Türk'tür.⁴²

Açıkça anlaşılacağı üzere, İsmet Özel'e göre, bir kimsenin veya milletin Türk olabilmesi için ilk önce müslüman olması gerekmektedir. Türklük tek başına mânevî bütünlüğü karşılayamamaktadır. Bu nedenle, İsmet Özel'in "Türk eşittir müslümandır," değerlendirmesi önemlidir. Mânevî ve ahlâkî olarak müslümanlıkla Türklüğün örtüştüğü noktaya kadar geriye gitmek, tarihin Türk olan kısmını anlamak için gereklidir.⁴³

İsmet Özel, Mescid-i Dırâr olayını Türklüğün referans noktası olarak belirlemektedir. Mescid-i Dırâr münafıklarca inşa edilen, müslümanlar aleyhine programların ve

³⁹ Özel, *Şiir Okuma Kılavuzu*, s.223.

⁴⁰ Özel, *Şiir Okuma Kılavuzu*, ss.223-224.

⁴¹ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, s.415.

⁴² Özel, *Şiir Okuma Kılavuzu*, ss.224-225.

⁴³ İsmet Özel, *Cuma Mektupları-8* (İstanbul: Şûle Yayınları, 2002), s.100.

eylemlerin planlandığı bir yerdir. Hz. Peygamber oraya girmemiş ve orada namaz kılmamış orayı yaktırmıştır. Böylece o, ahlâkî ve müslümanca bir tavır sergilemiş, müslümanlığın, cüretkâr bir ifadeyle, Türklüğün mücadelesini vermiştir.⁴⁴ İsmet Özel'e göre, Türklük olaylar karşısında pasif bir tavır değil, aktif ve mücadelecî bir tavır takınmayı gerektirir. Denilebilir ki, İsmet Özel'in Türklük anlayışı etnik kökene bağlı değildir; çünkü Hz. Peygamberin Mescid-i Dırâr'ı yaktırması sırasında henüz Türkler müslüman olmamıştır.

İsmet Özel'e göre, Türklüğün bir diğer referans noktası, Haçova Meydan Muharebesi'dir. Çünkü Haçova Meydan Muharebesi'nde kâfire karşı bir mücadele söz konusudur. Haçova Meydan Muharebesi'nde ordu dağılmış, bunun üzerine savaşı orada bulunan millet kazanmıştır. Millet eline balta, bıçak, odun vb. ne bulursa alıp, canı pahasına savaş meydanına koşmuştur. Ordunun dağılmasına rağmen savaşı orada bulunan aşçı, oduncu, çadırcı vb. halkın kazanması, bir milletin tarihin olağan seyri karşısında inisiyatif alıp, aktif bir tavır sergilemesinin en güzel örneğidir. İsmet Özel'e göre, millet, devletin aciz kaldığı durumda veya durumlarda bile aktif bir rol üstlenerek müslümanlıktan aldığı mânevî güçle birlikte tüm değerlerine sahip çıkmalıdır.⁴⁵

Türklük bilincinin oluşması için müslümanlık en iyi şekilde temsil edilmelidir. Hiç kimsenin Türk olarak doğduğu söylenemez. Türklük, bir üstün bilinç ve idrâk etme yeteneği sonucunda ortaya çıkabilir. "Bir kişinin annesi ve babası Türk ise, kendisi de Türk'tür," şeklinde bir önerme doğru değildir. İnsan ancak mânevî anlamda Türklük bilincine ulaşabilirse, Türk olur. Bu durumda hem annesi hem babası Türklük bilinciyle bilinçlenmiş ve evlatlarını da bu bilinçle yetiştirmişse, onlar Türk olabilir. Diğer taraftan, anne ve baba Türklük bilincine sahip olmadığı halde evlatları Türklük bilincine ulaşmış da olabilir. Bu sebeple, İsmet Özel'e göre, Türklük bilincine ulaşarak Türk olmak için genetik mirasın bir önemi yoktur.⁴⁶

İsmet Özel'e göre, Türklük bir misyonu yansıtır ve bu misyon İslâm'dan beslenir. Türklük iyi ile kötünün ayrımını yapmayı ve bu iki taraftan iyi olan tarafı bilinçli olarak seçmeyi; sonra iyiliğin dünyada hâkim olması için mücadele etmeyi ve etkin olmayı

⁴⁴ İsmet Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü I* (İstanbul: Tam İstiklal Yayıncılık Ortaklığı, 2012), s.432.

⁴⁵ Özel, *Şiir Okuma Kılavuzu*, s.237.

⁴⁶ Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü I*, s.216.

gerektirir. Tarih boyunca bu bilinçle hareket etmiş olan milletler biyolojik, etnolojik ve antropolojik temellere bakılmaksızın Türk olarak isimlendirilir. İsmet Özel'in Türklük ülküsü kötülüğe ve küfre karşı bir tavır ve karşı koymadır.

İsmet Özel'in Türklük ülküsünün önemini ve gerçekliğini anlamak için bir diğer nokta da coğrafyadır. İsmet Özel'e göre, Türklük anlayışı Türkiye coğrafyasında küffara karşı koyan insanların oluşturduğu mücadelenin adıdır. Bu nedenle, Türkiye coğrafyasına gelip bu mücadeleye ortak olmamış, ırksal olarak kendilerine Türk ismi verilen Azeri, Tatar, Kırgız, Özbek vb. milletler müslümandır, fakat Türk değildir, Türk olmak için Anadolu coğrafyasında müslümanlıkla beraber küffara karşı mücadele etmek ve küfrü geriletmek gerekir.⁴⁷

İsmet Özel, Türkiye coğrafyasında yaşamayan Türk kavimlerini Türk olarak tanımlamazken, aynı zamanda Türkiye coğrafyasında yaşayan farklı etnik unsurları da müslümanlıkla alakaları ölçüsünde Türk olarak tanımlamaktadır. Türkiye sınırları içerisinde yaşadığı halde müslüman olmayan insanlar kendilerini Türk vatandaşı olarak görse de aslında onlar Türk değildir; çünkü küfre karşı bir mücadele vermemişlerdir.⁴⁸

İsmet Özel'in Türklük ülküsünün önemini ve gerçekliğini anlamak için dikkat edilmesi gereken bir nokta da onun Türkçe'ye vermiş olduğu değerdir. Türklüğün olmazsa olmazı olarak gördüğü Türkçe'yi İsmet Özel, diğer milletlerin dilinden daha üstün bir dil olarak tasvir etmiştir.⁴⁹ Türkçe'nin ortaya çıkmasının İslâm ile yakından alakası olduğunu savunmuştur. İsmet Özel, Türkçe'yi Yaratıcı'nın Türklere verdiği bir değer olarak görmektedir. Yaratan'ın dinini İslâm'ın gazâ anlayışıyla yaymak için Türkçe'nin önemine vurgu yapmıştır. O'na göre, diğer tüm imkânlar gibi dili de kâfir ile savaşmak için kullanmak gerekir. Türk olmak demek elindeki tüm imkânları kullanarak savaşmayı ve tarihin olağan akışına yön vermeyi gerektirir.⁵⁰ İsmet Özel diyor ki:

Türkler 'Allah'ın kılıcı' olmayı kabul eden bir millet oldukları için Allah onlara Türkçeyi vermiştir. Yani Türk'ün de Türkçenin de özelliği budur. Türkçenin özelliği Türk'ün yaptığı işle mukayyettir, kayıtlıdır. Türk ne iş yapar? Allah adına, i'lâ-yi kelimetullah uğruna savaşır. Türk budur, başka

⁴⁷ Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü I*, ss.216-217.

⁴⁸ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 3*, s.118.

⁴⁹ İsmet Özel, "Allah, Türkleri Diğer Milletlerden Üstün Yarattı.", *Kökler Üç Aylık Edebiyat Dergisi* 10 (2005), s.92.

⁵⁰ Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü I*, s.273.

*bir Türk yoktur. Onun için Türk'ün dili de bu savaşı devam ettirmek için oluşmuş bir dildir. Allah Türklere 'bu savaşı yapabilsinler' diye bir dil vermiştir.*⁵¹

İsmet Özel, verilen mücadelenin tüm argümanlarını tıpkı bir bedenın uzuvları gibi bütün hâlinde kullanmayı gerekli görmektedir. Dil de bu uzuvlardan bir tanesidir. “*Türkçe bizim Müslüman olarak varlığımızın izahıyla alakalı bir şey. O yüzden, geleceğimiz Türkçe'ye doğrudan bağlı. Türkçe konuşmamak suretiyle millet olarak ortadan kalkarız,*”⁵² diyor İsmet Özel.

İsmet Özel'e göre, Türkçe, kullanım itibarıyla Arapça'dan daha üstün; müslüman olarak düşünmenin sonucu olarak ortaya çıkmış bir dildir. Arapça'nın İslâm dininden bağımsız kendine özgü kuralları vardır. Ancak, Türkçe'nin varlığı müslümanlıkla değer kazanmıştır, zenginleşmiştir. Ona göre, Türkçe konuşmak unutulursa, yalnız kültür ve değerler unutmakla kalmaz, aynı zamanda müslümanlık da unutulur. Bunun sonucunda da millet ve Türklük kavramı yok olur.⁵³ İsmet Özel diyor ki:

*...Dîn-i Mübîn-i İslâm'a rücu etmek diye bir şık var. Yani Türk olmak veya Türklüğümüzü muhafaza etmek için birinci şart bu. İkinci şart dilimizin bizi nereye getirdiğini, bizim dille nereye gidebileceğimizi, konuştuğumuz dilin, lisanın, Türkçe'nin itikadî bir İslâm Lisanı olduğunu anlamak zorundayız. Yani bugünün Türklere, biz Türküz diyenlere Türklük lazım, bunun şartlarından birincisi Dîn-i Mübîn-i İslâm'a rücu etmek, ikincisi itikadî bir dile kendimizi açmak, illa ki bir üçüncü sayacaksak bu da bir tarih şuuru, bir tarih bakış açısı elde etmemiz gerekiyor. Önümüze konan, bu tarihinizdir diye konan hikâyenin bir yeri değil her yeri aslından saptırılmış, bizi bambaşka bir şekle sokmak için 19. Hıristiyan asrında yazılmış şeylerdir. Bütün bugün bildiğimiz Türk Tarihi dâhil, Dünya Tarihi dâhil, Avrupa Tarihi dâhil dünyada bildiğimiz bütün tarih yazımı 19. yy eseridir. Amerikalı bir tarih felsefecisi Hayden White 19. yy tarih yazımı ironiktir diyor. Yani o asır yazılan ve bugünkü tarih bilginimizin çerçevesini oluşturan malumat yığını Bâtılların, Batı dışında kalan toplumlarla dalga geçtiği, alay ettiği ve ne derlerse aslında tersinin olduğu bir tarih yazımıdır.*⁵⁴

İsmet Özel'e göre, millet ve Türklüğün önemini ve gerçekliğini anlamak için ilk önce Türklüğün ne demek olduğunu idrak etmek gerekir. Türklük biyolojik olarak bir bağı ifade etmekten ziyade, mânevî bir bağlılığı ifade etmektedir. Bu mânevî bağlılık Anadolu coğrafyasında küfre karşı müslümanca bir tavırla mücadeleyi zorunlu kılmaktadır. Bunu

⁵¹ Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü I*, s.273.

⁵² Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü I*, s.412.

⁵³ Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü I*, s.412.

⁵⁴ “Tarihin Türkçesi” (Tarihin Türkçesi- Panel ve Konser, İstiklal Marşı Derneği, 2022).

iyi idrâk etmek için tarihi iyi ve doğru anlamak gerekir. Türk'ün tarihî rolü aktif bir roldür. Tarihe yön veren bir mücadele anlayışı, Türklüğün olmazsa olmazıdır. Bu mücadeleyi geçmişte devlet ve millet el ele, topyekûn vermiştir. Diliyle, diniyle, tüm imkânlarıyla bu mücadeleye ortak olunması gerekir. Türk'üm diyen veya Türk olmak isteyen her insan bu sorumlulukları yeniden yüklenmeyi göze almalıdır.

2.2 Millet ve Türklüğün Temeli Olarak İslâm

İslâm dini, nesep/soy bağının yerine inanç esaslı bütünleşmeyi muhataplarına öğütlemiştir. İslâm'ın yayılmasıyla birlikte "İslâm milleti" kavramı ortaya çıkmıştır. Millet kavramı dinî ve ahlâkî bir anlam kazanmıştır. İsmet Özel'e göre, ırk ve biyolojik köken bu millet kavramının dışında tutulmuştur. İsmet Özel'e göre, İslâm evrensel bir din olması nedeniyle tüm dünya halklarına daha üstün değerler kazandıracak niteliktedir. O'na göre, niteliksel olarak İslâm'ın önüne geçecek bir ideoloji veya din, dünya üzerinde teşekkül etmemiştir. Arap toplumları İslâm'ı benimsedikten sonra gelişerek diğer medeniyetleri etkilemiştir ve İslâm bu sayede küresel çapta yayılma imkânı bulmuştur. Türkler de İslâm'ı kabul ettikten sonra sanatta, siyasette, edebiyatta ve düşünce alanında gözle görülür gelişmeler kaydetmişlerdir.⁵⁵

İslâm milleti denildiği zaman, bir üst çatı kavram anlaşılmalıdır. Bu çatı kavramın içerisinde Türk, Kürt, Arap, Laz gibi etnik unsurların tamamı yer almaktadır. İslâm milleti kavramının içerisine tüm müslüman toplumlar dahildir.⁵⁶ İsmet Özel'e göre, insanın müslüman olması ailevî, mecburî ya da tercihe bağlı sebeplerden müteşekkil olabilir. Ancak, insan özgür tercihiyle inançlı ya da inançsız olur.⁵⁷

İslâmla iman arasındaki ilişki kabukla öz arasındaki ilişkiye benzemektedir. Müslüman olduğunu iddia eden bir kimse, müslüman olmağını hakkıyla gösteremiyorsa, onun müslümanlığından söz edilemez. Bu nedenle, bir müslümanın asıl görevi İslâm'ı bilmek değil, uygulama aşamasında sorumluluk almaktır.⁵⁸

İsmet Özel'e göre, müslümanca tavır, her anlamda İslâmî bir hayata ulaşmanın adıdır. Kendini müslüman olarak gören her bireyin ve milletin tepeden tırnağa, özel hayatından

⁵⁵ İsmet Özel, *Üç Mesele* (İstanbul: Çıdam, 1988), s.19.

⁵⁶ Özel, *Üç Mesele*, s.19.

⁵⁷ Özel, *Türk Olamadıysan Oldun Amerikalı*, s.92.

⁵⁸ İsmet Özel, *Küfrün İhsanı Olmaz* (İstanbul: Tam İstiklal Yayıncılık Ortaklığı, 2013), s.85.

sosyal hayata kadar müslümanlaşması gerekir.⁵⁹ İsmet Özel'e göre, müslüman millet anlayışında yapılacak mantıksal sıralama; ilk önce müslüman şahsiyetin inşasıdır. Daha sonra, günlük gelişen olaylara müslüman bakış açısıyla bakmaktır. Bunun için, Kur'ân ve sahih sünneti iyi öğrenmek ve hakikati bâtıldan, gerçeği yapay olandan ayırt etme yetisi kazanmak gerekir. İsmet Özel'e göre, müslüman için dinî kaynaklar, son derece varoluşsal bir yaklaşımla anlaşılmalı ve savunulmalıdır.⁶⁰ İslâm'ın hedeflerine İslâmî kaynaklar göz ardı edilerek veya onlardan yeterince faydalanılmadan varılamaz. Hedef ve bu hedefe müslümanları ulaştıracak aracın birbiriyle tezatlık içerisinde olmaması gerekir. Bunlardan biri diğerinden daha önemli veya önemsiz değildir.⁶¹

İsmet Özel'e göre, milletleşme ve millî hedefler doğrultusunda İslâm önemli bir dinamiktir. Bunun yanında, emperyalistler için müslümanlar sömürülecek, sosyalistler için ise, dönüşüme uğratılacak varlıklar olarak görülür. Millet olarak İslâmî kavrayışa ve bakış açısına sahip olan insanın İslâm dinini bir araç olarak değil, bir amaç olarak görmesi gerekir. Millet olma şuuru da tam olarak bu şekilde ortaya çıkar. Aksi taktirde, ortaya konulan şey, İslâm'a bir yer yakıştırmak ve basit amaçlar için onu kullanmak olacaktır.⁶²

İsmet Özel'e göre, İslâm, Batı'da tezahür eden din anlayışının bir çeşidi ve dinlerden bir din değildir. Din Bâtılı anlayışta aslî günah öğretisiyle suçlu ve aşağılanmış insanlara gönderilen bir fenomendir. Bu nedenle, Batı'da dinin getirmiş olduğu değerler yasaklayıcı, hükmedici, suçlayıcı bir anlam ifade etmektedir. Din, insanın iç dünyasında devinim eden bir içsel enerji olarak algılanmıştır. Modern Bâtılı insanlar için din, duygusal bir fenomendir. İslâm'ın getirmiş olduğu din anlayışı ise, insana bir üstünlük ve değer atfeder. İslâm, insana ilâhî bir gücün hizmetinde bulunmayı, ilâhî kanunlara uymayı ve bu ilâhî kurallar çerçevesinde hayatı düzenlemeyi telkin eder. Buradan hareketle insana ait olan yaşantının tüm öğeleri din kavramının içindedir. Çünkü yaşantının kendisi dindir.⁶³

İsmet Özel'e göre, müslümanların millet anlayışının temelinde İslâm yer aldığı için, diğer semitik dinlerin milletlerinde olan birçok uygulamanın müslüman millette olmadığı görülür. Sözelimi, İslâm'da imtiyaz sahibi bir ruhban sınıfı yoktur. İslâm, tüm insanları

⁵⁹ Özel, *Neredeyizim*, s.154.

⁶⁰ Özel, *Neredeyizim*, s.203.

⁶¹ Özel, *Neredeyizim*, s.228.

⁶² Özel, *Üç Mesele*, s.21.

⁶³ İsmet Özel, *Cuma Mektupları-1* (İstanbul: Çıdam Yayınları, 1989), ss.120-122.

eşit ve aynı derecede insan olarak görmektedir. İsmet Özel, üstünlük anlayışını da Allah'a yakın olmak ve bağlı olmak olarak ifade eder. Bu nedenle onun savunduğu İslâmî millet anlayışında ve Türklükte, İslâm hayattan tecrit edilemez. İslâm hayattan ve toplumsal yapıdan bağımsız olarak değerlendirilecek olursa Türklük ve müslümanlık ortadan kalkmış olur.⁶⁴

Müslüman, geleneğe, örf ve adetlere bağlı olmaktan ziyade Allah'ın değişmez emirlerine ve yasaklarına uymalıdır. Bu da ancak Kur'ân ve sünnet ile mümkün olabilir. Kuran'a ve sünnete uygun bir kültürün kurucusu ve taşıyıcısı olan bir müslüman, geleneği körü körüne muhafaza etmekten uzak durur.⁶⁵ Atalardan alınan mirasa değil, müslüman birey olarak, öncelikle ilâhî kanunlara yönümüzü dönmemiz gerekir.⁶⁶ Geçmiş uygulamalar olduğu gibi alınmaz, ancak, onlardan ders çıkarılabilir. Geçmişe eleştirel bir gözle bakılarak günümüzde daha canlı ve yaratıcı İslâmî bir hayat kurulabilir.⁶⁷

İsmet Özel'e göre, geçmiş dönemlerde Arap, Berberi ve Türkler'in hâkim olduğu dönemlerde, gelenek, İslâm milletinin temel dinamiklerinin önüne geçmiştir. Bu dönemlerin en önemli özelliği ırkî olarak geçmişten getirilen kavmî alışkanlıkların millet politikası hâline getirilmesidir. Bu kavmî alışkanlıklar devlet düzeni içerisinde kendine bir yer edinerek kurumsal anlamda ortaya çıkmıştır. Bu uygulamaların ve kurumsal yapıların İslâm'a uygun olmayanları İslâm milleti kavramının dışında değerlendirilmelidir. Nesep soy bağına ve geleneklere bağlı bu uygulamalar İslâm'a daha sonradan dahil edilmiştir. Sahih kaynaklarda bu uygulamalara dair örnekler yer almamaktadır.⁶⁸ Günümüzde de buna benzer bir durum söz konusudur. İslâm dinine iman eden bireyler "İslâm milleti" olarak var olurken, geleneklerden uzak özgün bir devlet veya topluluk olarak var olamamışlardır. Müslümanlar bir millete ve kavme ait olmak, mensup oldukları kavmin dilini ve geleneklerini yaşantılarına yansıtmak mecburiyetinde kalmışlardır.⁶⁹

İsmet Özel'e göre, Türklük ve İslâm asıl gücüne, insanın, sözün ve kelâmın ne olduğunu bildiği, bu konuda zihnen berrak olduğu bir zamanda erişebilir. İnsan olarak hayatımızı

⁶⁴ İsmet Özel, *Ebruli Külah / Şairin Devriye Nöbeti-4* (Şule Yayınları, 2009), ss.32-35.

⁶⁵ Özel, *Tok Kurda Puslu Hava*, s.160.

⁶⁶ Özel, *Neredeyizim*, s.114.

⁶⁷ Özel, *Cuma Mektupları-2*, s.23.

⁶⁸ Özel, *Üç Mesele*, ss.26-27.

⁶⁹ Özel, *Üç Mesele*, s.28.

sürekli esas olana atıf yapacak şekilde düzenlememiz pekâlâ mümkündür. Düşünsel alanımızı mevcut bulunduğumuz mânâyı dışarıda bırakmadan kurabilirsek benimsediğimiz tüm değerleri itikadî birer değer olarak var edebiliriz. İsmet Özel'e göre, müslüman bireyin inancı söz konusu olduğu zaman, şüpheci ve ılımlı olunmalıdır; çünkü bu küfür olur. Tarafsız olmak veya hoşgörü sahibi olmak, ancak müslümanların koruması altında olan bir insana karşı gösterilecek bir durumdur. Müslümanların himayesi altında olmayan dinlere ve değerlere karşı hoşgörü veya tarafsızlık doğru bir yaklaşım değildir.⁷⁰ İsmet Özel'e göre, müslümanın dünyada cenneti yaşamak gibi bir tavrı olmamalıdır. Hayrı ve iyi olanı gerçekleştirmek için o özel bir ortam aramaz, her türlü şartta iyi olanı gerçekleştirecek sorumluluğu üstlenmelidir.⁷¹ Her insan biriciktir ve kendine göre en doğru olan zamanda yaratılmıştır. Allah insanı sadece kendi fiillerinden sorumlu tutmuştur. İnsanın yapması gereken şey, kendi fiillerini düzenlemek, haramdan uzak durmak ve uygun fiilleri gerçekleştirmektir.⁷²

İsmet Özel'e göre, müslümanlar küfür düzeninin gelişmesine hizmet edecek eylemlerden uzak durmalı; gerekli olduğunda bu türden eylemlere engel olacak yeni fikirler öne sürmelidir. Müslümanın, küfrün ilerlemesine engel olacak şeylerden uzak durması bir çeşit çekilme hareketidir.⁷³ Müslümanlar bu şekilde bir eylemsizlik hareketinden sonra İslâmî duruş sergileyerek yarma harekâtına girişmelidirler. Önemli olan nitelik ve açıklıktır. Müslümanlar bu şekilde dünya gündeminde kendine bir yer edinebilirse ve aksiyon sahibi olursa, diğer milletler nezdinde kendilerini ispat etme mücadelesi vermek zorunda kalmayacaklar; çünkü, bu şekilde müslümanca bir tavır sergileyerek başkalarını tanımama ve başkalarınca tanınmama ayrıcalığını kendi ellerine geçirmiş olacaklardır. Daha açık bir ifadeyle, müslümanca bir tavır sergilendiğinde merkezde müslümanlar olacaktır, diğer milletler yaptıkları işlerde onay almak için ilk önce müslümanlara başvuracaktır.⁷⁴

Diğer milletlere karşı bu türden bir tavır sergilendikten sonra, önemli olan bu duruşu koruyabilmektir. Bu duruşu başka hiçbir amaç uğruna harcamamak gerekir. Bu nedenle, müslüman bireyin tebliği ilk önce kendine yapması gerekmektedir.⁷⁵ Müslümanlar

⁷⁰ Özel, *Neredeyizim*, ss.37-44.

⁷¹ Özel, *Neredeyizim*, s.70.

⁷² Özel, *Neredeyizim*, s.59.

⁷³ Özel, *Neredeyizim*, s.85.

⁷⁴ Özel, *Neredeyizim*, s.105.

⁷⁵ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 3*, ss.41-42.

insanın bu dünyadaki/âlemdaki anlamını ve bu yerde kazanması gereken değerleri ön planda tutmalıdır. Müslüman birey, fiziksel ve kültürel olarak bir meydan okumayı, intikam almayı esas kabul etmemeli, daima müslüman şahsiyetine uygun bir yönleme meyletmelidir.⁷⁶

İsmet Özel'e göre, müslüman birey Allah'a hesap vereceğinden dolayı dünyalık işlerinde oyuna gelmeyecek bir alanı kendisine amaç edinmeli; böyle bir alanı daima muhafaza etmelidir.⁷⁷ Ona göre, müslümanlar şartların ve gündemin dayatmış olduğu gerçeği, gerçeklik olarak kabul etmemeli; bu türden şartlarla uzlaşma içerisinde olmamalıdır. Her uzlaşmacı, ikinci planda olmayı baştan kabul eder. Müslüman günün ve gündemin doğrularına değil, sadece İslâm'ın doğrularına sadakat göstermelidir.⁷⁸

İsmet Özel'e göre, köklere bağlı olmak töreye bağlı olmak değil, İslâm'ın getirmiş olduğu emirlere bağlı olmak demektir. İslâm kuru bir gerçeklik veya belirli bir millete ait gelenek değil; inancın, düşüncenin ve davranışların bir bütün halinde ilâhî emirlere göre ifade edilmesidir. Bu bütünlüğün her türlü zamanda ve mekânda ortaya koyulması gerektiği bilindik bir durumdur. Millî köklere ve millî kökene bağlılık bu şekilde anlaşılmalıdır. Köklerin batıya veya başka bir yöne bağlı olması İslâm milleti ve Türk olma yolunda hedefsiz, kısır bir insan portresini ortaya çıkartacaktır.⁷⁹ İnsana, kökeninin getirmiş olduğu değerleri değil, temelini getirmiş olduğu esas değerleri koruması yakışıır. Çünkü insanın gelişimi rastlantılar sonucu oluşan hayvanî ve bitkisel bir gelişimden ibaret değildir. İnsanın gelişimi varlık alanına çıkabilmek için ne tür temellere sahip olunduğunu kavramayla ifade edilebilir. Temeli yok sayarak, kökleri esas olarak kabul eden bir yaklaşım zihnî olarak tembelliği tercih eden bir yaklaşımdır.⁸⁰

İsmet Özel'e göre, millet ve Türklüğün temeli olarak İslâm bir üst çatıdır ve nevi şahsına münhasır bir dindir. Bu bakımdan, İslâm'a hangi konuda olursa olsun hanel getirilmemelidir. İslâm'a dinlerden bir din veya ideolojiler içinde bir ideoloji gözüyle bakılmamalıdır. Bu şekilde bir bakış açısı müslümanların çok farklı yönlerine gitmesine sebep olur. İslâm'ı bir beşer ürünü olarak görmek, akabinde onu mantık kalıpları

⁷⁶ Özel, *Neredeyizim*, s.194.

⁷⁷ Özel, *Neredeyizim*, s.30.

⁷⁸ Özel, *Cuma Mektupları-1*, s.102.

⁷⁹ Özel, *Üç Mesele*, ss.55-56.

⁸⁰ İsmet Özel, *Hayatın Manası Versus Manalı Bir Hayat / Şairin Devriye Nöbeti-8* (Şule Yayınları, 2010), s.289.

arasından geçirmeyi ve dünya görüşlerinin içerisinde değerlendirmeyi gerektirir. Bu şekilde İslâm mantık ve dünya görüşleri nispetinde geri kalmış olarak addedilip geliştirilmeye muhtaç bir din olarak görülecektir. İslâm tamamlanmış, eksikliği ve gediği olmayan bir din olarak müslümanlara miras kalmıştır.⁸¹

Sonuç olarak, İsmet Özel, milletin ve Türklüğün temelinde İslâm'ın en önemli değer olduğunu ifade etmektedir. İslâm dini nesep/soy bağının yerine İslâmî birlikteliği ve dinî bir toplum oluşturmayı öğütlemiştir. İslâm evrensel bir dindir ve bütün insanlığı tek bir millet olarak var sayar. Bu nedenle, diğer dinlerin ve geleneklerin meydana getirdiği millet anlayışları İslâmî millet anlayışının dışında kalır. Müslümanların ilk önce müslüman şahsın inşasına önem vermesi gerekir. Olaylara müslüman şahsiyet gözüyle yaklaşmak önemlidir. Müslümanlar Kur'ân ve sünneti iyi öğrenmeli, İslâmî kaynaklardan çokça yararlanmalıdır. İslâm bir araç olarak kullanılmamalıdır. İslâm'ı kullanan toplumlar, dünyalık hedeflere ulaşmak için onu araçsallaştırmışlardır. İslâm diğer dinlerden farklı bir dindir. İslâm, insan hayatının bütününe hâkim olmalıdır.

Müslümanlık geleneklere ve kültüre bağlılık değildir. Gelenek ve kültür günlük yaşantıda ve devlet düzeninde müslümanlığın ve Türklüğün önüne geçirilmemelidir. İslâm dini olmadan Türk'ten ve Türklük'ten bahsedilemez.

2.3 Tarihi ve Toplumsal Bir Gerçek Olarak Millet ve Türklük

İsmet Özel'e göre, töre ve türevinden gelen "török" kelimesi Türkler'in kendilerine vermiş oldukları bir isimdir. Bu isimle Türkler töresi olan ve bunun için mücadele eden bir millet olarak var olmuştur.⁸² Türklük aynı zamanda Hz. Adem'den bu yana İslâmî çizgide ilerlemeyle doğan bir karakterin ve misyonun adıdır. İnsan eğer bu karakter ve misyondan mahrum kalmışsa ona başka isimler verilir. Örneğin, bu karaktere sahip olmayanlara Türk yerine "Tat", "Kalmuk" vb. isimler verilmiştir. Ms.751'de Talas Savaşı'ndan sonra müslümanlığı benimseyen Asya kavimlerine "Türkik" adı verilmiştir. Müslüman olan Türkler'e en yakın olanlara da "Türkmanend", yani, Türkmen denilmiştir.⁸³ İsmet Özel, diğer millet ve ırkî görüşlerin aksine, mânevî değerleri ön plana çıkaran bir anlayışla millet olma bilincine dikkatleri çekmekte; bu şekilde bir millet

⁸¹ Özel, *Tok Kurda Puslu Hava*, s.59.

⁸² Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, s.72.

⁸³ "İstiklal Marşı Derneği Adana Şubesi Açılışında Yapılan Basın Toplantısı", *İstiklal Marşı Derneği* (2011).

anlayışını da kendine ilke edinmiş bir düşünürdür.⁸⁴ Türk kelimesinin bugün ne anlam ifade ettiğinden çok, hangi anlamları ifade etmediği daha önemlidir. Türkler müslümanlığıyla ön plana çıkmış bir millettir ve dünya Türk'ü müslüman olarak, müslümanı Türk olarak bilmektedir. İslâm dini Türkler için milli bir din olmuştur. İslâm dininin yansımaları bayrağımızdan kültürel değerlere kadar birçok alanda kendine yer edinmiştir.⁸⁵ İsmet Özel diyor ki:

Bayrağımızdaki ay-yıldızı Orta Asya'dan getirmedi. Bu sembol vatan kıldığımız topraklarda antik çağdan beri yaşayan bir işaretti. Bu İşaret İstanbul'un fethi akabinde Batı'nın Haçı ile uzlaşmayacağımızın nişânesi haline yükseldi. İslâm'a lâf getirtmeyecek bir askerî gücümüz, Müslümanca kulluğa mânia teşkil etmeyen bir teşkilatlanmamız vardı.⁸⁶

İsmet Özel'e göre, Türkler İslâmiyet ile tanıştıkları andan itibaren gerçek anlamda kendini bilmiş ve bir millet olma misyonu kazanmıştır. Bu nedenle İslâmiyet'in yerine başka bir değeri koymak Türklüğü ortadan kaldırmakla eş anlamlıdır. Çünkü Türklüğün misyonu İslâmiyet'in misyonuyla aynıdır. Bu nedenle, Türklerin tarih sahnesinde var olması ve tarihe yön vermesi müslümanlık sayesinde olmuştur.⁸⁷ İsmet Özel, Türklük ülküsünü beyan etmek için Türkler'in genel tarihinden de faydalanmaktadır. Türklüğün özü olan müslümanlık, İstiklâl Harbi dâhil geriye doğru birçok savaşta harekete geçirici asıl etkindir. Türkler müslüman oldukları için millet olabilmıştır. Türk olmanın en önemli şartı müslüman olmaktır.⁸⁸

İsmet Özel, Türkler'in tarihinde önemli bir aşama olan İstiklâl Harbi'ni üç safhada değerlendirmektedir. Birincisi, Türk milletinin küffârı hezimete uğratarak mecburî olarak başından atma safhasıdır. Bugün birçok ilin önüne getirilen ön adlar bu aşamanın en büyük kanıtıdır. Gaziantep, Şanlıurfa, Kahramanmaraş gibi illerimiz bu mücadelenin etkin şekilde yaşandığı illerendir. İkincisi ise, Anadolu'nun doğusunda bir Ermeni devleti kurulmasına Türklük bilinciyle karşı koyulmasıdır. Özellikle, Rusya'da ihtilâl olmasıyla beraber, halkın bu haklı mücadelesi sonuca ulaşmıştır. Üçüncü ve son aşama ise, Anadolu'nun batısında büyük bir Yunan Devlet'i kurulmasına engel olmaktır. Sakarya Meydan Muharebesi'yle Yunanlıların bu hayalleri imkânsız hâle gelmiştir. İsmet

⁸⁴ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, s.7.

⁸⁵ Özel, *Dil ile İkrar*, s.361.

⁸⁶ Özel, *Dil ile İkrar*, s.361.

⁸⁷ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, s.72.

⁸⁸ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, s.194.

Özel'e göre, İstiklâl Harbi Kâbe'yi koruyamayacak hâle gelmiş bir milletin kendi başına özgür kararlar alabilecek bir sahayı kendisine vatan olarak belirlemesiyle son hâlini almıştır. Vatan sınırları kutsaldır. Hiçbir devlet diğer devletlerle iyi ilişkiler içerisinde olduğu hâlde vatan sınırlarını korumaz. Aksine, iki ayrı vatan olmaktan utanır ve bu sınırları birleştirir. Bugün bize inandırılan komşularla ve diğer dünya devletleriyle iyi geçinme politikası sadece bir aldatmacadan ibarettir. Bu türden sözler karşısında bir ülkenin neden sınırları olduğu sorulmalıdır. "İki devlet, tek millet" türünden yakıştırmalar gerçeklikten uzak yakıştırmalardır.⁸⁹

İsmet Özel'e göre, günümüzde yapılan Türklük tanımları sıkı bir şekilde değerlendirilmelidir. Günümüzde, "Türkiye Türklerindir" demek oldukça kolaydır. Türkiye'de yaşayan kişilerin "Türk'üz" ifadesi, Türkiye'de yaşayanların ortak vatandaşlık beyanıdır. Bu ifade sadece ırkî anlamda değil, dinî, siyasî görüşü, soyu farklı olsa da "Türkiye" çatısı altında vatandaşlık almayı ifade eder. İsmet Özel'e göre, bu geniş vatandaşlık tanımına göre, iki kişiden hangisinin Türk olduğunu, hangisinin Türk olmadığını ortaya koymak oldukça zordur. Günümüz Türk vatandaşlığından farklı olarak Türklük, müslümanlık ve müslüman bilincine sahip olunarak, müslümanlığı ilerletmek için mücadele etmektir.⁹⁰

İsmet Özel'e göre, bir insanın Türk olduğu, göz rengi, saç rengi, yani dış görünüşüyle ile belli olmaz, Anadolu topraklarında yaşayıp, haktan ve hakikatten yana olmuş olmakla belli olur. Daha açık bir ifadeyle, İsmet Özel'e göre, Türklük ile müslümanlığı ayrı bir değer olarak görmek isteyenler gerçekte hangi tarafta olduklarını saklamak için Türklük tanımını müslümanlıktan ayrı tutacakları bir yolu tercih etmektedir.⁹¹ Türkler Anadolu'da müslüman kalabilmek için sonuna kadar mücadele vermiştir. İsmet Özel'e göre, Türkler'in Anadolu topraklarından atılmak istenmesinin asıl nedeni dinleridir. Osmanlı Devleti'nin, erken tarihinde Batı'ya karşı mücadelesinde genellikle Haçlı ordularıyla savaşıması ve bu savaşın Haçlılar tarafından topyekûn İslâm'a karşı verilen bir savaş olması, Türklerin müslümanlıklarıyla ön plana çıkmış ve müslümanlık için mücadele etmiş bir millet olduğunu göstermektedir. Osmanlı müslümanlıkla bu topraklarda hâkimiyet kurmuştur. Batı, müslümanlığı Türklükle eşdeğer görmektedir. Çünkü,

⁸⁹ "İstiklal Marşı Derneği Adana Şubesi Açılışında Yapılan Basın Toplantısı" (2011).

⁹⁰ İsmet Özel, *Başbaş Başbaşa Başabaş* (İstanbul: Şûle Yayınları, 2011), s.84.

⁹¹ Özel, *Başbaş Başbaşa Başabaş*, s.110.

Bâtılılar “Türkler geliyor!” dedikleri zaman, kendi dinlerinden olmayan, yabancı bir topluluğu, yani müslüman olan Türkler’i ifade etmek istemiştir. Ona göre, Hıristiyan dünyanın Türklüğü dışlayıcı tavrı, olsa olsa müslümanlığa karşı olmalarındandır.⁹²

Osmanlı İslâm adına savaşarak birçok ülkeyi etkisi altına almıştır. Bu nedenle Anadolu coğrafyasında iktidar olmak için İslâm adına mücadele etmek gerekir. Tarih boyu bu mücadeleyi göze alanlar, milletin başına geçmiştir. Savaşarak ya gazi ya da şehit olmak, milletin değer verdiği bir insan olmak açısından önemlidir. Sözelimi, Mustafa Kemal de “Gazi” olarak ve bu unvanı alarak milli mücadelenin başına geçmiştir. Gazi unvanını almak milletin nezdinde ona siyasî bir üstünlük sağlamıştır.⁹³

İsmet Özel’e göre, Osmanlı döneminde Türkler’in etkin olmadığı ve devlet işlerinden uzak tutuldukları bir dönem de vardır. İsmet Özel, Türkiye’nin Ms. 13. yy.’da Türk vatani olması hadisesi ile Osmanlı’nın tarih sahnesine çıkmasının aynı şeyler olmadığını ifade eder. Osmanlı Ankara’da bulunan ahîlerden orayı kılıç zoruyla almış ve devletine katmıştır. Türklük ile Osmanlılık bu sebepten dolayı aynı şeyler değildir. Bu iki kavram birbirinden bağımsızdır. Türklük topyekün bir millet hareketidir. Bağımsız ve toplumsal bir harekettir. Osmanlı işlerine Türkleri, Arapları ve Grekleri karıştırmamak için çaba sarf etmiştir, fakat Türk milleti her zaman Osmanlı’ya sahip çıkmış ve onu yeri geldiğinde savunmuştur.⁹⁴

İsmet Özel’e göre, günümüzde müslüman Türkler, kendilerine korunaklı bir nokta bulabilirse inançlarını gerçek anlamda yaşayabilir. Bir toplumun millî değerlere sahip olması, kendilerine özgün dili, kültürü ve tarihî arka planını kullanması, müslümanca hareket etmesiyle mümkündür. Türklüğü ve müslümanlığı beraber yansıtan tüm özellikler, ancak bir devlet eliyle korunabilir. Günümüz dünyasında müslüman Türkler, bazı konularda devletin vermiş olduğu kararlara dininden dolayı ters düşse de kendini bu kararlara uymak zorunda hissetmektedir.⁹⁵ Türkler öncelikle inandığı değerleri bağımsız bir şekilde yaşamayı kendine ilke edinmiş bir millettir. İsmet Özel için başka devletlerin ve dinlerin misyonunu ön plana çıkarmak Türklük açısından kabul edilemez. Çünkü bu topraklarda verilen millî mücadele zaten başka din mensuplarının ve puta tapanların bu

⁹² “Diline Doladığıdır - 58”, *İstiklal Marşı Derneği* (Erişim 29 Ağustos 2022).

⁹³ İsmet Özel, *Cuma Mektupları-6* (İstanbul: Şule Yayınları, 2002), s.104.

⁹⁴ “Uç Beyi? Uç Uç Böceği? Türksüz İslâm Kimin Neyi?”, *İstiklal Marşı Derneği* (Erişim 30 Ağustos 2022).

⁹⁵ Özel, *Üç Mesele*, s.28.

ülkede söz sahibi olmaması için verilmiştir. Müslümanlıktan yüz çevirip, putlara tapınmak esasen her zaman bir boş vermişlik ve gevşeklik getirir. Peygamberimiz esnemeyi uykuya geçiş hâli olduğu için kınarken, aksırıp kendine gelmeyi, diri olmayı öğütlemiştir. Putlara tapınmakta şartlara boyun eğme ve kölelik vardır. Bu nedenle, Türkler kendilerine put edindikleri ve Türklüğü yansıtmayan değerleri ayıklamalıdır.⁹⁶

İsmet Özel'in Türklük için önemli gördüğü diğer bir önemli öge ise İstiklâl Marşı'dır. O'na göre, İstiklâl Marşı, Türk Milleti'nin tarihten silinmesinin karşısında bir duruş ve bir inattır. İstiklâl Marşı olmadan Türkiye ve Türkler hakkında bir şey düşünülemez. İstiklâl Marşı'nın olmamasını arzulayan, Türkiye ve Türkler hakkında iyi bir şey istemiyordur.⁹⁷ İstiklâl Marşı'nın dizeleri, İsmet Özel'e göre, onun ifade etmek istediği Türklük anlayışını tam anlamıyla yansıtmaktadır. Ayrıca, İstiklâl Marşı'nın dizeleri, Türk milletinin mücadeleci ruhunu ve İsmet Özel'in "*Kâfirle çatışmayı göze alan Müslüman'a Türk denir,*"⁹⁸ sözünü en iyi ifade eden dizelerdir.

İsmet Özel, İstiklâl Marşı'nın 1921'de, yazıldığı tarihte, henüz millî mücadelenin yeni bittiğine ve devletleşmenin tam anlamıyla oluşmadığına vurgu yapmaktadır. İsmet Özel, İstiklâl Marşı'nda geçen: "Doğacaktır sana vadettiği günler Hakk'ın, kim bilir belki yarın belki yarından da yakın," mısralarının Allah'ın vadettiği müslümanca yaşantının hâkim olduğu günler olduğunu ve bu günlerin henüz tam anlamıyla gelmediğini beyan etmektedir. İstiklâl Marşı'nın "Sen şehit oğlusun..." dediği kişilerin Türkler olduğu ve "sen" ifadesine layık olmak için hâlâ mücadele edilmesi gerektiğini anlatmaktadır. İsmet Özel, İstiklâl Marşı'nın kırk bir mısrasının Türkler'e telkin etmiş olduğu şeylerin değerli ve uğrunda emek verilmesi gereken şeyler olduğunu ifade etmektedir ve günümüzde toplumun üzerindeki ölü toprağını atması için İstiklâl Marşı'nın dizelerinin iyi bir, yol tayin edici olduğunu söyler.⁹⁹

İsmet Özel, Türk isimlendirmesinin tarihsel bir gerçeklik olarak değerlendirilmesini ve bu tarihin Türkler'in amacını yansıttığını, amacı olmayan toplumların tarih sahnesinde var olamayacağını söylemektedir. Türkler müslüman bireylerin oluşturduğu bir toplumun

⁹⁶ Özel, *Üç Mesele*, s.34.

⁹⁷ "Diline Doladıdır - 6", *İstiklal Marşı Derneği* (Erişim 30 Ağustos 2022).

⁹⁸ "Kâfirle Çatışmayı Göze Alan Müslümana Türk Denir.", *İstiklal Marşı Derneği* (Erişim 08 Ocak 2023).

⁹⁹ "İstiklal Marşı Derneği Ankara Şubesi Açılışında Yapılan Basın Toplantısı", *İstiklal Marşı Derneği* (Erişim 26 Temmuz 2022).

esaslarını kendi ilkeleri olarak kabul etmelidirler. Bu enerjiye sahip olarak yaşamalıdır. Geçmişte ilk müslümanlar olarak ortaya çıkan, bugün kendilerine Arap denilen kavimler müslümanlığı yaşamada ve yaşatmada bir enerji kaybı yaşadığı noktada Allah tarih sahnesine Türkler'i çıkarmıştır. Bu nedenle ilâhî bir görev olarak Türklük kutsal bir değerdir. Dünya toplumları içerisinde milliyeti ve dini bir olan tek kavim de Türkler olmalı; çünkü diğer tüm milletler yeri geldiği zaman başka amaçların uğruna dininden vazgeçmişlerdir. Türkler ise, dinini göz ardı etmeksizin her anlamda müslümanlığı ön plana çıkararak mücadele etmiştir.¹⁰⁰

İsmet Özel, Türkler'in diğer milletlerden üstün olduğunu iddia eder. Türkler'in diğer milletlerden üstün olmasının sebebi, Allah'ın kılıcı olmaları ve onun dininin koruyucuları olmalarından dolayıdır.¹⁰¹ Ayrıca, Hz. Muhammed'in de bir peygamber olarak "gelecekteki kardeşlerimi özlüyorum," sözü İsmet Özel'e göre, Türklüğün üstün olduğuna bir delildir. Çünkü peygamber de peygamberliğin gerektirdiği hasletlere binaen, sonradan gelecek olan müslümanların daha üstün olduklarını ifade etmiştir.¹⁰²

İsmet Özel'e göre, sahip olduğumuz tüm değerler müslümanlıkla yakından alakalıdır. Üzerinde yaşanan toprağın kutsal olması ve bir anlam ifade etmesi müslümanlık sayesinde mümkündür. İnsanlar dışarıdan baktığı zaman Anadolu topraklarını, üzerinde çeşitli medeniyetlerin var olduğu bir kara parçası olarak algılayabilir. Ancak Anadolu dünya tarihinde bu şekilde bir öneme sahip olduğu kadar müslümanların üzerinde yaşadığı bir toprak parçası olarak da değerlidir.¹⁰³ Osmanlı Devleti yıkıldıktan sonra, müslümanlar uğradıkları haksızlıklara binaen Anadolu topraklarını vatan olarak gördüğü için dünyanın dört bir yanından buraya göç ettiler. Bu nedenle üzerinde yaşadığımız toprakların Osmanlı'dan sonra ikinci kez vatan olması yine müslümanların yaşadığı topraklar olması nedeniyle mümkün olmuştur. Bu nedenle, ona göre, Türkiye'de toplumsal değer olarak da yaşatılması gereken en önemli değer müslümanlık olmalıdır. Müslümanlık olmadan bu topraklar üzerinde bir Türklük ülküsünden bahsedilemez.¹⁰⁴

İsmet Özel'e göre, Türkiye dünya devletleri içinde sıradan bir devlet değildir. Çünkü Türkiye'nin dârulislâm olma özelliği vardır. Türkiye müslümanların kanı dökülerek elde

¹⁰⁰ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, ss.300-302.

¹⁰¹ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, s.220.

¹⁰² Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, s.243.

¹⁰³ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, ss.42-43.

¹⁰⁴ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, ss.42-43.

edilmiş bir İslâm toprağıdır. Bu bakımdan, Türkiye bir bütün hâlinde dünyada eşsiz bir değeri yansıtır.¹⁰⁵ Türkiye'nin dâruislâm olması sadece Türkmenlere, Lazlara değil aynı zamanda Kürtler'e de bir vatan temin etti. Çünkü müslümanlık ana değer olduğu için Türkiye bütün müslümanların toprakları addedildi. Kürtler ve diğer bazı topluluklar bu topraklarda, Türkler Anadolu'ya gelmeden önce bulunan müslümanlardır. Bu nedenle İstiklâl Savaşı dünyadaki bütün müslümanların savaşıdır. Lozan'da Kürtler ve müslüman olan diğer etnik unsurlar müslüman oldukları için azınlık sayılmamışlardır.¹⁰⁶

İsmet Özel'e göre, Türklük demek ayrıca Türkiye'de İslâmiyet'in yeniden ortaya çıkması demektir. Türkiye ve Türklük ancak bir İslâmî tavırla canlılığını sürdürebilir. Türklüğün etki gücü müslümanlıkla arttıkça "Türkiye" adı daha fazla anlam ifade edecektir. Türk olmakla insan olmak arasında bir fark yoktur. Dolayısıyla, Türklüğün özü insan olmaktan geçmektedir. Yozlaşan ve yobazlaşan bir toplumda Türklük'ten bahsedilemez.¹⁰⁷

Özetle İsmet Özel, Türklüğü ilk insandan günümüze kadar devam eden bir değer olarak görmektedir. Türklük bir misyonun adıdır. Bu misyonun olmazsa olmaz parçası müslümanlıktır. Müslümanlar yaratıcının göndermiş olduğu son ilâhî dinin temsilcileridir. Bu nedenle de insanlığın yararına olacak işlerde sorumluluk almalıdırlar. Türklük ve müslümanlık ilâhî bir birlikteliği yansıtmaktadır. Özellikle Anadolu coğrafyasında yaşayan insanlar tarihin belli dönemlerinde müslümanlık adına mücadele vermiştir. Bu mücadelelerin sonucunda da ortak bir toplum inşâ edilmiştir. Bu yeni toplumun asıl bağlayıcı değeri de müslümanlıktır.

Anadolu'nun müslüman olarak kalmasında etkili olan son mücadele İstiklâl Savaşı'dır. İstiklâl Savaşı'nda Kürt, Türk, Laz, Arap tüm müslümanlar Anadolu'nun müslüman olarak kalması için mücadele vermiştir. Bu mücadele sonucunda Anadolu coğrafyası Türkiye olmuştur. Müslümanlık Araplar üzerinden dünyaya yayılırken Araplar bir dönem İslâmiyet'i yayma enerjisini kaybetmiştir. Bunun sonucunda da Allah Türkler'i müslümanlığın koruyucusu kılmıştır. Dünyada Türklük bu nedenle değer kazanmıştır. Günümüzde Türklüğün yaşatılması yine müslümanlığa bağlıdır. Tarihî ve toplumsal olarak Türk kalabilmek için Anadolu coğrafyasında müslümanlığı yaşamak ve yaşatmak gerekir.

¹⁰⁵ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 3*, s.26.

¹⁰⁶ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, s.275.

¹⁰⁷ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 3*, s.21.

2.4 Milletin ve Türklüğün Geleceği

Millet ve Türklüğün geleceğini bugünden bilmek kolay olmasa da İsmet Özel'e göre, geçmişini anlamak geleceği ön görmek açısından önemlidir. *“Tarih geçmişte olmuş bitmiş şeylerin hikayesi değil. Tarih bizim bundan sonra yaşayacağımız şeylerin izahıdır,”*¹⁰⁸ diyor İsmet Özel. Geçmişin yok sayılması ve üstünün örtülmesi istenmesi, geleceğin yok edilmesi ile eş anlamlıdır. Yani ona göre, geçmişini unutturulan milletlerin geleceği de yok edilmiştir. Bütün gerçeğin geçmişte olduğu yanılgısına kapılmak ve geçmişe dönmek istemek de aynı şekilde büyük bir hatadır. Geleceğe ayak uyduramayan toplumlar da yok olmuşlardır.¹⁰⁹

İsmet Özel'e göre, özellikle milletin ve Türklüğün günümüzdeki durumuna bakılırsa, biraz geriye giderek Tanzimat Dönemi'nin hatırlanması gerekir. Günümüz ulus devlet ve millet anlayışının temelleri ilk defa Tanzimat ile birlikte atılmıştır. İsmet Özel'e göre, Tanzimatla birlikte insanlar olması gerekenden başka şeylere inandırıldı. İsmet Özel diyor ki:

*Çarpıklık Tanzimat'la başladı ve günümüzün hastalığını anlamak için rahatsızlığın kaynağına dönmemiz gerek. Halkın Tanzimat Fermanı'ndan ne anladığını, onu nasıl yorumladığını hatırlayalım: “Gâvura gâvur demeyecek”. Milletin Tanzimat'ı özetleyen formülü işte buydu. Bir buçuk asır sonra gâvurlar da gâvurluk da değiştiği halde; Türkiye'de milletin Müslüman vasfını koruduğu oranda yönetimle ilişkisi bakımından hâlâ aynı noktada kaldığını görüyoruz.”*¹¹⁰

İsmet Özel, yukarıdaki ifadelerinde Tanzimat ile gelen yenilikleri yenilikten ziyade unutturma faaliyeti olarak görmektedir. Bunların yenilikten daha çok bir zümreyi memnun etme çabası olduğunu da ifade etmektedir.

Daha önceki bölümlerde millet olmak için karakteristik ortak değerlere sahip olmak gerektiği, bu değerlerden mânevî ve dinî değerlerin İsmet Özel açısından çok daha kapsayıcı olduğu ifade edilmişti. İsmet Özel'e göre, Tanzimat Fermanı ile birlikte gelen değişiklikler millet ve Türklük tanımlarının karakteristik özelliklerini yitirmesine ve yeniden yorumlanmasına neden olmuştur. Ona göre, Tanzimat'ın getirmiş olduğu değişiklikler, yenilik ve gelişme değil, meşru olmayan ve milletleşmeye uymayan

¹⁰⁸ Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklâl Yürüyüşü II*, s.181.

¹⁰⁹ Özel, *İrtica Elden Gidiyor*, s.31.

¹¹⁰ İsmet Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla* (İstanbul: Şûle Yayınları, 1992), s.80.

şeylerin müdafaasıdır. İsmet Özel, milleti millet yapan mânevî ve karakteristik değerlerin baskıya maruz bırakıldığını ve bu yükün altında Türklüğün ezildiğini ifade etmektedir. Milletın aslî unsurlarına yapılan baskılar millete zarar vermeyi amaçlar. Milletlerin atılım yapacağı ve ilerleme göstereceği hedeflere asli unsurlar olmadan ulaşamaz.¹¹¹

İsmet Özel, geçmişte İslâm için mücadele olmadan hiçbir toprak parçasının Türkler için uzun süre vatan olmadığını ve bunun mümkün de olmayacağını ifade etmektedir. Bu nedenle tarihte müslüman bir milletin dininden kuvvet olarak yapmış olduğu mücadelelerin sonucunda kazanılan zaferlere küffar ortak edilmemelidir. İsmet Özel diyor ki:

... ‘Türk kimdir; Türkçe nedir’ sualinin doğru cevabına kâfir aklı şimdiye kadar ulaşamamıştır. Paçanızı kâfir aklına kaptırmayın ve bundan sonra da ulaşamayacağından emin olun. Hakikati Müslümandan başkasının dile getiremeyeceğini iyi belleyin. Dünyanın malına, mülküne, itibarına, karizmasına talip olacağınıza imana talip olun. Allah’tan sizi Müslüman olarak yaşatmasını ve Müslüman olarak öldürmesini niyaz edin. Tefekkür sahasının dalga dubarasına karşı imandan destek almağa ihtiyaç duymayan hayatı boyunca Türklük hakkında sıhhatli bir emareye rast gelemez.¹¹²

İsmet Özel’e göre, İslâm’ı bilenlerle bilmeyenler birbirinden ayrılmalıdır veya apaçık şekilde müslüman olanlar kendini belli etmelidir. Aksi hâlde, İslâm’ı bildiğini zannedenler ve İslâm’dan herhangi bir medet ummayanlar yüzünden gerçek inananlar köle konumuna düşecektir. Ona göre, Kur’ân insana bir bakış açısı ve karakter sunmuştur. Türkler bu karakter sayesinde vatan sahibi olmuştur. Ancak geçmişte karakterli bir şuur ve duruşu inşa eden Türklük günümüzde ortadan kaldırılmıştır. Bunu kâfir aklı “modernlik” adında bir küfür düzeni oluşturarak başarmıştır. Modernliği ortaya çıkaran asıl güç esasen Anadolu’nun Türk toprağı olmasıyla başlamıştır. Müslümanlığı kabul etmeyen kâfir aklı Türkler’den imtina ettiği için modernliği icat etmiştir.¹¹³

İslâm dini, geçmişte Anadolu coğrafyasında milletin ontik sebebi olmuştur. Gerek alperenleriyle, gazileriyle, dervişleriyle; gerek halkıyla, İslâm bu coğrafyada kendine ‘selâm’ üzerinden bir yer edinmiştir. Selâm dini olan İslâm gönüllere yerleşebilmek için ilk önce sevgi ve hoşgöründen yana bir tavır takınmıştır. Bu sevgi ve hoşgörü ortamında nesiller ihya olmuş ve Anadolu coğrafyasında bu sayede Türklük bir kardeşlik bağı

¹¹¹ Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, s.156.

¹¹² Özel, *Dil ile İkrar*, s.72.

¹¹³ Özel, *Dil ile İkrar*, s.156.

kurmuştur. Türklüğün geleceği hakkında ne söylenebileceğinden çok, kendisini Türk olarak gören bir insanın, öncelikle anlam arayışına tatmin edici bir cevap bulması gerekmektedir. Çünkü şuurlu bir bireyin ilk önce bu dünyadaki yaşam amacının, ontolojik sebebinin ne olduğuna dair bir fikir üretmesi gerekir.¹¹⁴ İsmet Özel diyor ki:

Türk milletinin hedefi deyince, önce aklımıza ulaşılacak bir yer varmış gibi geliyor. Oysa bu yüce milletin tarih içinde varoluş kaygısı gütmekten öte bir hedefi olmadı. Nice felâkete uğradıysak bize, biz Türklere olmayan bir hedefi var imiş gibi göstermelerinden uğradığımızı artık anlayalım. Asırlardır kolaycılığa kapılıp sarahate olan ihtiyacımıza eğilmekten imtina ettik. Böylece sarıh olana ulaşmamızın önündeki en büyük mânianın fasih olana uzak düşmek olduğu hususuna dikkat etme melekemizi köreltmış olduk. Bir yere varacağımız, milletçe o yere demir dağı eritip varacağımız faraziyesini önümüze kimlerin hangi gayeye hizmet için koyduğunu şimdiye kadar mesele etmedik. Türk olmayıp, ama Türk görünüp Türk milletine dolma yutturanların neye istinaden iktidar sahibi oldukları meselesi millî davamızın bir parçası haline gelmedi.¹¹⁵

İsmet Özel, gelecekte şimdikinden daha güzel bir Türkiye kurulacaksa bunun yine Türklük ve müslümanlık sayesinde var olacağını düşünmektedir. Bu nedenle Türk olma bilincinin toplumun her katmanında doğru anlaşılması önemlidir. Avrupa'nın veya başka bir medeniyetin Türklük tanımı bizim için bir çıkış noktası olmamalı, aksine Türklüğün ne olduğu hakkında bize ilham vermelidir. Denilebilir ki, Türkiyeli olmadan Türklük, Türklük olmadan Türkiyeli olmak anlaşılabilir. Türk'ün bu topraklarda yaşadığı durumları ve vermiş olduğu mücadeleleri en iyi Türk anlar. Müslümanlık Türkiye'de bir değer olarak kabul görmüyorsa ve uzaklaşılması gereken bir değer olarak görülüyorsa Türklükten bahsetmek güçleşecektir. Bu nedenle, Türkiye'de müslümanlığın anlamından uzaklaştırılması veya algısal olarak manipüle edilmesi esasen Türklüğün devre dışı bırakılmasının yansımalarıdır.¹¹⁶ Günümüzde Türkiye'de yaşayan müslümanlar kendilerini varoluşsal bir amaca adamaktan çok, bu amacı fark etmeksizin müslümanlıklarını kullandırmaktadırlar. Müslümanlara ve müslümanlığa verilen görevler, bu dinin varoluşsal sebebine uzak kalarak daha çok günü kurtaracak argümanların emrine amade hale getirilmektedir.¹¹⁷ İsmet Özel diyor ki:

¹¹⁴ İsmet Özel, *Zor Zamanda Konuşmak* (İstanbul: Şûle Yayınları, 2007), s.30.

¹¹⁵ Özel, *Dil ile İkrar*, s.350.

¹¹⁶ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 3*, ss.19-20.

¹¹⁷ Özel, *İrtica Elden Gidiyor*, ss.130-131.

Turizmin, çevre korunmasının, enflasyonun, siyasi huzursuzluğun tahripkâr etkilerinden sakınmak için Müslümanlara bazı mükellefiyetler yükleniyor. Müslümanlar misafirperver olmalı, Müslümanlar çevreyi temiz tutmalı, Müslümanlar kanaatkâr olmalı, Müslümanlar çok çalışmalı, Müslümanlar mahiyeti ne olursa olsun yasalara Saygılı olmalı. Bütün bunlara karşılık yavuz hırsız ev sahibini bastırınca Müslümanların herhangi bir hakkı söz konusu olmamalı. İşe koşulan Müslümanlığın mantığı budur. Müslüman diye bilinen kimse ahlâkın korunması konusunda görüşler ileri sürmeyecek. Lüks tüketimin kendi aleyhine işlediğinden bahis açmayacak. Zalimlerle suç ortaklığı yapmayı reddetme hakkını ağızına almayacak. Böylece Müslümanlar birilerinden “aferin” alacak. Yalnızca aferin mi? Bahşiş de alacak. Öyle bir bahşiş ki haysiyetli taleplerde bulunduğu taktirde derhal kesilir.¹¹⁸

İsmet Özel, günümüzde dünyada yaşamakta olan ve varlığını sürdürenin sadece Amerikan medeniyeti olduğunu, geri kalan medeniyetlerin ise, bu medeniyete bir şekilde hizmet ettiğini ifade eder. O, Türk medeniyetini de günümüzde ölü olarak görür. O’na göre, eski çağ medeniyetleri ne kadar ölü ise Türk medeniyeti de o kadar ölüdür. Birileri İslâm medeniyetini, dolayısıyla Türklüğü yeniden canlandırmak isteyebilir. Bunun için çaba göstermek elbette değerlidir, bir kültürel değer kadar müslümanlığın gerçek değerini yeniden kazanmış olması önemlidir. Bu noktada, Türkiye ve dünya müslümanlarının yapacağı şey öncelikle Hz. Muhammed’i ve Kur’ân’ı doğru anlamak olacaktır. Kur’ân ve sünnetin doğru şekilde yaşatılması bunun için önemlidir. Ancak, bu durum yine de bir medeniyetin inşası şeklinde olmayacak; çünkü İsmet Özel’e göre, medeniyet durgunluğu ve donukluğu ifade eder. İslâm’ın insanlığa getirmiş olduğu değerler ise bir durgunluktan ziyade, üretmek ve yeniden var etmek şeklinde olacaktır.¹¹⁹

İsmet Özel’e göre, gelecekte Batı medeniyeti ile bir mücadele içerisinde olmak gerekirse bu mücadelenin şimdiden karşılıksız bir mücadele olduğunu anlamak gerekir. “Medeniyet” Batı medeniyetinin bugünkü ilerlemesi değil, bir mücadelenin ve hareketin ortaya çıktığı bir hâldir. Dünya üzerinde birden çok medeniyet artık günümüzde varlığını devam ettirmemektedir. Türklüğün ve müslümanlığın geçmiş dönemlerde canlı ve üretken olduğu zamanlar olmuştur. Fakat, günümüz şartlarında dünya üzerinde yaşayan çoğu insan Batı’nın değerleriyle yaşantısını devam ettirmektedir.¹²⁰ Müslümanların yeniden etkin bir mücadele verebilmesi için öncelikle özgür olması gerekir. Özgür olmak için de müslümanların her türlü siyasî, ekonomik, sosyal baskıdan uzak olması ve

¹¹⁸ Özel, *İrtica Elden Gidiyor*, ss.130-131.

¹¹⁹ Özel, *Kalın Türk*, ss.26-27.

¹²⁰ Özel, *Kalın Türk*, ss.21-25.

kendilerine kâfirlerin yolundan farklı bir yol çizmesi gerekir. Bu yolun ne olduğunu anlayabilmek için insan olmayı ve müslüman olmayı doğru anlamak gerekir. Bu amaçla yürünecek bir yol doğru düşünceden ve anlamlandırmadan başlayarak müslüman insanın özelliklerini tanımakla mümkün olabilir.¹²¹

İsmet Özel'e göre, müslümanlar daha okula ilk başladığı andan itibaren, zihnî olarak dünyanın bugünkü durumunu onaylamak ve korumak için şartlandırılmaktadır. Dünyanın bugünkü durumu değişmez ve vazgeçilmez bir hâlde bizlere sunulmaktadır. Halbuki tek değişmeyen şey Kur'ân'dır. Müslüman bireyin öncelikle, Kur'ân'dan ve peygamberin sünnetinden başka hiçbir şeyin günümüz şartlarında geçerli olmayacağını anlaması gerekir. Günümüz dünyasının içinde bulunduğu durumdan başka durumların olduğunu fark edebilmek için öncelikle, Kur'ân'ı tek bilgi kaynağı olarak incelememiz gerekir. İsmet Özel'in tabiriyle "gâvur aklı" dünyada istediği gibi at koşturmak için iki şeye dikkat etmektedir. Birincisi, Kur'ân'ın insanlığa vermiş olduğu hikmeti ortadan kaldırmaktır. Kur'ân insanlığın eğri giden yolunu düzeltmek için gönderilmiş bir kitaptır. İnsanlık esasen bu dünyanın yabancısıdır. Dünyaya alıştığı anda Allah, peygamberler ve ilâhî kitaplar göndererek insanlığı asıl yoluna çekmektedir. Bu nedenle gâvur aklı insanları Allah'ın peygamberleri ve ilâhî kitapları aracılığıyla çekmiş olduğu bu doğru yoldan saptırmak istemektedir. Bu aklın dikkat ettiği ikinci şey ise, müslümanlığın temsilcisi olarak Türkler'i küçük Asya'dan yani Anadolu topraklarından uzaklaştırmaktır. Anadolu topraklarında ancak temsili ve içi boşaltılmış bir müslümanlığa müsaade etmeyi düşünüyorlar. Dolayısıyla, Türkler'in bu topraklarda özgür olarak yaşaması için yine müslüman olarak kalabilmesi önem arz etmektedir.¹²²

İsmet Özel'e göre, modernlik ve kapitalizm Türk'ün ve müslümanların gücünü kırmak için ortaya çıkarılmıştır. Günümüz müslümanları modernlik ve kapitalizm yarışı altında ezilerek aslında kendilerine bir fayda temin etmekten çok kendilerini bir bataklığın içerisinde buldular. Modernliğin ve kapitalizmin getirmiş olduğu değerler Türklük ve müslümanlıkla taban tabana zıt değerlerdir. İnsan bu değerleri benimsediği takdirde sermayenin ve maddiyatın etkisi altında kalarak diğer hiçbir değeri önemsemeyecektir. Özellikle Türklüğün ve müslümanlığın olmazsa olmazı olan mânevî değerleri göz ardı etmeden, modernlik ve kapitalizmden fayda temin etmek mümkün değildir. Modern bir

¹²¹ İsmet Özel, *Taşları Yemek Yasak* (İstanbul: Risale, 1986), s.20.

¹²² "İstemezük! Panel Metni", *İstiklal Marşı Derneği* (22 Haziran 2013).

müslüman, kapitalist bir Türk olmanın boş bir sözden öte bir anlamı yoktur. Modernleşen dünyada Türk ve müslüman kalmak isteyenler bu gerçeğin farkına vararak kendilerine bir yol edinmelidir.¹²³ Modern dünya ilk defa Ms. 14 yy'da ortaya çıkmaya başlamıştır.¹²⁴ Hıristiyanlar Akdeniz havzasındaki varlığını devam ettiremeyince iklim ve toprak olarak elverişsiz Avrupa, Hıristiyanların tek merkezi hâline gelmiştir. Bunun sonucunda, Avrupa Hıristiyanlığın ellerinde kalan tek merkezini de kaybetme korkusuyla yeni arayışlar içerisine girmiştir. Bu yeni arayışlar sonucu bugünün kapitalist aklının ve modernleşmenin ilk temelleri atılmıştır.¹²⁵ Ortaya çıkan bu modern düzenin etkisiyle günümüzde tüm dünya tasarlanmaktadır. Buna son verecek güç, tarihî bilinçten hareketle yine Türklük şuuruyla ortaya çıkabilir.

İsmet Özel, esasen Türklüğü tarihte yüklenmiş olduğu vasıflarından dolayı müslümanlıktan ayırmak istememektedir. Bugün modern düşüncenin insanlığa sunmuş olduğu değerler tamamen küreselci sistemin hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik değerlerdir. İnsanlığa sunulan küreselci değerlerin karşısında olan tek değer İslâmî değerlerdir.¹²⁶

İsmet Özel'e göre, Türkiye sınırları dahilinde yaşayan tüm insanların Türk olduğu bir ortamda ancak Türklükten bahsedilebilir. Türk olmadığı hâlde yaşadığı topraklardan dolayı ben Türkiyeliyim demek, gayrimüslimlerin aldatmacasından başka bir şey değildir. Herkes Türkiyeliyim derse, gerçek Türkler bu tanımlamanın dışında kalır. Bu türden söylemlerin esas amacı, Türk'ü Türkiye'den sürmek ve kendilerine yapılan bu yeni tanımlamayla bir alan açmaktır. İsmet Özel'e göre, Türkiye toprakları üzerinde her kim "müslüman Türk'üm" diyorsa, biyolojik ve etnik unsurlar göz önünde bulundurulmaksızın Türk ve Türkiyeli olarak görülmelidir. Türkiyeli, şeklindeki bir tanım ülkemizdeki birtakım çevrelerin Batı'ya şirin görünme çabasının tezahürüdür.¹²⁷

İsmet Özel'e göre, dünya bugün kapitalist akıl tarafından tamamen etki altına alındığından dolayı Türklük meselesi sadece Türkler için değil, tüm insanlık için önem arz etmektedir. Çünkü kapitalist akıl, insanlığın tüm değerlerini maddîleştirmektedir.

¹²³ İsmet Özel, *Tavşanın Randevusu* (İstanbul: Şüle Yayınları, 1992), ss.131-132.

¹²⁴ İsmet Özel, *Desem Öldürürler, Demesem Öldüm* (İstanbul: Tam İstiklal Yayıncılık Ortaklığı, 2013), s.38.

¹²⁵ Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü I*, ss.277-278.

¹²⁶ Özel, *Cuma Mektupları-2*, s.132.

¹²⁷ "Dünya Müslümanlarını Vatansız Bırakmak İstiyorlar", *Gerçek Hayat* (12 Kasım 2004).

İnsanlığın değerlerinin yok olduğu bir ortamda, yeni bir yön ve bakış olarak İsmet Özel'in Türklük ülküsü ön plana çıkarılmalıdır. Türklüğün gerek tarihî ve gerek diğer özellikleri itibarıyla dünyanın içinde bulunduğu bunalıma bir umut olacağı aşikardır. Dünyada köktenci maddî anlayışın üstesinden geçmişte olduğu gibi yine Türklük gelebilir. Türklük, Türkiye ve dünya için tek çıkış yoludur. Türkiye bu tarihî ve nitelikli Türklük anlayışını yeniden oluşturamadığı takdirde, dünya kapitalist aklın egemenliği altında sömürülen vasıfsız bir topluluk hâline gelecektir.¹²⁸

Bu noktada, İsmet Özel gelecekte; “*Müslümanlar Müslümanlıklarına sahip mi çıkacaklar, yoksa Müslümanlıklarının kullanılmasına göz mü yumacaklar?*”¹²⁹ şeklinde bir soru sormaktadır. Bu soruya verilen cevap ölçüsünde müslümanlığın ve Türkçülüğün geleceği şekillenecektir. Bu nedenle, Türklük açısından gelecekte İslâm dinine mensup olmak, bugün hiç olmadığı kadar önemli olacak; çünkü, bugün bu topraklarda varoluşsal sebep olarak müslümanlık en önemli aslî unsur olarak görülmüyorsa, yarın bu toprakların işgal edilmesinin farkında dahi olunamaz.

İsmet Özel, her şeye rağmen gelecekte nitelikli Türklük ülküsünü yeniden var etmek için müslümanların ümitsiz olmamasını ve umutsuzluğa kapılmamasını önemli görmektedir. Âlemin işleyişinde insanoğlunun mutlak iktidar sahibi olmadığını, insanın yapabileceği en önemli şeyin öncelikle dua etmek olduğunu bilmesi gerektiğini ifade eder. İnsan dua ederek ve üzerine düşen insanî sorumlulukları yerine getirerek iyi ve güzel olana ulaşabilir. İslâm dini bu konuda inananlarını uyarmakta ve korku ile ümit arasında bir yol tutulmasını emretmektedir. İnsanın hataları ne kadar çok olursa olsun, Allah, tövbe ederse kulunu bağışlayacağını ve yeniden bir güçle insanı var edeceğini müjdelemektedir. Yeter ki insan bu gücünün farkına vararak yönünü asıl güç sahibi olan yaratıcısına dönsün.¹³⁰

Özet olarak, İsmet Özel'e göre, millet ve Türklüğü gelecek açısından zor günler beklemektedir. Millet'in ve Türklüğün geleceğini doğru planlamak ancak geçmişten ders çıkarılarak mümkün olabilir. Geçmişte yaşananlar insanlığın ve Türklüğün ortak mirasıdır. Tarih bilgisi hiçbir zaman geçmişle sınırlı kalmaz. Gelecekte yaşanacak olayların benzerleri geçmişte de yaşanmıştır.

¹²⁸ Selahattin Yusuf, *Bir Masal İsmet Özel'i* (Profil Kitap, 2017), ss.99-100.

¹²⁹ Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, s.157.

¹³⁰ Özel, *Tavşanın Randevusu*, s.42.

Türkiye'nin mevcut devlet yapısı ve düzeni Tanzimat ile şekillenmeye başlamıştır. Tanzimatla birlikte gelen yeni kavramlar müslümanların zihninde bir bulanıklığa sebep olmuş ve müslümanların asıl değerleri unutturulmuştur. Bir millet olarak müslüman Türkler, kendi öz değerlerinden uzaklaştığı oranda vatanlarını da kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Türklüğün asıl amacı var oluş amacıdır. Anadolu topraklarında var olmak için müslümanlıktan gücünü alan Türkler, günümüzde kâfir aklının etkisi altında ezilmektedir. Kâfir aklı Türkler'in başarılarına ortak edilerek kendine bu topraklarda bir alan açmamalıdır. Bunun için Türkler'in Tanzimat'ın ilanından bu yana yaşanan olayları keskin bir zekâ ile düşünerek anlaması önemlidir.

Şüphesiz, müslümanlığı bilmek ve bildiğini zannetmek aynı şeyler değildir. Gelecekte Türklüğün önemli ve etkili bir değer olması için müslümanlığı bilenlerle bilmeyenler ayrılmalıdır. Bu şekilde bir dönüşüm olmazsa, müslümanlar tüm dünyada köle durumuna düşecektir. Kur'ân'ın insanlara sunmuş olduğu değerler hâli hazırda var olan dünya düzenine karşı insanlığa öneriler getirecektir. Bu yüzden, Türklüğün asıl gayesi dünya düzeni içerisinde gelecekte kendine bir yer edinmesi değil, yer açması olmalıdır. Küresel güçler Türklüğü ve müslümanlığı birer etkisiz elaman olarak var etmek için çabalasalar da Türkler her zaman bir umutla mücadeleye devam etmelidir. Modernlik, kapitalizm ve Amerikan medeniyetine karşı müslüman Türk bilinciyle mücadele ve dua etmek Türklüğün geleceği ve tüm dünya insanları için önemlidir.

3. İSMET ÖZEL'İN TOPLUM ANLAYIŞI

3.1 Toplum Halinde Var Olma İhtiyacı

İsmet Özel'e göre, kişi toplumsal düzenin bir parçasıdır. Toplumdan ayrı olarak, ben merkezci bir tutumla insanın kendisini toplumdan soyutlaması özüne ihanet etmesine neden olur. Çünkü insan, özü itibarıyla eksik ve muhtaç yaratılmıştır. Bu eksiklik ve muhtaçlığı da ancak diğeriyle kurmuş olduğu bağlarla giderebilir. İnsan özü itibarıyla Allah'a bağlıdır, fakat diğer insanlara yardım etmesi ve onlardan yardım alması da gerekir.¹³¹ Batı kültüründe karşılık bulduğu şekliyle insan insanın kurdu değil, insan insanın ümidi olmalıdır. Çünkü insan kendinde olanı veya olmayanı ancak diğeriyle kurmuş olduğu sosyal, ekonomik, sanatsal vb. ilişkilerle anlayabilir.¹³²

İsmet Özel'e göre, insan, kendisini toplumdan soyutlamamalıdır. İsmet Özel diyor ki:

Bu şehir bizim değil, bu ülkenin yönetimi benim elimde değil, bu çağ benim çağım değil diye düşünürmek bir kaçış, bireyci bir içe kapanıştır. Tasarıların yurdundan çıkıp somut şartların kendimizle ilgili yönlerini göze almak, bunlarla "hemhal" olmak, yurt kavramını zihinde yaşayan bir efsane olmaktan kurtarmak gerekir. Bunun da tek yolu ortada bir kötülük varsa onun, bir iyilik varsa onun da bizden olduğunu, bizim parçamız olduğunu anlamaktan geçer. İlk ve vazgeçilmez bağı fark edip ondan vazgeçmemelidir.¹³³

İsmet Özel'e göre, insan sosyal bir ortamda yaşamayınca insanî özelliklerini ortaya koyamaz. İnsan olmak için toplumun bir parçası olmak ve topluma aitlik duygusuyla bağlı olmak gerekir. İnsan kendi varoluşunun benzersizliğini diğeriyle paylaşmadığında gerçek anlamda var olamaz. Birey yaratılış özelliklerinin farkına varınca insan olabilir. Bu özellikleri tadamayan bireyler Hz. Adem'in soyundan gelen birer varlık olabilir.¹³⁴

İsmet Özel diyor ki:

"Ben-Sen" ilişkisi bilgiyi doğurur. Bilgi "Ben" in ötesinde "Sen" i bulmak, "Sen" de "O" nu doğrulamak'tır. "Ben-Sen" den bağımsız bir "O" yoktur. Dolayısıyla bilgi ilgidir(...) Harekete geçmek ancak "Ben-Sen" bağlantısı içinde gerçektir. Gerçek bu bağlantıdan parlar. Ben-Sen ilişkisindeki "Ben", Ben-O ilişkisindeki "Ben" den bütünüyle farklıdır. "Ben-O" ilişkisindeki

¹³¹ İsmet Özel, *Tahrir Vazifeleri* (İstanbul: Çıdam Yayınları, 1992), s.34.

¹³² Özel, *Henry Sen Neden Buradasın-I*, s.49.

¹³³ İsmet Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma* (Tiyo Yayınevi, 2014), s.379.

¹³⁴ İsmet Özel, *Faydasız Yazılar* (İstanbul: Risale Yayınları, 1986), s.51.

“Ben”, yalıtılmış, soyutlanmış, tecrit edilmiş bir “Ben”dir; bu yüzden kolayca ayrımlar koyar, “O”nu böler, ayırıştırır, derecelendirir. “Ben”, “O” üzerinde hâkimiyet kurarken –bu arada kendi “Ben”i de “O” durumuna düştüğü için kendini de bölüp ayırıştırır ve ezer- “Ben-Sen” ilişkisindeki “Ben”, “Sen”le bağlantısı içinde “Ben” olabildiği için kendi dışındaki unsurlara egemen olma kaygısı taşımaz, üzerinde deney yapacağı, kullanacağı nesnelere aramaz. Çünkü “Ben” oluşunu bağlantı kurduğu unsurlara bağlar. Onlarla bilgiyi yani ilgiyi yaşar. “Ben” ve “Sen”in barışıklığından, bilişmesinden parlayan bilgi “O” hakkındaki bilgidir... “Ben-Sen” ilişkisi, sadece insanlar arasında kurulabilen bir ilişki değildir. İnsanın dışındakilerle kurulacak “Ben-Sen” ilişkisi, bilimin tek boyutluluğunu geride bırakıp bilginin çok boyutluluğu alanına girmenin ilk şartıdır.¹³⁵

İsmet Özel, toplumun bir ferdi olan insanı mikrokosmos olarak değerlendirir. Ona göre, her insanda âlemin bütün vasıfları mevcuttur. Bu vasıflar zamanı ve yeri geldiğinde ortaya çıkabilir veya saklı olarak da var olabilir. Allah tüm âlemlerin üstünde âlemlere şekil verendir. Tıpkı âlemlerin birleşerek evreni oluşturması gibi insanlar da bir araya geldiklerinde toplum meydana gelmektedir.¹³⁶ İnsan, benlik duygusuyla diğerini sevmeyi kendini sevmekten daha aşağı gördüğünde, diğeriyile olan kalbî bağı koparmaktadır. İsmet Özel, insanların birbiriyle olan bağlarını insanı insan yapan bağlar olarak tanımlar. Yaratılanları yaratandan ötürü sevmek toplumsal olarak da önemli bir kuraldır. Ona göre, Allah toplumsal bağların kopartılmamasını ve bu bağları insanın sevgiyle korumasını ister. Gerçekten, toplumsal olarak bir arada yaşamak ancak sevgi bağlarının korunmasıyla mümkündür.¹³⁷

İsmet Özel, toplumsal düzenin oluşmasında mâneviyat ve dinin etkin rolüne dikkat çeker. Toplumunu oluşturan bireyler öncelikle Kur’ân’ı doğru anlamalıdır. Kur’ân’ı doğru anlamadığı takdirde kişi kendisini kısa süreli çıkarlar silsilesi içerisinde bulacaktır. İnsanın asıl hedefi kendini ebedî âleme ulaştıracak şekilde eğitmesi olmalıdır. Bu da ancak Kur’ân ve sünnetin aynı şeyi ifade ettiğini anlayarak olur.¹³⁸

İnsanın gözünü açmış olduğu dünya, okunması gereken bir mektup gibidir. İnsanların bu mektubu okumayı kabul edenleri ve kabul etmeyenleri vardır. Yani, insanlar mektubu okumaya istekli ve isteksiz şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Toplumda, mektubu okumayı

¹³⁵ Özel, *Tahrir Vazifeleri*, ss.224-227.

¹³⁶ İsmet Özel, *Bileşenleriyle Basit* (İstanbul: Şûle Yayınları, 2009), s.132.

¹³⁷ Özel, *Tahrir Vazifeleri*, ss.81-82.

¹³⁸ İsmet Özel, *Evet Mi Hayır Mı?* (Şule Yayınları, 2010), s.46.

kabul edenler havas, okumayı kabul etmeyenler veya böyle bir mektubun farkında olmayanlar ise avamdır. Avam, sürü psikolojisi ile hareket etmektedir. Sürü psikolojisi ile hareket etmek yerine kâinatın insanlara göndermiş olduğu mektubu bilmek ve onu anlamak kadar onunla ünsiyet kurmak da önemlidir. İnsanlar bu ünsiyet bağına kuranlar ve kuramayanlar olarak iki sınıfa ayrılabilirler. Şüphesiz kâinat mektubunun diliyle ünsiyet kurmak gerekir. Bu dile yabancı kalan bir birey, dünyalık meselelerin arasında uzlaşma arayarak ömrünü geçirmektedir. Bu dille bağ kurabilen birey, kâinatın insana yüklemiş olduğu sorumluluk bilinciyle hareket ederek mücadele eder. İsmet Özel'e göre, tıpkı iç içe geçmiş daireler gibi bu sarmal devam etmektedir. Kâinat mektubunun diliyle ünsiyet kuranlar da kendi aralarında yine ikiye ayrılır. Kâinat mektubunun kendilerine yüklemiş olduğu sorumluluğun farkında olan bazı insanlar kendilerini bu doğrultuda terbiye ederken, diğer taraftan üzerine almış oldukları kişisel sorumlulukları daha kişisel sorumluluklar hâline getirenler daire dışında kalmaktadırlar. Bu şekilde dairenin etrafında avamdan havasa doğru bir döngü devam etmektedir. Ortada ise gönül/aşk bulunmaktadır. İşin aslını en iyi işin içerisinde, gönül dairesinde olanlar bilmektedir.¹³⁹

İsmet Özel'e göre, insanın toplum içerisindeki yeri, kendisine biçtiği role göre önem kazanmaktadır. İnsanın dünyadaki varoluşunun sebebinden biri olan şeytan, Allah'ın huzurundan kovulmuştur. Bu kovulmanın bir tezahürü olarak şeytanın işlemiş olduğu fiiller kovulma, ayrılma, kopma vb. ekseninde devam etmektedir. Şeytan gerek toplumsal düzenin gerekse dünya düzeni içinde insanları birlik ve beraberlikten uzaklaştırmayı hedefler. Sınırları aşmak ve kural dışına çıkmak şeytandan gelmektedir. Şeytan, insanın sınırları aşmasını ve daima ilâhî düzenin dışına çıkmasını ister. Bu nedenle, toplum içerisinde birey olarak var olan insanın uyanık olup hangi güçlerin şeytanî tutumla hareket ettiğini fark etmesi ve istikametini ona göre belirlemesi gerekir. Bununla birlikte, her değişim ve yenilik şeytanî bir tavır değildir; ayrılan ve kopan, insanları birbirinden ayırarak uzaklaştıran tutumlar şeytanîdir. Toplum olarak var olmak için birlik ve beraberliği sağlamak önemlidir.¹⁴⁰

İsmet Özel'e göre, içinde yaşanılan evren insan için sayısız cezbedici unsurlarla doludur. Bitki ve hayvanlar zaman ve mekân bağına muhataptır. Varlıkların onları yaratan güce bir bağlılığı ve sözü vardır. Yaratıcıya vermiş oldukları söz mesabesinde yaratıcıya

¹³⁹ Özel, *Tahrir Vazifeleri*, ss.76-77.

¹⁴⁰ İsmet Özel, *Tehdit Değil Teklif* (İstanbul: Şûle Yayınları, 2008), s.17.

bağlılık gösterirler. Ancak insanlar bu sözü unutabilecek potansiyelde yaratılmışlardır. Bu nedenle, insan unutulabilir ve inkâr edebilir. İnsan unutup inkâr ettiği zaman diğer varlıkların haklarına tecavüz edebilir. Sınırları aşmayıp, yaratıcı ile arasındaki sözü ve bağlılığı koruyabilenler ise, diğer yaratılmışların da haklarına itimat ederek onları sevebilirler. Yaratıcı ve diğer varlıklar ile arasındaki bağı koruyamayan biri, diğerini yıkarak ayakta durmaya çalışır. Doğrusu, âlemim bütün selâmeti bu bağı bilmeye ve korumaya bağlıdır.¹⁴¹ İnsan, güçlü olan hayvanın zayıf olanı ezdiği, büyük balığın küçük balığı yuttuğu, hayvanlar arasında geçerli olan düzenin bu kuralı ihlal ettiği zannına kapılabilir. Ancak, insana verilen bazı yaratılış özellikleri gibi, hayvanların da farklı yaratılış özellikleri vardır. Bu, onların yaratıcıya vermiş oldukları sözün dışına çıkarak hareket ettikleri anlamına gelmemektedir. İnsanın hayvanlar gibi davranması ve onlardan rol çalması yaratılış ve âlemin düzenine aykırıdır ve toplumun bozulmasına yol açar.¹⁴²

İsmet Özel'e göre, tarih boyunca insanlar yaratıcıya vermiş oldukları ilâhi sözü unuttuklarında, toplumsal düzen bozulmuş ve kargaşa çıkmıştır. Bu dönemlerin getirmiş olduğu beşerî sistemler tıpkı hayvanlarda olduğu gibi zayıf olanın ezildiği, güçlü olanın kazandığı bir hâkimiyet anlayışı ortaya çıkarmıştır. İsmet Özel, bu türden toplumsal düzeni, yatay bölünme ve dikey bölünme şeklinde ikiye ayırır. Toplumu toplum olarak gösteren asıl bölümler, iş bölümüne dayalı olarak ortaya çıkanlardır. Toplum içerisinde farklı ihtiyaçları gidermek için bir araya gelen insanların oluşturduğu gruplara toplum denir. Sınıf ayrımına, sermaye ve ekonomik güce dayalı toplum anlayışına yatay bölünmeli toplum denir. Daha açık bir ifadeyle, toplumsal anlamda aile ve soy bağına dayalı olmayan birliktelikler yatay bölünme olarak ifade edilir. Toplum içerisinde yatay ve dikey bölünmeli bir ayırım, gücünü inkâr edemeyeceğimiz şekilde, geçmişten günümüze kadar bulunmaktadır. Sözgelimi, toplumsal ve kamusal hiyerarşide kendini daha çok geliştirmiş ve sermaye elde etmiş topluluklar "üsttekiler" tabiriyle karşılık bulmuştur.¹⁴³

İsmet Özel'e göre; aile, aşiret, soy, millet esasına dayalı olarak oluşmuş toplumsal bölünmeye ise dikey bölünme denilmektedir. Dikey bölünmeli topluluklar, daha çok birbirini koruyup kollayan, aralarında kan bağı veya dostluk bağı gibi bağlar olan, belli

¹⁴¹ Özel, *Tahrir Vazifeleri*, s.81.

¹⁴² Özel, *Bileşenleriyle Basit*, ss.411-412.

¹⁴³ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, ss.392-394.

bir ortak nokta üzerinde birleşen topluluklardır. Yine, toplum içerisinde sonradan oluşan ortaklıklar, cemaatler, lobiler, sivil toplum kuruluşları gibi günümüzdeki kuruluşlar da dikey bölünmeli toplum içerisinde değerlendirilebilir.¹⁴⁴

İsmet Özel'e göre, toplum içerisinde var olan bölünmüşlükler, toplumun asıl ihtiyaçlarından uzaklaşarak bir parçalanmışlığa sebep olabilir. Toplumun uzun uğraşlar sonucunda ortaya çıkardığı bilim, sanat, felsefe gibi alanlar da bu parçalanmışlıktan nasibini almaktadır. Bölünmüş yapıdaki bu toplumu bir araya getireci asıl güç din olmalıdır. Din dışarıda bırakılarak bilimde, sanatta, felsefede ve daha birçok alanda toplumun tüm kesimlerine hitap eden bir düzen oluşturulamaz. Din insanların tümünün evrensel mesajı muhatap olmasını sağlamış ve bu konuda insanlara gerek anlatım yöntemiyle, üslubuyla, kıssalarıyla kolaylıklar sunmuştur. İnsanın dinî olan bilgidan yola çıkarak gerçek toplumsal düzeni oluşturması, yine onun evrensel mesajı öğrenmek ve anlamak için gösterdiği çabaya bağlıdır.¹⁴⁵ İnsan yapısı itibarıyla günlük hayatta ona yol gösteren bir kaynak olmadan hareket ederse yanlış doğru gibi uygulayabilir. İsmet Özel, Ademoğlunun aklıyla yanlış olanı fark edebileceğini, fakat neyin doğru olacağını akılla anlayamayacağını ifade etmektedir. Bu durumda akılla düzeni sağlamak ve bir arada olmak için bireysellikten uzak olmak insanın faydasıdır. Aceleci olmak ve doğruyu bulduğu zannına kapılmak insanı bencilliğe ve öfkeye, dolayısıyla da yıkıma sürükler.¹⁴⁶ *“Düşünce ve inançlarını hiç kimseyle paylaşmayan, kendi tasarımlar dünyasında imar ettiği yurduna iltica eden insan bazen çekingen, bazen saldırgan olur, ama her halükârda başka insanları düşman ve aşağı gördüğünde şüphe yoktur,”*¹⁴⁷ diyor İsmet Özel.

İsmet Özel'e göre, toplumun bir arada yaşaması için bir toplum yapılanması olmalı; ancak, bu toplum yapılanması, insanın dünyaya gönderiliş sebebine yabancı olmamalıdır. Peygamberler toplumsal düzeni oluşturacak bilgiyi insanlara en uygun şekliyle ulaştırırlar; birer insan olarak toplumu dönüştürmeyi ve en iyi toplumsal düzeni oluşturmayı bilenler ve öğretenlerdir. Hz. Muhammed de toplumu en iyi hâle dönüştürecek yöntemleri ümmetine öğretmiştir. Hz. Muhammed'in hayatı her yönüyle insanlara örnek bir hayattır. İnsan olmak için peygamberleri doğru anlamak önemlidir. İnsan olmak için yerdekiler ve göktekiler arasındaki bağın kopmaması gerekir. Toplumsal

¹⁴⁴ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, ss.392-394.

¹⁴⁵ Özel, *Tahrir Vazifeleri*, ss.76-78.

¹⁴⁶ Özel, *Küfrün İhsanı Olmaz*, s.182.

¹⁴⁷ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, s.378.

düzenlemeler ve günlük işler bu önemli özellik göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. O'na göre, insanları en iyiye götürecek bir toplumsal düzen oluşturulacaksa, peygamberlerin yolundan gidilmelidir.¹⁴⁸

Sonuç olarak, İsmet Özel'e göre, insan yaratılış itibarıyla diğer insanlara ihtiyaç duyan bir varlıktır. İnsan çevresindeki insanların etkisi olmadan belli bazı insanî özellikler kazanamaz. Dinî ve mânevî değerler olmadan da medenî bir toplumsal düzen oluşturulamaz. Din dışı toplum anlayışları, bilimsel, felsefî, sanatsal gelişmeler, uzun vadede topluma zarar verebilir.

İsmet Özel, İslâm dini ile insanın irtibatının toplumsal düzeni inşa etmede oldukça önemli olduğunu ifade etmektedir. Birey öncelikle ilâhî bir mesaj olan Kur'ân'ı doğru anlamalıdır. Ardından müslümanlığı insanlara öğreten peygamberin sünnetinin doğru anlaşılması gerekir. İnsan yapısı itibarıyla biriciktir ve âlemi anlamak için kendinde olanı iyi bilmesi gerekir. Bu da ancak ilâhî mesajı doğru anlayarak ve doğru algılayarak mümkün olabilir. İnsanlar ilâhî mesajı doğru anlayanlar ve anlamak istemeyenler olarak iki kategoride sınıflandırılabilirler. Toplumsal düzen içerisinde de ilâhî mesajı doğru anlayanlar diğerlerinden bu özelliğiyle ayrılmaktadır. İnsanın ilâhî mesajı anlamasına ve toplumsal düzeni oluşturmasına engel olan en büyük düşman şeytandır. Şeytan insanın ilâhî mesaj ile arasındaki irtibatı koparmak ister. Ayrılıklar ve sınırı aşan tüm davranışlar şeytanın, insanla olan mücadelesinin bir yansımasıdır. Şeytan, toplum hâlinde yaşamaya özü itibarıyla ihtiyaç duyan insanı, yalnızlaştırıp kolay lokma hâline getirmek için mücadele eder. İnsan şeytanın emellerine hizmet ederse toplum içerisinde kaos ve kargaşa hâkim olur. İnsanın bu konuda uyanık olması ve şeytana karşı toplumsal bilinç inşa etmesi gerekmektedir. Bu bilinç de yine ilâhî mesajın doğru anlaşılmasıyla mümkün olacaktır.

3.2 Toplumun Kurucu unsuru Din

İsmet Özel'e göre, İslâmî temellere dayalı bir toplum ortaya çıkarmak için, insan ne yapması gerektiğini düşünmeden önce neyi kaybettiğini düşünmelidir. İnsan ilk önce yaratılmış bir varlık olarak, yaratılışının amacı hakkında fikir sahibi olmalıdır. Kaybettiği değerlerin hangisi yaratılış amaçları arasında bulunuyorsa o değerleri yeniden elde etmenin yollarını aramalıdır. Yaratılış nedenini düşünen birinin, ancak toplumsal, kültürel

¹⁴⁸ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz I*, ss.168-169.

vb. eksiklikleri fark etmesi; doğru olanı ve yapılması gerekeni ortaya çıkarması söz konusu olabilir.¹⁴⁹

İsmet Özel'e göre, toplumsal düzeni oluşturan aslî unsurlar İslâmî olmalıdır. Çünkü dünya üzerinde hiçbir toplum, dinî değerler söz konusu olmadan topyekûn bir mücadelenin içerisine girmemiştir. Tarihte birçok olay bunun örnekleriyle doludur. Savaşta ve barışta hiç şüphesiz dinin toplumları harekete geçirici ve motive edici rolü vardır. Türk toplumu bugün, gerçek anlamda bir savaşa dahil olsa insanları harekete geçirecek asıl etken siyasî, sosyal ve kültürel etkenlerden ziyade İslâmî etkenler olacaktır.¹⁵⁰

İsmet Özel'e göre, günümüz toplumunda müslüman bireyler, yaşadıkları hayatı kaçınılmaz, engellenemez ve gerçek sayarlar; İslâmî olarak bu hayatın neye karşılık geldiğini modern toplumun sunduğu yapay gerçekler kadar önemsemezler. Oysa, Kur'ân'ın insanlara bir yaşama biçimi önerip önermediği ve bu önerinin gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceği önemlidir; modern hayatı İslâmî olarak açıklamak veya modern toplumun insanlığa sunduklarını İslâmîleştirmek değil.¹⁵¹

İsmet Özel'e göre, Kur'ân'ın insanlara sunduğu değerler ancak çok uzun çabalar ve doğru aklî faaliyetler sonucu ortaya konulabilecek değerlerdir. İnsan, Kur'ân olmadan olsa olsa "alçaltıcı" ve "tatmin edici" bir hayat yaşayabilir. İlâhî mesajın insanlığa gönderilme amacı, alçaltıcı ve tatmin edici hayatı yok etmek ve insanlığa asıl olanın bilgisini vermektir. Günümüz toplumsal yapısı, aklî ve maddî olarak ilerlemeyi başarmış olsa da alçaltıcı ve tatmin edici hayata insanlığı sevk etmektedir.¹⁵² İsmet Özel diyor ki:

*Cansız madde Allah'ın hükmüyle vardır; bitki Allah'ın hükmünü topraktan öğrenir; hayvan vakti bilmekle Allah'ın hükmünü bilmiş olur; insan ise Allah'ın hükmünü Kur'ân ve sünnetten öğrenir. Allah'ın hükmünü bilmeyen hayatın anlamını bilemez. Bu imkâna ise sadece müslümanlar sahiptir.*¹⁵³

Buna göre, gerçek ve değeri yüksek bir toplumsal yapı oluşturmak için, İslâm dininin insanlığa sunduğu değerleri toplumsal yaşantıya yansıtmak gerekir. Günümüz düzeni, Kur'ân ve sünnetin insanlığa sunduğu esaslara göre yeniden tasarlanmalıdır. Sözgelimi,

¹⁴⁹ Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, s.11.

¹⁵⁰ Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, s.157.

¹⁵¹ Özel, *Neredeyizim*, s.442.

¹⁵² Özel, *Türk Olamadıysan Oldun Amerikalı*, s.42.

¹⁵³ Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, ss.127-128.

Avrupa’da yaşayan müslümanlar İslâm’ı yaşantılarına yansıttıkları oranda Avrupa’da yaşayan diğer toplum bireyleriyle ayrışmakta ve daha üst bir toplum düzeni inşa etmektedirler. Avrupa’da yaşayan müslümanların bu durumuna bakılarak, İslâm’ın sunmuş olduğu örnek toplum hakkında kısmen de olsa fikir sahibi olunabilir.¹⁵⁴ İsmet Özel’e göre, İslâm’ın yeniden toplumsal düzenin kurucu unsuru olması ve toplumu İslâmî olarak dönüştürmesi hiç şüphesiz mümkündür. Önemli olan, toplumun hedefleriyle İslâm’ın hedeflerinin uyumlu hâle getirilmesi ve bu hedeflerin de insanın yaratılış amacına uygun hedefler olarak belirlenmesidir.¹⁵⁵

İsmet Özel’e göre, Hıristiyanlık’ın başına gelen şey İslâm’ın başına gelmemiş, o salt kültürel bir birikim haline getirilememiştir. İslâm bozulmaya maruz kalmamış bir dindir. Diğer dinler bir şekilde bozulmaya maruz kalarak birer kültürel birikim haline gelmiştir. İlahî mesajın asıl kaynağı yaratıcıdır. Yaratıcının insanlığa göndermiş olduğu bilgiye isyan ederek ve onu doğru bilgi kabul etmeyerek kültürel birikim haline gelen dinler varlığını devam ettirebilir. Fakat, insan yaratılış amacını unutacak olursa, tek başına kültürel birikimle yaşantısını devam ettiremez. Böyle bir hayat, insanın haysiyetine yaraşmayan bir hayat olacaktır.¹⁵⁶

İslâm, modern medeniyetin ve modern zamanın geride bırakmış olduğu insan ürünü bir din değildir. Aksine, İslâm olmadan, hiçbir toplum gelişemez ve asıl değerlerine sahip çıkamaz. Modern medeniyetin ortaya koyduğu başarılar varsa bile, bu modern medeniyetin başarılı olduğu anlamına gelmez; çünkü bunun sebebi müslümanların asıl olması gereken başarıyı gösterememelerindedir. Bugün, toplumun büyük çoğunluğu tarafından İslâm gerçek anlamda yaşansaydı, modern medeniyetin başarı olarak insanlığa sunduğu değerlerin birer başarısızlık olduğu görülecekti.¹⁵⁷ Bu nedenle, müslümanlar, modernliğin insanda ve toplumda açmış olduğu yaraları iyileştirmeye çabalamak yerine modernlikle sürekli bir savaş vermelidir.¹⁵⁸

İsmet Özel, toplumun yeniden inşasını İslâmî değerlerle, modernlikten farklı bir anlayışla yapılması taraftarıdır. Modernlik ile İslâm birbiriyle aynı düzlemde var olamaz. Modernlik, İslâm’ın toplumsal ve kültürel değerlerini aşındırmak ve yok etmek için

¹⁵⁴ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, ss.134-135.

¹⁵⁵ Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, s.72.

¹⁵⁶ Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, s.131.

¹⁵⁷ Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, s.70.

¹⁵⁸ İsmet Özel, *Evlenseydik Boşanacaktık* (İstanbul: Şûle Yayınları, 2010), s.393.

ortaya konmuştur. Bunu ancak yüksek, gelişmiş bir zihnî çaba sonucunda kavrayan insanlar fark edebilir. Bu noktada, asıl önemli olan mesele İslâm'ın toplumsal düzeni inşa etmedeki önemini kavrayabilmektir.¹⁵⁹ İsmet Özel, modernliğin adeta İslâm ile rekabet halinde olduğunu ifade etmektedir. Ona göre, modernlik Batı medeniyetinin ürünüdür, ancak, İslâm dininin temel unsurlarından yola çıkılarak oluşturulmuştur. İslâm ile modernliğin bedenleri aynı fakat fikirleri ayrıdır.¹⁶⁰ Modernlik İsmet Özel tarafından İslâm toplumunun kurucu unsurlarına karşı bir faaliyet olarak algılanmaktadır. Modern toplumsal sistem, müslüman toplumun kurucu unsurlarının müslümanlar farkında olmadan değiştirilmesi ve toplumun modernlik boşluğuna sürüklenmesidir.¹⁶¹

İsmet Özel'e göre, modern toplumsal düzen insanları kontrol altında tutmak için beş esas üzerinden hareket etmektedir. Bunlardan birincisi, insanî ve toplumsal ilişkilerde yaratıcının herhangi bir müdahalesi olmadığına; ikincisi, dinî ve ahlâkî herhangi bir referans noktası ve uğruna can verilecek bir kutlu değer bulunmadığına; üçüncüsü, insanın yaşantısının sonsuz olduğuna insanlığı inandırarak evrimin son aşamasında ölümsüzlüğün var olduğuna bireyleri ikna etmektir. Modern bâtılı yaklaşımın dördüncü amacı, yaratıcı gücün insana doğru yolu göstermediği ve insanın her konuda irâde sahibi olduğuna; beşincisi ise, bütün gerçekliğin bu dünyada var olduğuna ve başka bir âlemin olmadığına insanları inandırmaktır.¹⁶²

Öyle görünüyor ki, modern dünya düzeni üçlü bir mekanizmayla işleyişini devam ettirir. Bunlar sırasıyla ekonomik düzen, sosyal düzen ve siyasî düzendir. Bu üç mekanizma birbiriyle uyum içerisinde çalışarak tüm insanlığı adeta bir kafesin içerisine tıkmıştır. Sözelimi, fareler gibi insan, bu yapay sistemin içerisinden kurtulamaz ve kurtulacağını da düşünmez. Bu yapay sistem devam etmediği takdirde, dindışı modern bakış açısını savunanlar, varlıklarının tehlikeye düşeceğine inanırlar.¹⁶³

İsmet Özel'e göre, modern medeniyet toplumlara yön verirken dinin kurucu unsur olmasını istememekte; dini dışarıda bırakan dışlayıcı bir tavırla hareket etmektedir. Dinî, ahlâkî ve kültürel değerleri yeri geldiğinde aşağılık ve değersiz göstererek toplumsal

¹⁵⁹ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 1*, s.184.

¹⁶⁰ Özel, *Cuma Mektupları-7*, ss.86-87.

¹⁶¹ Özel, *Evlenseydik Boşanacaktık*, s.23.

¹⁶² Özel, *Cuma Mektupları-6*, ss.212-213.

¹⁶³ Akif Çarkçı, "İsmet Özel'in Düşünce Dünyasında 'Bir İtikat Meselesi' Olarak İktisat", *Hece Aylık Edebiyat Dergisi İsmet Özel Özel Sayısı 2/47* (2024), s.168.

çöküntüye sebep olmaktadır. Ayrıca, o, insanın yaratılış itibarıyla eksik ve ihtiyaç sahibi olduğu gerçeğini görmezden gelip insanı tek güç sahibi ve gelişimini sürdüren, mükemmel bir varlık gibi göstermektedir. Modern medeniyet, insan ve yaratıcı arasındaki bağı kopararak, insanı yalnız kendi gücüne yönlendirmek ve bu şekilde insanı tanrılaştırmak istemekte; tüm bunları yaparken tek gerçekliğin dünyada yaşanan ve elde edilenler olduğuna insanlığı inandırmayı amaçlamaktadır.¹⁶⁴

Günümüz modern toplumunda insanlar mecburî ve yapay doğrularla birbirine bağlanmışlardır. Bu mecburî bağların ortadan kalkmasıyla hiç şüphesiz insan boşluğa düşecektir. Mecburî bağların toplumsal birlikteliği oluşturmak için bir arada tutucu neden olması, toplumsal sorunlara yol açmaktadır. Modern medeniyetin insanlara sunduğu, çıkar ilişkileriyle ortaya çıkan toplum ilişkilerinde insan değil, çıkarlar korunur. Böylece, insan ve toplum farkında olmadan, faydasına olanı değil, zararına olanı öncelemektedir. Günün sonunda zararlı çıkan insanoğlu olacaktır. İsmet Özel'e göre, insanlar arasında çıkar birlikteliği değil, gönül birlikteliği öncelenmelidir. Toplum olarak huzur içinde yaşamak insanların gönül bağlarıyla birbirine bağlanmalarıyla mümkün olabilir. Toplumsal olarak gönül bağları kurulabilirse bu bağlar kolay kolay ortadan kaldırılamaz ve yapay nedenlerle yok edilemez.¹⁶⁵

İsmet Özel'e göre, Batı toplum düzeni, gönül bağlarını yok ederek benmerkezci insanı her şeyin merkezine koyar. Batı'nın hümanist yaklaşımı, zevkine düşkün, maddeci ve çevresinde olup bitenlere karşı duyarsız bireyler ortaya çıkarmıştır. Bu şekilde insan, dilediği her şeyi, hesap vermeden yapabilir hâle gelmiştir. Ancak, İslâm'da insan, hümanizmde olduğu gibi her şeyin mutlak ölçütü değildir. İnsan ancak yaratılmış bir varlık olarak değerlidir, mutlak güç ise, yaratıcıya aittir. İslâm'a göre insan, iyi ve ahlâklı olduğu ölçüde değer sahibidir; iyi değilse zalimleşen ve nankörleşen bir varlığa dönüşür.¹⁶⁶

Açıkça anlaşılacağı üzere, İsmet Özel, modern yaklaşımı müslüman toplum için bir tehdit olarak görmektedir. Bâtılı anlamda modernlik, Türk-İslâm kültürünün zıttıdır. Ona göre, modernliğin gerçek hâli İslâm'da mevcuttur. İslâm köken itibarıyla ve diğer dinlerin

¹⁶⁴ Özel, *Cuma Mektupları-6*, ss.112-113.

¹⁶⁵ Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, ss.25-26.

¹⁶⁶ Özel, *Tok Kurda Puslu Hava*, ss.53-54.

devamı olmasıyla da Batı toplumlarına hitap eden bir dindir.¹⁶⁷ İslâm hiçbir zaman bir millete ait bir din olmamıştır. Arap toplumuna veya başka bir topluma gönderilen bir din de değildir. Bunun yerine, İslâm'ın getirdiği değerler tüm dünya toplumlarına hitap etmektedir.¹⁶⁸ İslâm en üst seviyeyi dünya toplumlarına sunmaktadır. Modern bir kültürü en iyi ortaya çıkaracak olan kaynak da İslâm'dır. Çünkü o, bozulmuşluktan, eskimişlikten ve gelenekselleşmiş olandan uzak bir dindir.¹⁶⁹ İslâm dini semitik dinlerin devamı olarak geldiği için, insanlara en yeni bakış açısını sunmuştur. Yahudilik ve Hıristiyanlık bozulmaya uğradıktan sonra en yeni ve en gelişmiş din İslâm olmuştur. İslâm, Akdeniz coğrafyasında yayılan bir dindi; Fikrî ve aklî temelleri itibarıyla nebevî geleneğin bir devamıdır. Bu yüzden, modernlik, İslâm olmadan tam anlamıyla ortaya konulamaz.¹⁷⁰

İsmet Özel'e göre, bütün bunlara rağmen İslâm'ı geçmiş çağların bir düşünme ve davranış biçimi olarak algılayanlar modern toplumun kârına olacak hedeflere ulaşmak için İslâm'ı kullanmayı da sorun etmezler.¹⁷¹ Ona göre, İslâm'ı bir amaç için kullanmayı ilk başlatanlar Bolşevikler olmuştur. Kur'ân'daki âyetlerden yola çıkarak toplumu kendi amaçları doğrultusunda bir arada tutabilmek için ideolojilerine hizmet edecek önermeler ortaya koymuşlardır. Sözelimi, "Şûra iyidir, Allah Adem'i yaratmadan önce meleklerle şûra yapmıştır." diyerek sosyalist birtakım ilkeleri halka kabul ettirmeye çalışmışlardır. İsmet Özel'e göre, şüphesiz sosyal adalet ve sosyal bazı ilkeler topluma kabul ettirilmek isteniyorsa bunların aslı İslâm'dadır.¹⁷² Sosyalizmin toplumda İslâm yerine bir ideoloji olarak yer bulması uygun değildir. Çünkü sosyalistler devlete veya topluma müdahale ederek güç elde etmekte. Sosyalizmin getirmiş olduğu kısıtlamalar toplumda uzun süre karşılık bulmayacaktır.¹⁷³

İsmet Özel'e göre, hâli hazırda mükemmeli aramak veya toplumsal düzenin mükemmelle ulaşacağına inanmak artık imkânsızdır. Çünkü günümüzde toplum bir çıkmazın ve çöküntünün içerisine girmiş durumdadır. İsmet Özel, bu durumun düzelmesi için toplumun kurucu unsurlarının incelenmesini ve nevi şahsına münhasır bir toplum inşa

¹⁶⁷ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 1*, s.272.

¹⁶⁸ Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, s.96.

¹⁶⁹ Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü I*, s.328.

¹⁷⁰ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 2*, s.133.

¹⁷¹ Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, s.78.

¹⁷² Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, ss.81-83.

¹⁷³ İsmet Özel, *Waldo Sen Neden Burada Değilsin* (İstanbul: Risale, 1988), s.112.

edilmesi gerektiğini ifade etmektedir.¹⁷⁴ İsmet Özel'e göre, karanlıktan aydınlığa çıkmak için karanlık ve aydınlık güçlerin mücadele etmesi gerekir. Yâni, toplumu oluşturan güçlerin aydınlık öğeleri taşıması gerekir.¹⁷⁵ Bugün toplum daha önce hiç olmadığı kadar İslâmî dönüşüme muhtaçtır. Toplum halinde İslâmî bir düşünüş tarzı ortaya koyulmadan ülke yararına bir gelişme beklenemez.¹⁷⁶

İslâm, zihinlerde veya insanların içinde yaşatılarak varlığını devam ettirecek bir din değildir. İslâm, insanlar arası ilişkiler, toplumsal kurallar ve insan yaşantısının her anında somutluk kazanması gereken bir dindir. İnsanlar arası ilişkilerde ve yaşantıda varlığını göstermeyen bir İslâm, hak din olmaktan çıkıp insan ürünü bir din olur.¹⁷⁷

İsmet Özel'e göre, müslümanlar bugün dünyada insan oluşun tek temsilcisi olarak bulunuyorlar.¹⁷⁸ Müslümanın meselesi tüm toplumun ortak meselesidir. Toplumu bu şekilde dönüştürmek, güven duygusu üzerine bir toplumsal yapı inşa etmek ancak İslâm ile mümkündür.¹⁷⁹ İslâm dini tüm zamanların asıl dinidir; çünkü Allah katında din her zaman İslâm olmuştur. Dinleri farklı sınıflara ayırmak ve farklı dinler ortaya çıkarmak insana ait bir özelliktir. İnsanın bu şekilde bir davranış sergilemesinin nedeni de kendisini her şeyden üstün görmesidir. Kendisini her şeyin üzerinde bir konuma yerleştiren insan, modern zamanının şekillenmesinde kendinden başka mutlak güç tanımamaktadır. Modern toplumlarda insanın kendini her şeyin üzerinde görme eğilimi daha çok artmıştır. Öyleki, teknoloji ve sermaye ortaklığı ile birlikte insan hayatının her anına müdahale edilmiştir. Her şeyin üzerine kendini koyarak adeta tanrılaşmak isteyen modern anlayış hakikatin ne olduğunu bilmek ve insan konumunda kalmak isteyenlere karşı nesiller boyunca haksızlık etmiştir.¹⁸⁰ İnsanın kendini her şeyin üzerinde görmesi, içine düştüğü küfrü gerçek bir değer olarak algılaması, hayatını insana yakışır şekilde devam ettirmesine engel olmaktadır. Kendini her şeyin üzerinde gören anlayış, insanı herhangi bir yaratıcıya ihtiyacı olmadığına ikna etmeye çalışır. Ancak, iman ile yaratılış amacını koruyan insanda hakikat tecelli edecektir.¹⁸¹

¹⁷⁴ Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, s.115.

¹⁷⁵ Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, s.118.

¹⁷⁶ Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, s.69.

¹⁷⁷ Özel, *Cuma Mektupları-6*, ss.18-19.

¹⁷⁸ Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, s.74.

¹⁷⁹ Özel, *Waldo Sen Neden Burada Değilsin*, s.115.

¹⁸⁰ Özel, *Siper Beden*, s.24.

¹⁸¹ Özel, *Cuma Mektupları-8*, s.136.

İsmet Özel'e göre, müslümanlar bir araya gelerek İslâmî bir toplum oluşturmak istiyorsa, öncelikli olarak, ibadet ve inanç olarak aynı değerlere iman ettikleri konusunda hemfikir olmalıdırlar. Müslümanların oluşturacağı İslâmî toplum, ekonomik, siyasi ve sosyal talepleri öncelemek yerine, mânevî ve insanî talepleri öncelemelidir. Müslümanların imanını arttıran şey mâneviyat değil de maddiyat ise, şüphesiz günümüzdeki kolektif müslümanlığın sorgulanması gerekir.¹⁸² Toplumsal olarak İslâmî davranış birliği hakikî anlamda müslümanlığın ortaya çıkması için gerekli ise, yeni bir davranış şekli olarak İslâm'dan söz etmek gerekir.¹⁸³ İçinde bulunulan toplumun İslâmî bir dönüşüm sağlaması için sermaye ve sermayeye yön veren güçlerin İslâmî dönüşümü desteklemesi gerekir.¹⁸⁴ İsmet Özel, insanların yaşantısına yansıtıkları günümüz değerlerini göz önünde bulundurarak, iman ile küfrün günümüzde mücadelesinin sona erdiğini ve bunun yerine para ile ihlâsın mücadelesinin başladığını ifade etmektedir.¹⁸⁵

Sonuç olarak, toplumu ayakta tutan ve harekete geçiren asıl değerler dinî değerlerdir. Dinî değerler olmadan tam anlamıyla bir toplumsal düzen oluşturulamaz. Modern çağda toplumsal anlamda meydana gelen bozulmalar dinin toplumda değer görmemesinden ve etkisini kaybetmesinden kaynaklanmaktadır. Toplumlara yeniden inşâ etmek için İslâmî esaslar uygulanmalıdır. Modern toplumun kullandığı unsurların birçoğu insan ürünü doğrulardır. İnsan ürünü oldukları için değişmez mutlak doğrular değillerdir. Toplumsal yanlışları düzeltmek için İslâm dini önemli bir kaynaktır. İslâmî esaslara göre toplumu yeniden dizayn etmek için yaşadığımız hayatın neye karşılık geldiği üzerine düşünülmelidir. Modern toplumun insanlığa sunduğu unsurları İslâmîleştirmek yerine, yaşantıyı ve toplumsal düzeni İslâmîleştirmek gerekir.

Geçmişte bir toplumsal düzen inşa etmeyi başaranlar, İslâmî esasları kullanarak bunu başarmıştır. Modernlik de İslâm'ın Avrupa toplumları karşısında yükselmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Modern toplum düzeninin unsurları İslâm'a karşı yine İslâm'dan ilham alarak oluşturulmuştur. Aynı şekilde sosyalizm de İslâmî unsurları geçmişte kullanarak toplum üzerinde egemenlik kurmak istemiştir. Kur'ân'daki âyetlerden yola çıkarak sosyalist unsurlar ortaya koyarak toplumu yönlendirmiştir. Şüphesiz, günümüzde artık müslümanların toplumun kurucu unsuru olarak İslâm'ı yaşantısına yansıtması ve İslâmî

¹⁸² Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, ss.36-37.

¹⁸³ Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, s.59.

¹⁸⁴ Özel, *Neyi Kaybettiğini Hatırla*, s.110.

¹⁸⁵ Özel, *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklâl Yürüyüşü II*, s.187.

bir toplumsal düzen oluşturmak için ihlâslı ve samimî olmaları gerekir. Ayrıca, müslümanların sermayenin de gücüne karşı koyması gerekmektedir. Günümüzde iman ile küfrün mücadelesi yerine para, sermaye ve ihlâsın mücadelesi İslâmî bir toplum oluşturmak için ön plana çıkmaktadır. Kısaca ifade etmek gerekirse, Batı’da ortaya çıkan toplumsal akımlar ve sosyalizm gibi akımların tamamı artık toplumun beklentilerini karşılayamaz hâle gelmiştir. İsmet Özel’e göre, âmiyâne bir tabirle İslâm’dan kopya çekerek varlığını devam ettiren toplumsal sistemler yerine, kurucu unsuru İslâmî unsurlar olan, yeni bir toplumsal yapı ortaya konulmalıdır.

3.3 Dinî ve Ahlâkî İdeallerin Gerçekleşme Bağlamı Olarak Toplum

İsmet Özel’e göre, davranışların hangi ölçülerle gerçekleştirildiğini, davranışın dışa vurulurken hangi düşünce yollarından geçtiği yeterli ölçüde anlaşılabilirse, ahlâkî olup olmadığı da anlaşılabilir. Öyle ki, anlayış seviyesi ahlâk seviyesini de yansıtır. Müslümanın iyinin ve doğrunun bilgisine ulaşması için vahiy önemli bir görev üstlenmektedir. Davranışların doğru olup olmadığını ölçmek için vahiy, ahlâkî olarak insana bir kıstas sunmaktadır. İnsan, ancak vahiyle münasebeti ölçüsünde ahlâkî ve bilişsel üst mertebelere ulaşabilir.¹⁸⁶

İsmet Özel’e göre, ahlâk, insanın toplumda ve çevresinde yaratılış amacına uygun davranış sergilemesidir. İsmet Özel, insanın dünyaya geldiği ilk andan itibaren yaratılışın asıl amacına yönelik faaliyetlerde bulunacak potansiyelde olduğunu ve dinî olarak Allah’a inanmayı ve onun kulu olmayı kabul eden her insanın ahlâklı olmak için de çaba göstereceğini kabul etmektedir. Ahlâkın yaşantıda hayat bulması için dindarlığın önemli olduğu anlaşılmaktadır.¹⁸⁷ Neyin ahlâkî neyin gayri ahlâkî olduğunun ölçütü Kur’ân ve sünnette yer almaktadır. İslâm’ın getirmiş olduğu kaideler aynı zamanda ahlâkî kaidelerdir.¹⁸⁸

İsmet Özel’e göre, ahlâkî olan her zaman aklın ve kalbin ortak kabul ettiği şeylerdir. Bu yönüyle ahlâk ayırım kabul etmez. İnsan sadece ne aklının ne de kalbinin sesini dinleyerek ahlâkî olana ulaşabilir. Ahlâkî olanın bu iki yoldan geçmesi gerekir. Toplumsal olarak yüksek ahlâkî olgunluğa ancak zihnen belirli bir seviyenin üzerinde olan kişiler ulaşabilir.

¹⁸⁶ Özel, *Tahrir Vazifeleri*, s.286.

¹⁸⁷ Özel, *Küfrün İhsanı Olmaz*, s.71.

¹⁸⁸ Özel, *Tok Kurda Puslu Hava*, s.23.

Varoluşun asıl amacını fark etmek, zekâyı, hissiyatı ve malumatı bu amaçla harekete geçirmek, ahlâkî olmak için gereken zihnî yeterliliğe ulaşmanın öncülüdür. Ahlâkta meydana gelen azalma, zekâda, histe ve bilgide azalma demektir. Akıl olan aynı zamanda ahlâkî olur.¹⁸⁹ Ahlâkın akılla olan ilişkisi insanı doğruya ulaştırır. Ahlâkî doğrunun gerçekleştirilmesi Hz. Adem'den bu yana sadece aklını kullanabilenlere nasip olmuştur.¹⁹⁰ Erdemli olan, akıl ile nakil arasındaki bağı kopartmadan, neyin doğru, neyin yanlış olduğunu fark eden kişidir. Çıkarıcı ve hazcı anlayış, insanın ahlâkî davranışını engeller. Akıl tek başına, din olmadan ahlâkî olamaz. Ancak din ve akıl bir arada olduğu zaman, insan hazların ve çıkarların peşinden koşmayı bırakabilir.¹⁹¹

İsmet Özel'e göre, müminlik vasfı bir bütünü ifade eder. Müminin bir yönüyle yüksek bir inancı yaşayıp diğer yönüyle basit ve değersiz hazlar peşinde koşması, müminlik vasfını zedeler ve bozulmaya neden olur.¹⁹² Ahlâk, niçin yaratıldığını bilenlerle bu konuda sorumluluk sahibi olanların, yaratılış amacını unutup toplumsal anlamda bozulmaya sebep olan insanların çatışması olarak da tezahür eder. İman ile küfür arasındaki mücadele aynı zamanda ahlâkî olan ile gayri ahlâkî olanın mücadelesidir. İktidar elde etmek için ahlâksız yöntemler tercih edenler aynı zamanda zulmü de topluma yayanlardır. Bu anlamda iman ile küfrün mücadelesi ahlâkî olanın ahlâksız olandan ayırt edilmesini de sağlamaktadır.¹⁹³

İsmet Özel, ahlâkî seçimlerin ve tercihte bulunmanın toplumun genelinin ahlâkına etkisini ve bu tercihlerin sorumluluğunu almanın ahlâkî açıdan önemini şu şekilde ifade ediyor:

Katılmak suretiyle bir araya gelenlerin aynı yolun yolcusu olma vasfını taşımaları imkânı yoktur. Sadece seçenler aynı yolun yolcusu olma işinin üstesinden gelebilirler. Seçmek insanı oluşa açan şeydir. Günlük hayatın olağan akışı içinde hayatını sürdüren bir insanın her davranışında ahlâkî hesaba katmasını gerekli saydığımız sürece, o insanın seçtiği yolda bilinçle ilerlemesinde bir gereklilik bulunduğunu kabule mecburuz... Bilinçle seçilmiş yolun tutarlılığı görüntüde aranmaz. Yol seçme işlemi dünya hayatını sâlih bir insan olarak tamamlama cehdinin bir gereğidir... Bütün yaptıklarımız "yola gelmek" için gayret sarf etmekten ibarettir. Takip ettiğimiz yolun bizi başarıya götüreceğinden emin olduğumuz için değil; takip edilen yolu

¹⁸⁹ Özel, *Toparlanın Gitmiyoruz 1*, s.437.

¹⁹⁰ Özel, *Başbaş Başbaşa Başabaş*, s.48.

¹⁹¹ Özel, *Hayatın Manası Versus Manalı Bir Hayat / Şairin Devriye Nöbeti-8*, s.424.

¹⁹² Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, s.139.

¹⁹³ Özel, *Henry Sen Neden Buradasın-1*, ss.53-55.

*değiştirmemiş, yoldan sapmamış oluşumuzun bizi kurtaracağı anlayışına sadık kalışımız sebebiyle kazançlı çıkarız... Çünkü yol, 'zahmetine yolcunun katlandığı Şey'dir.*¹⁹⁴

İsmet Özel'e göre, toplumsal ve ferdî olarak ahlâklı olmak belirli bir zamanda sonlandırılacak bir durum değildir. Ahlâklı olmak daima teyakkuz hâlinde olmayı ve uyanık olmayı gerektirir. Çünkü insan uyanık olmadığında ahlâksız olabilir. Bu nedenle, ahlâklı olmak artıp eksilen bir durumdur. Oluş ve yok oluş sürecinde, insan ahlâkı değişkendir. Toplumsal düzende ve günlük yaşantıda ahlâk hep canlı tutulmalı ve artırılmalıdır.¹⁹⁵

İsmet Özel'e göre, insan kendisinden bağımsız Őekillenen bir dünyanın var olduğunu anlamakla akıl baliğ olur ve kendisiyle, kendisi dışındakilerin irtibatını anlamlandırır. Ona göre, toplumun gerçekleriyle insanın gerçekleri aynı olmayabilir. İnsanın çevresindeki dünyanın gerçekleri ilâhî olmayan gerçekler olabilir. Bu gerçeklere uymak ve bu gerçeklerle yaşamak insanın irâdesine bağlıdır. Birey tercihleri sonucunda ilâhî olmayan dünya gerçeklerine uyum gösterirse, çevresi onun akıl sağlığının yerinde olduğuna kanaat getirir. Ancak, herhangi bir uyumsuzluk durumunda, çevre onu hasta olarak değerlendirir. İsmet Özel'e göre, olanın değil, olması gerekenin düzeni daha önceliklidir. Asıl hakikat ilâhî doğrudur. İnsanın ilâhî olan doğrulara uyması ve toplumun ona dayattığı baskıdan kurtulması, ahlâkî olmasını da sağlar. İnsanın yapmış olduğu işlerinde ahlâkî sorumluluklarını yerine getirmesi, onun gerçek değerini ortaya çıkaracaktır. Toplumsal anlamda ahlâkî bir değişim oluşturmak için insanın, dünyanın ve toplumun doğrularına değil, ilâhî ve ahlâkî doğrulara uyması önemlidir. İnsan ancak ilâhî doğrulara uyarsa kendi hayatında başrol oyuncusu olabilir. Bu Şekilde ortaya çıkacak olan yüksek bir ahlâkın getirmiş olduğu toplumsal düzen, insanın fitratına daha uygundur. Aksi hâlde, insanın yapay kurallara ve dünyalık işlere uygun davranış sergilemesi borçlu olmadığı insanlara borçlanmasına neden olur ve insan böylece kendi hayatındaki başrolünü kaybeder.¹⁹⁶

İsmet Özel'e göre, müslümanların günümüz modern ahlâkını İslâm ahlâkından ayırt etmesi gerekir. Çünkü günümüzün ahlâkî normları İslâmî normlarla uygunluk göstermeyebilir. Sözelimi, kimseye zarar vermeyen, çok büyük hırsızlık yapmayan, çok

¹⁹⁴ Özel, *Henry Sen Neden Buradasın-2*, ss.47-48.

¹⁹⁵ Özel, *Henry Sen Neden Buradasın-2*, s.15.

¹⁹⁶ İsmet Özel, *Ve'l-Asr* (İstanbul: Şule Yayınları, 2010), ss.81-83.

büyük yalanlar söylemeyen, cinsel dürtülerini baskılamış herkese günümüzde ahlâklı denir. İsmet Özel'e göre, İslâm'ın çağırması olduğu ahlâkîlik ile günümüz toplumunda hâkim olan ahlâkî normlar aynı değildir. İslâm'da iman etmeyenler için ayrıca bir ahlâk öğretisi ve ölçüsü yoktur. İman etmeyenlerin davranışları ahlâkî olarak kabul görmemelidir.¹⁹⁷

Günümüz maddeci medeniyet anlayışı, insanın ve toplumun fitratını bozan ve gayri ahlâkîliğe sevk eden bir yapıdadır. Bu maddeci anlayışa göre, başarı, maddî olarak kazanç elde etmekten başka bir şey değildir. İsmet Özel'e göre, müslüman bireyler her şeyin merkezine ahlâkî ve mânevî değeri olanı almalıdır. Müslüman, başarının ancak mânevî olarak değerli olan ve ahlâkî olanla mümkün olduğunu bilmelidir. İsmet Özel'e göre, gün geçtikçe toplumsal anlamda ahlâkî ve değerli olan özellikler materyalist etki tarafından ezilmektedir. Modern toplumun gelişmeleri ve başarıları aynı ölçüde değerli ve ahlâkî olmayabilir; çünkü, başarının getirmiş olduğu birçok şeyin insanın değerini artırdığı söylenemez.¹⁹⁸

İsmet Özel'e göre, Batı medeniyeti günümüz toplumsal ahlâk anlayışını daha çok bilim üzerinden şekillendirmektedir. Günümüz dünyasında toplumun ahlâkî normlarını dinden daha çok bilim belirlemektedir. Sözelimi, toplum içerisinde yapılacak olan her türlü haksız, hukuksuz ve despotik işler bilimsel bir temele dayandırılarak rahatça uygulanabilir. Bu nedenle, bir işini halletmek veya yapmış olduğu kanunsuzluğa kılıf uydurmak isteyen bir kişi bilimsel bilgiyi kullanarak kendini aklayabilir. Bilim bu anlamda, dinin önüne geçmiş, dinin ahlâkî emirlerini de yok saymış durumdadır. İlk çıktığı zamanki kimlik ve kalitesiyle süregelen birçok şey zamanla değişime ve bozulmaya maruz kalmaktadır. Bilimin ilk ortaya çıktığı zamanki atmosfer artık günümüzde yok, fakat bilim gelişirken ona karşı koyan her türlü etken bugün yerini bilime bırakmış durumdadır. Daha açık bir ifadeyle, geçmişte din özellikle batıda bilime karşı koyarken, bugün bilim dine karşı koymakta ve onu baskı altına almaktadır. Bu durumun olumsuz yanı ise, insanlık adına fayda sağlamayacak emellere sahip kişilerin, bilimi bir araç olarak kullanıp, insanlık üzerinde hükümranlık kurma isteğini ortaya çıkarmasıdır.¹⁹⁹

¹⁹⁷ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, ss.502-503.

¹⁹⁸ Özel, *Küfrün İhsanı Olmaz*, ss.106-107.

¹⁹⁹ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, ss.490-492.

İsmet Özel'e göre, bilim bilmenin sınırlarını aştığı ölçüde doğruya ulaşmaktadır. Bilimin sorularıyla ve sorunlarıyla dinin ve ahlâkın soru ve sorunları aynı düzlemde değildir. İsmet Özel diyor ki:

Nasıl sorusunu zincirleme olarak her cevabın peşi sıra sormak bizi daha çok bilgiye, bilimin ilerlemesine götürür. Bir hekim hastasını nasıl tedavi edeceğini düşünür. Bulduğu çareleri nasıl daha uygun hale getirebileceğini araştırır. Bu süreç eksilmeksizin devam eder. Daha etkin, daha çabuk, daha ucuz tedavi yolları bulmak tıp bilgisinin sona ermeyecek meselelerini oluşturur. Ama bir hekim bir insanı niçin tedavi edeceğini düşünme durumuyla karşı karşıya kaldığı zaman tıp bilgisi ona artık yardımcı olamaz. Niçin bir insanı iyileştirmek? Niçin belli bir insanı (bir kralı veya bir oduncuyu) hastalıktan kurtarmaya çalışmak? Bu soruların cevabı bilimde değil, ahlâkta, bilgelikte ve inançlar manzumesi içindedir.²⁰⁰

İsmet Özel'e göre, ahlâkın ve dinin bilime uyması ve bilimin ilkelerine göre şekil alması mümkün gözükmemektedir. Modern medeniyetin ahlâkî ve hukuksal standartları sistemin koruması altına alınmıştır. Sözgelimi, bir bankadan borç alındığında o bankanın resmî evrakları borçluyu bağlar ve böylece borcu ödemeyi borçluya garanti ettirir. Modern toplumun ahlâkî alt yapısı sistemin sorun çıkmadan yürümesi ve işlemesi üzerine kuruludur. Diğer taraftan günümüzde kişiler arası hukuk yazılı kurallara bağlı olmadığı için istenirse resmî bir evrakla kaydı tutulmayabilir, insanlar arasında sadece güven odaklı bir anlaşma sözkonusu olabilir. Oysa, modern sistem insanı birer araç olarak görür ve her şeyi kayıt altına alır. Araçlar ise kullanıma müsaittir. Böyle bir toplumda tıpkı modern sistem gibi, diğer insanları birer araç olarak gören insanlar da ahlâkîliğini yitirmiştir. Çünkü bu şekilde işleyen bir sistem, çıkar odaklı olduğu için ahlâklı olmanın pek de bir anlamı kalmaz.²⁰¹

İsmet Özel'e göre, müslümanlar modern toplumsal düzenin sunmuş olduğu zorba ve materyalist ahlâk öğretilerinin yerine İslâm ahlâkını savunmalıdırlar.²⁰² Batı'nın Orta Çağ'ı karanlık ve geri kalmışlığı temsil eder. Günümüzde Batı'da yaşanan gelişmelere rağmen insanın insana kulluğu devam etmektedir. Orta Çağ'da insanın insana kulluğu din ve iktidarın iş birliği ile mümkün oluyorken, bugün sermayenin ve iktidar sahiplerinin iş birliği ile mümkün olmaktadır. Daha da önemlisi, bugün bütün dünyaya şirket ve sermayederler sayesinde insanın insana kulluğu yayılmış durumdadır. İsmet Özel,

²⁰⁰ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, s.494.

²⁰¹ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, ss.499-501.

²⁰² Özel, *Üç Mesele*, s.171.

toplumun günümüz Orta Çağ'ında içerisinde bulunduğu durumu paranın her türlü değerden üstün tutulması nedeniyle gayri ahlâkî bulmaktadır. Tüm dünya toplumları için bu durum karanlık Orta Çağ olarak isimlendirilebilir.²⁰³

İsmet Özel, peygamberlerin kendi dönemlerindeki iktidar sahiplerine karşı ahlâkîlikle ve adaletle karşılık verdiğini ifade eder. Peygamberler ve sâlih kimseler, iktidar sahiplerine ahlâklı ve adaletli olmayı öğütlemişlerdir. İsmet Özel, bazı Bâtılı ve Antik Yunan filozoflarının öne sürdükleri zayıf insanların güçlülerin elindeki iktidarı ele geçirmek için ahlâkı icat ettiği görüşüne karşı çıkmaktadır. İsmet Özel'e göre, bu tür bir düşünce aslında zâlimliği yansıtır. Ahlâkın toplum üzerinde iktidar sahibi olmak için uydurulduğu görüşünün tersine, ahlâkın toplumda iyiyi, güzeli ve adaleti sağladığı öne sürülmelidir. İyi ve güzele, adaletli olana ulaşmak için ahlâklı olmak yerine tutkuların ve hazların esiri olmak, bunların gelişmesine ve çoğalmasına hizmet etmek yanlıştır. Bu nedenle, iktidarı ele geçirenler toplumsal huzurun ve refahın sağlanması için İslâm ahlâkını yaşamalı ve yaşatmalıdır. Çağın tüm kavgaları geçmişte olduğu gibi iyi ile kötü arasındaki kavgadır. Bu kavgadan ahlâkî olan ve gayri ahlâkî olan ortaya çıkmaktadır. Dünyalık hazlar ve çıkarlar uğruna iktidar sahibi olmak isteyenler önlerine ilâhî ve ideal bir ahlâk yasası çıksın istemezler. Bunun yerine, kendi hazlarına, çıkarlarına hizmet edecek din dışı ahlâk önerileri getirirler. Hz. Muhammed'e Mekke'nin ileri gelen zengin kesiminin, İslâmî ahlâkı insanlara tebliğ etmeden vazgeçmesini istemeleri gibi, ilâhî ve ideal olan ahlâk öğretilerini yok etmeye çalışırlar. İsmet Özel'e göre, o günün şartlarında Hz. Muhammed'e teklif edilen güç, itibar, para, şöret ve kadın aslında İslâm'ın ahlâkî olarak toplumu belli bir seviyenin üzerine çıkarmasından duyulan korkunun tezahürüdür. Gücü elinde tutmak isteyen, haz ve çıkarlarının peşinden koşanlar, İslâm ahlakını, iktidarı elde etmenin bir aracı olarak gördüler. Bunun bir sonucu olarak, Mekke'li müşrikler, Hz. Muhammed'in benzer bir ideali gerçekleştirmek istediğini düşündüler. İsmet Özel, uhrevî amaçlar gütmeyen tüm ahlâk çağrılarının iktidar elde etmeye yönelik olduğunu iddia etmektedir.²⁰⁴

İsmet Özel'e göre, din dışı ahlâk önerileriyle toplumsal olarak yeni bir muhalif söylem başlatanların, bu söylemleri gerçeklikten uzaktır; çünkü din dışı ahlâk öğretisini savunanlar siyasî kuvveti ele geçirdikleri zaman, zalimlerden devrildikleri sistemin

²⁰³ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, ss.81-83.

²⁰⁴ Özel, *Üç Mesele*, ss.171-173.

zalimleri olmaya devam edecektir. Toplumsal düzeni ve adaleti tesis etmede İslâm ahlâkından başka bir yönelim yanlıştır. İsmet Özel hem toplumsal hem de ahlâkî konularda çözümü müslümanlıkta görmektedir.²⁰⁵

Sonuç olarak, İsmet Özel'e göre, toplumsal ahlâkın gelişmesi için insanların iyinin ve güzelin bilgisine ulaşması gerekir. Bu da ancak ilâhî bir güçle mümkün olabilir. Bu ilâhî güç Kur'ân ve sünnettir. Çünkü Kur'ân ve sünnet olmadan ortaya çıkacak olan ahlâk öğretileri insanın fitratına ters düşecektir. İnsan davranışları ancak ilâhî olana uyduğu ölçüde ahlâkî olur. İnsanın ahlâkî tercihleri toplumun kolektif ahlâkına yansır. Toplumda yaygın olan ahlâk anlayışı insanların çoğunun ahlâkî bakış açısını ortaya koyar.

Toplumun yönetenlerin iktidar elde etmek için toplumu ahlâksızlığa ve uyuşukluğa sevk etmesi ahlâkî açıdan uygun değildir. Ahlâksızlığı topluma yayanlar insanlara zulmetmektedir. Müslümanlar günümüzde kendi ahlâklarını ve toplumsal ahlâkî korumak için daima uyanık olmalıdır. Modern toplumun ahlâk anlayışı ilâhî olanı dışarıda bırakmaktadır. Ahlâk ve din birlikte değerlendirilmelidir. Din olmadan bilim tek başına toplumsal ahlâkî inşa edemez. Bilimin soruları ve sorunlarıyla ahlâkın soru ve sorunları aynı değildir. Bu nedenle, ahlâkın bilime uyması mümkün değildir. Toplumsal ahlâkî bir yapı inşa etmede İslâm'ın ahlâk kanunları dışında yapay ahlâkî kanunlar netice vermeyecektir.

3.4 Toplumsal Çözülme ve Çözüm Yolları

İsmet Özel'e göre, toplumsal çözülmenin birçok nedeni olmakla birlikte, en önemli iki nedeni vardır. Bunlardan birincisi, hurafeler ve yanlış inanışlardır. İkincisi ise, toplumsal düzene başka kültür ve medeniyetlerin, özellikle günümüz açısından batı medeniyetinin olumsuz etkileridir. Toplumun içerisinde bulunan birçok hurafe ve yanlış inanışlar, toplumsal düzenin sağlanmasının önündeki en büyük engeldir. İsmet Özel'e göre, Türkiye'de hurafeciliğin günümüzde bu kadar canlı ve etkili olmasının nedeni toplumun şu anki durumu kadar geçmişteki durumuyla da alakalıdır. Türkiye'de dindarlar, geçmişte hurafelere karşı önemli bir mücadele vermemiştir. Çünkü, toplumda yayılan ve karşılık bulan hurafeler Bâtılılaştırmanın başlamasıyla birlikte, dindar kesim tarafından Batı'nın hurafelere saldırılarına karşı savunulmuş ve topluma dinin aslıyla aynı derecede kutsal

²⁰⁵ Özel, *Üç Mesele*, s.173.

gösterilmiştir. İsmet Özel'e göre, dindar kesim, Bâtılı saldırılara karşı reaksiyon gösterirken hurafeleri savunma gereksinimi duymuştur. Bu durum öyle bir hâl almıştır ki, batı müslümanlara, dinden taviz verdirecek konuma geldiğinde bile hurafeleri savunanlar, dini savunmak yerine hurafeleri savunmaya devam etmiştir.²⁰⁶ İsmet Özel diyor ki:

Türkiye'de hurafeciliğin canlılığını koruyarak günümüze ulaşmasının sebeplerinin başında, sanıyorum, hurafeye karşı bizzat dindarların yoğun ve etkili bir mücadele vermemiş olmaları gelir. Türkiye'de batılılaşma başladığı zaman, batıcı kafalar doğrudan İslâm'a saldıramadıklarından, taarruzlarını halkın arasında yaşayan düzmece değerlere yönelttiler. Eleştirinin Frenk hayranı züppeler tarafından yapılması, dindarları eleştiriden yana çıkmaktan alıkoydu. Öyle ki dindarlar istemedikleri halde hurafe savunucusu konumuna düştüler.²⁰⁷

İsmet Özel'e göre, toplumsal çözülmenin kaynağı, gelenekle birlikte hurafeleri de koruma ve onlara sahip çıkma anlayışıdır. Toplumsal çözülmeye neden olan bu hurafeler, tıpkı dinin aslından bir parça gibi savunulurken, toplumun daha çok çözülmeye ve yozlaşmasına neden olmuştur. Bununla birlikte, Batı'dan bize geçmiş olan İslâm'ın aslından olmayan değerler ve uygulamalar hurafelerle birlikte toplumun çözülmeye hızlandırmıştır. Buna göre, Bâtılı aydınların ve içimizdeki aydın kesimin bizlere sunmuş olduğu yenilikler de İslâm'ın özüne uygun değildir. Bu yeniliklerin amacı hurafeleri temizlemekten ziyade, İslâm'ın aslî özelliklerinden taviz verdirmek ve hurafelerle toplumda etkisi azalan İslâm'ın etkisini daha çok azaltmak şeklinde olmuştur.²⁰⁸

İsmet Özel'e göre, günümüzde Türk toplumunda var olan birçok uygulama, Türkler'in toplumsal ideallerinden beslenmiyor. Bu uygulamalar topluma dışarıdan sunulmuş ve başka toplumların ideallerinin uyarlanmış biçimleridir. Toplumsal ahlâk yasaları, günümüzde yabancı toplumların kurallarını içermektedir. Çünkü ahlâk, toplumda uygulanan eğitim modelinden, yönetim şeklinden, hukuksal, sanatsal ve ekonomik faaliyetlerden etkilenir.²⁰⁹ Batı medeniyetinin asıl korkusu, toplumsal düzendeki bozulma ve çözülmelere müslümanların çözüm üretmesidir. Çünkü, Batı medeniyetinin asıl amacı, toplumun çözülmeye kendi faydasına yarayacak şekilde bir çözüm üretmektir. Daha anlaşılır bir ifadeyle, Batı medeniyeti, batı dışı toplumları kendi yararına göre her

²⁰⁶ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, s.69.

²⁰⁷ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, s.69.

²⁰⁸ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, s.70.

²⁰⁹ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, s.375.

dönemde yeniden yapılandırmayı ister. İsmet Özel'e göre, özellikle modern teknik ve bilim, batı medeniyetinin toplumları dönüştürmek için kullandığı birer araç hâline gelmiştir.²¹⁰

İsmet Özel, günümüz Türk ve dünya toplumunu etkisi altına alan maddeci anlayışı "materyalist terör" olarak isimlendirmektedir. Daha açık bir ifadeyle, o, materyalist terörün iyi ve mânevî yönelimli olan her şeyi maddeci bir anlayışa dayandırdığını ifade etmektedir. Bu anlayışa göre, sözgelimi, sırf iyilik için iyilik yapan birinin yapmış olduğu iyilik, onun maddî yönden bir fayda temin edeceği yönünde yorumlanır.²¹¹ Burada şöyle bir alıntı yapmak uygun olacaktır:

*Batı medeniyeti bir yarışma medeniyetidir. Yarıştan kazançlı çıkmak için hasmının kayıplarına karşı duyarsız kalmak zorunludur. Eğer yarışı kaybetmiş iseniz, noksanınızı kabul edip bir uyruk olarak yaşayacaksınız. Yarışı kazanma gücünü gösterdikten sonra ise, artık hemcinsleriniz için herhangi bir hayırhah tutum gösterecek gücünüz kalmamıştır.*²¹²

İsmet Özel'e göre, batının bugün bizlere sunmuş olduğu imkânların hepsi yalnız maddî anlamda gelişmemizi sağlayacak şeylerdir. Kültürel, dinî ve mânevî anlamda Türk kültürüne ait bir gelişme modern Batı'nın toplum felsefesinde yoktur. Ona göre, kültür kavramı esasen bir üretme faaliyetidir. Modern medeniyetin insanlığa ve topluma sunduğu şey ise, tüketme faaliyeti üzerine kuruludur. Bu nedenle, modern medeniyet üretimi de tüketmek için yapmaktadır. İsmet Özel'e göre, Türk toplumunun öz kültürü ve idealleri, modern medeniyetten daha üstün ve değerlidir. Bundan dolayı müslüman Türkler, kurtuluşlarına zemin hazırlayacak şeyleri Batı medeniyetinde aramamalıdır. Batı medeniyetinde bulunan değerler, toplumu özünden uzaklaştıracaktır. Çünkü, Batı'nın değerleri, müslümanların anlam-değer dünyasına zıttır. Bu nedenle, toplum olarak batı örnek alınırken, muhakkak özgün toplumsal değerleri üreterek gelişme göstermek gerekir.²¹³

Açıkça anlaşılmaktadır ki, toplumsal çözülmenin en önemli sebeplerinden biri de insanların kendilerini modern sisteme kullandırtmalarıdır. Hâlbuki, insan, kendine yakıştırılan her türlü medeniyet elbisesine karşı seçme özgürlüğüne sahiptir. Aksi

²¹⁰ Özel, *Faydasız Yazılar*, ss.46-47.

²¹¹ Özel, *İrtica Elden Gidiyor*, ss.19-21.

²¹² Özel, *Bakanlar ve Görenler*, s.52.

²¹³ İsmet Özel, *Taşları Yemek Yasak* (İstanbul: Risale, 1986), ss.41-44.

taktirde, insan, özüne yabancılaşır, toplumsal çözülme vuku bulur. “Gerçekten, günümüz dünyasındaki kargaşa, Batı medeniyetinin ticari imparatorluğu ile neyi verip neyi aldığını bilmeden bu ticarete yol açan insanlar arasındaki boşluktan doğan kargaşadır,”²¹⁴ diyor İsmet Özel.

Günümüz toplumunda insanlar büyük oyunun birer parçası olarak yer alıyor. Bunun farkında olmak veya olmamak, oyunun oynanmasına engel olmuyor. Oyunun içerisinde olan herkese bilet dağıtılıyor. Bilet almayanlar da yine bilet almadıkları için bir sınıfa dahil ediliyor. Daha açık bir ifadeyle, insanlar sınıflara ayrılıyor ve etiketleniyor. Bu etiketler de onların durması gereken yeri gösteriyor. İsmet Özel’e göre, bu şekilde bir oyunun içerisinden çıkmanın tek yolu, delirmektir; çünkü deliren kişi, artık kendini ne oyunda ne de oyunun dışında anlamlandıramamaktadır. İsmet Özel, bu aşamada delirmekten başka bir yolun da iman etmek olduğunu vurgular. İman eden bireyin oyunun içerisinde de olsa yaratıcıya bağlı kalması, Tanrı’nın birliğini anlaması ve yaratılmış olduğunun farkına varması, onu delirmekten alıkoyar.²¹⁵

İsmet Özel’e göre, modern toplumsal düzenin ortaya çıkardığı modern insan modelinin, bilme ve şuur sahibi olma konusunda eksiklikleri vardır. İnsan, toplum içerisindeki yerini ve diğer insanlarla arasındaki münasebeti doğru konumlandırırsa, çok daha iyi bir toplum düzeni inşa edilir. İnsan kâinatın bir yansımasıdır ve evrenin tüm özellikleri kendisinde toplanmış bir varlıktır. Bu nedenle, insan, diğer canlılara da bu gözle bakabilmeyi öğrenmelidir. İnsan kendini, özelde toplumun, genelde kâinatın bir parçası olarak görürse, toplumsal ve dinî değerlere yabancı kalmaz. İnsanın da diğer varlıklar gibi yaratılış amacı vardır. İnsan, toplumsal düzen içerisinde yaratılış amacına hizmet etmeyecek görevleri kendisine yüklememeli ve sınırlarının dışına çıkmamalı; çünkü o yaratılışın kendisine vermiş olduğu alan içerisinde en doğru olanı ortaya koyabilir. En önemlisi de insan, yaratılmış bir varlık olduğunu unutmamalıdır.²¹⁶

İsmet Özel’e göre, günümüz modern toplumunda insanları uyandırmadan ayakta tutmanın yolu, onları her zaman yapay olarak oluşturulan sisteme karşı istekli tutmaktır. Sözelimi, bir evi bir arabası olsun isteyen her insan, hayatı boyunca bunları elde etmek için çabalar ve kimileri daha da ileri giderek bu emellerini gerçekleştirmek için yasal

²¹⁴ Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, s.116.

²¹⁵ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, ss.219-220.

²¹⁶ Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, s.137.

olmayan işler yapar. Buradaki en büyük hile ise, insanların ne isteyeceğini sistemin kendisinin belirlemesidir. Bu aldatmaca sayesinde, medeniyeti oluşturan azınlık bir zümre, toplumu köleleştirerek toplumun sırtından geçinir.²¹⁷

İsmet Özel'e göre, müslüman toplumu aldatmanın en kolay yolu, yine batı medeniyeti tarafından bulunmuştur. Batı'nın İslâmî olmayan bir hedefi varsa eğer, bunu İslâm'ın en önemli hedefi gibi göstermek ve müslümanlara savunulmasını telkin etmek, onların aldatmacasıdır.²¹⁸ Maddî çıkarı esas alan bu anlayış, her türlü değeri kullanarak dünyada modern Batı'ya geniş bir alan açmaktadır. Topluma karmaşık bir sistem sunarak insanların kafasını karıştırmak ve karmaşıklığı üstün bir değer olarak göstermek, modern medeniyetin en önemli aldatmacasıdır. Bu nedenle, günümüz toplumunda insanlar, pek çok yanlış benimsemişler ve buna hazır hâle getirilmişlerdir. Doğru ve bir o kadar da basit bir bilgi karşısında, onların beyinleri dumura uğramakta; çok basit doğrulara inanmak yerine, onları reddetmektedirler.²¹⁹

Batı medeniyetinin topluma sunmuş olduğu ürünleri, hayattan çıkarmakla bir düzelme olacağı kesindir. Fakat bunu hemen gerçekleştirmek neredeyse imkânsızdır. Çünkü, çözülmeye neden olan bu şeylerin zamana yayılarak dikkat çekmeden toplumdan temizlenmesi gerekmektedir. Eğer bu konuda, Batı medeniyetinin dikkati çekilecek olursa, onlar bunun olmaması için her türlü planı yapıp toplum üzerinde yeniden uygulamaya koyacaktır.²²⁰

İsmet Özel'e göre, toplumun içinde bulunduğu çözülmüşlükten kurtulmak için, toplumun yapısı ve aslî unsurları hakkında bilgi sahibi olmayanların vermiş olduğu her öneri uygulanmamalıdır. Bir şeyin yapılmasını tavsiye eden insanların, o şeyin sonuçlarına kendisinin katlanıp katlanmayacağını görmek gerekir. Size tavsiyede bulunanın katlanamayacağı öneriler, toplumun yararına öneriler değildir. Müslümanlar, bu konuda da uyanık olmalı ve verilen önerileri uygulamaya koymadan önce iyi düşünmelidirler.²²¹

İsmet Özel, çözümlenin bir nedeni olarak da İslâmî bakış açısı eksikliğini görüyor. Ona göre, çözümlenin belki de en önemli sebebi insanların İslâm'ı her alandan uzak tutarak, yalnız inanç olarak algılamasıdır. Fakat İslâm, bir inançtan çok daha fazlasıdır. İslâm,

²¹⁷ Özel, *İrtica Elden Gidiyor*, s.212.

²¹⁸ Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, ss.107-108.

²¹⁹ Özel, *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*, s.313.

²²⁰ İsmet Özel, *Cuma Mektupları-4* (İstanbul: Çıdam Yayınları, 1991), s.142.

²²¹ Özel, *İrtica Elden Gidiyor*, ss.236-238.

insan ilişkilerinden, ahlâktan, ekonomiden sanata her alanda bir referans noktasıdır. İslâm'ı bu şekilde anlayanlar, küfrün tek millet olduğunu görecektir ve İslâmî bir bakış açısı kazanacaktır. Aynı zamanda, cahil toplum kavramını da küfrün tek millet olduğunu bilmek kadar anlaşılması gereken bir konudur. Çünkü cahilî toplumun varlığını fark eden ve küfrün tek millet olduğunu kavrayan kimseler, İslâmî bakış açısı kazanabilirler.²²²

İsmet Özel'e göre, hayatını devam ettirmek için sistemin her türlü emrine boyun eğen bir toplumda, İslâm dinine bağlı kalmanın bir anlamı yoktur. Çünkü, modern medeniyetin ilkelerini uygulamak özellikle müslümanlar açısından sorun teşkil etmektedir. İslâm'ın topluma sunmuş olduğu değerler, modern medeniyetin değerleriyle zıttır. İnsanlar, bu durumda modern medeniyete göre, İslâm'ı yeniden tasarlama gereği duymaktadır. Bu noktada akıllı olmak, İslâm'ın özüne karşı yapılan saldırılara karşı uyanık olmak demektir. Müslümanlığın hakkını vermek ve modern medeniyet karşısında omurgalı bir duruş sergileyebilmek günümüzde hiç olmadığı kadar önemlidir.²²³ İsmet Özel diyor ki:

*İnsan olarak bizim yapabileceğimiz, yapmamız gereken, zıtlıkları ortadan kaldırmaya çalışmak değil, zıt kutuplardan birinde aldığımız yeri bilmektir. O zaman aydınlığın ve karanlığın bizim için her hal ve şartta bir anlam taşıdığını fark edebiliriz. O zaman zıtlıkların bulunduğu bir dünyada insan olmanın sorumluluğunu yüklenmemiz gerektiğini anlarız.*²²⁴

İsmet Özel'e göre, toplumun çözülmesine neden olan öğelerden biri de halk arasında "kitabına uydurmak" değimiyle ifade edilen anlayıştır. Kitabına uydurmak değiminin ifade ettiği anlam, aslında müslümanların neden dolayı toplumsal çözülmenin içerisine düştüklerini çok iyi ifade etmektedir. Müslümanlar Kur'an'ın getirmiş olduğu emir ve yasakları uygulayacak alt yapıyı ve hazır bulunuşluğu sağlayamadıklarında kitaba uymak yerine, yaptıkları yanlış uygulamaları kitabına uydurmuşlardır. Bu deyim de buradan ortaya çıkmıştır. Müslümanların, günümüzde kanunsuz, hakkaniyetsiz ve gayri ahlâkî her işi kitabına uydurmaları sonucunda toplumsal çözülme ve yozlaşma kaçınılmaz hâle gelmiştir. Toplumun, bu durumdan kurtulmak için yapması gereken asıl şey kitabına uydurmak değil, kitaba, yâni, Kur'an'a uymaktır.²²⁵ Çünkü toplumsal çözülme ve yozlaşma ne kadar artmış olursa olsun, Kur'an ve sünnete uyarak bu durumdan

²²² Özel, *İrtica Elden Gidiyor*, ss.240-241.

²²³ Özel, *İrtica Elden Gidiyor*, ss.218-220.

²²⁴ Özel, *Faydasız Yazılar*, s.64.

²²⁵ Özel, *İrtica Elden Gidiyor*, ss.222-223.

etkilenmeyen bilinçli insanlar her zaman var olacaktır. “*Modern yaşama biçimi küfr ile iman arasına çizgi çekmeyi bilen hiçbir Müslümanı yozlaştıramaz. Yozlaşanlar modern yaşama biçimiyle karşılaşmadan önce de böyle bir çizgiyi hayatlarında önemli saymamış olanlardır.*”²²⁶

İsmet Özel’e göre, toplumsal düzen içerisinde müslümanlar kendilerine dikte edilen durumlara göz yummamalıdır. Hayatın olağan akışına kapılmamalıdır. İnsan hayra ve şerre dua eden bir varlık olarak, hayrın ve şerrin yaratıcının yaratmasıyla mümkün olduğunu bilmelidir. Günümüze gelene kadar yaşanan değişimler, ancak insanın müdâhalesiyle gerçekleşmiştir. İnsan sadece dua ederek değil, aynı zamanda etkin bir şekilde mücadele ederek toplumsal düzene etki etmelidir. Müslümanlar değişimin toplumsal bozulmaya ve yozlaşmaya neden olduğunu fark etmiş olsalardı, değişimin getirmiş olduğu değerler müslümanlığın ve toplumun faydasına olurdu.²²⁷ İsmet Özel bu konuda şöyle diyor:

*Biz insanlar kendimizi bu dünyaya bırakılmış bulduk; ama hayatımızı, hayatiyetimizi, yaşama etkinliğimizi burada, kendimiz bulmadık. Yaşamak bize verildi. Yaşamak bize bir başrol oyuncusu olarak, yani, oyunu kazanıp kazanmamanın bizim tutum ve davranışlarımızla belirlenebileceği şartlarda verildi. Hayatiyetimizi bize kazandıran atalarımızın ruhu değildir. Çünkü tarihle, gelecek kuşaklar fikriyle hayat bulmadık, bunlar da yaratılıp durmaktadır. Bizi yaratan bizi yaratmakla rolümüzü de belirlemiştir. Bu rolün başrol olduğunu kabul etmediğimizde nankörlük etmiş oluruz.*²²⁸

Sonuç olarak, fertlere düşen görev, öncelikle bozulmanın neden kaynaklandığını anlamak olacaktır. Bu noktada, toplumsal çözülmeye neden olan hurafeleri fark etmek gerekir. Daha sonra hurafelere ve İslâmî olmayan geleneğe karşı toplumsal bir mücadele gereklidir. Bununla birlikte, Bâtılı değerlerin bizim mânevî kuruluşumuzla ters düştüğünü anlamak ve ona göre bir mücadele yöntemi geliştirmek önemlidir. Ayrıca, toplumun her ferdi, İslâmî olarak nerede duracağını iyi bilmeli ve bu konuda şuur sahibi olmalıdır. Sunulan her öneriyi uygulamadan önce sonuçlarının ne getireceğini iyi hesap etmek gerekir. Verilen tavsiyeler, toplumu iyiye değil de kötüye sürükleyebilir.

Toplumsal çözülmeye her devirde yaşanmış bir sorundur. Önemli olan, her toplumun değerlerine göre çözülmeye nedenlerinin nereden kaynaklandığını bulmaktır. Geçmişte

²²⁶ Özel, *Taşları Yemek Yasak*, 1986, s.149.

²²⁷ Özel, *Ve'l-Asr*, s.17.

²²⁸ Özel, *Tahrir Vazifeleri*, s.260.

meydana gelen toplumsal çözümlerden ders çıkararak ve toplumsal iyileşmeyi zamana yayarak toplumda kabul görecektir şekilde gerçekleştirmek önemlidir. Her türlü toplumsal bozulmuşluğa ve çözülmeye rağmen müslümanlığın getirmiş olduğu değerleri iyi bilen ve bu değerleri koruyanlar için herhangi bir bozulma olmayacaktır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

İsmet Özel'in millet ve toplum anlayışını ancak Türklük hakkındaki görüşlerinden yola çıkarak anlamak mümkündür. O'nun Türklük anlayışı Türkiye'de yaşayan Türkler'in kendini tanıması, imkânlarının farkında olması ve özgün karakterini tarihteki etkin rolünden yola çıkarak yeniden oluşturması için ifade edilmiş bir öneridir. Bu Türklük anlayışı, müslümanların kendi özüne dönmesini önermektedir. İsmet Özel'e göre, Türklüğü ciddiye almanın, İslâm'ı ciddiye almak olduğu anlaşılmıştır.

İsmet Özel'in millet anlayışı, günümüz millet anlayışlarından ve tanımlamalarından farklı olarak dinî bir bakış açısıyla yapılmıştır. O, Türklük anlayışını, İslâmî bir yaklaşımla Kur'ân ve sünnet ışığında oluşturduğunu iddia etmektedir. İslâm'ın insanları birleştirici özelliği, İsmet Özel'e göre, millet oluşturma aşamasında çok önemli bir rol üstlenmektedir. Ancak günümüzde İslâm'ın gerek farklı yorumlanmasından gerekse yanlış uygulanmasından kaynaklı bazı uyumsuzluklar ortaya çıkmıştır. İsmet Özel yanlış uygulanan ya da yorumlanan dinî bilgilerin doğrularıyla değiştirilerek yeniden yapılandırılmasını önermektedir. Onun, önerilerini eleştirel bir dille ifade ettiği tespit edilmiştir.

İsmet Özel'e göre, müslüman olmak kültürel ve geleneksel olan öğelerin etkisinden kurtularak yalnız yaratıcının irâdesine boyun eğmek ve onun emir ve yasaklarına uymak demektir. İnsan, Allah'ın insanlar için takdir ettiği murada ne oranda ulaşırsa, o oranda müslümanlıkta ilerlemiş olacaktır. Kişinin müslümanlıkta ilerlemesi demek aynı zamanda Türklükte de ilerlemesi demektir. İsmet Özel'e göre, İslâm ve Türklüğün birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğu görülmüştür.

Türklüğü İslâm ile bir bütün halinde tanımlamak, insana birtakım sorumluluklar yükleyecektir. İslâm'ın insanı sorumlu tuttuğu konularda Türklük tavır almayı gerektirir. Türklük kendisinden faydalanılacak ve kendisiyle gösteriş yapılacak bir araç değildir. Nitekim, iman etmek ve Türk olmak aynı düzlemde olursa, insanın içinde mücadele ruhu ortaya çıkar. Geçmişte önemli başarılar elde etmiş olan önemli Türk şahsiyetler, İslâm'ı ve Türklüğü aynı derecede değerli görerek bu başarıları ortaya koymuştur. İslâm'ın insana vermiş olduğu özgüven ve sorumluluk alma bilinci ile Anadolu coğrafyası da içinde olmak üzere, pek çok yer Türk yurdu olmuştur.

İsmet Özel Türk olmayı Hak ehli olmakla eş değer tutmuş ve insanları da Hak ehli ve bâtil ehli olmak üzere iki sınıfta değerlendirmiştir. Hak ehli olmak için, müslüman gibi yaşamak ve ilk müslümanlar gibi olmak gerekir. İlk müslümanlar, İslâm'ı birinci kaynağından alarak hayatlarında uygulamışlardır. Ayrıca, ilk müslümanlar sorumluluk bilinciyle hareket ederek yaşamışlardır.

İsmet Özel'e göre, Türklük ve müslümanlık için önemli iki kıstas vardır. Bunlardan birincisi, küfrün tek millet olduğunun farkında olmak ve diri bir bilinçle hareket etmektir. İkincisi ise, dinimizin tamamlanmış ve en mükemmel din olduğunu akıldan çıkarmamaktır. Temel olarak bu iki özellik bilinmeden Türk ve müslüman olunamaz. Sözelimi, eğer bir insan ben İslâm'ın eksik olduğuna ve yanlışları olduğuna inanıyorum derse ne müslüman ne de Türk olabilir. Türklük ve müslümanlık eksiklik kabul etmeyen ve eksikliği ortadan kaldıran bir konumdadır. Türk olmak için öncelikle bu bilinç seviyesine ulaşmak gerektiğinin vurgulandığı görülmüştür.

İsmet Özel'e göre, Türklük ve müslümanlık arasındaki organik ilişki insanın dünyaya geliş amacından yola çıkılarak oluşturulmuş bir ilişkidir. İnsan öncelikle var olma amacının bilincinde olmalıdır. İnsan var olma amacının uyanıklığı içerisinde olduğunda hem Türklüğü hem de müslümanlığı doğru algılayabilir. İnsan varoluş amacını bu şekilde oluşturduktan sonra, geçmişten günümüze Türklüğü ve müslümanlığı daha iyi anlamlandıracaktır. Türklüğün ve müslümanlığın önemini doğru anlamak için tarihin de doğru anlaşılması gerekir. Türklüğün tarihteki rolü her zaman etkin bir rol olmuştur. Türkler tarihin olağan akışına kendini kaptırmamış, aksine tarihe yön vermişlerdir.

İsmet Özel'e göre, Türk olabilmek için kan bağı yeterli değildir. Onun için kan bağından daha önemli bağ din bağıdır. Müslümanlar din bağıyla birbirine bağlıdır. Genetik miras insanın yaratılış amacını anlamlandırması ve müslüman olmasıyla önemini kaybetmektedir. Bu nedenle, Türklük de ancak müslümanlıkla ortaya çıkabilecek bir misyonu yansıtmalıdır. Türklük, iyi ve kötünün yaratılıştan gelen mücadelesinde iyi tarafı tercih etmektir. Bu sebepten dolayı, İsmet Özel'in Türklük anlayışı küfre karşı koymayı önemli bir değer olarak görür. Türk olmak tepeden tırnağa müslüman olmayı gerekli kılmaktadır. Geçmişte yaşanmış tecrübeler Türklük anlayışının İlâhî bir güce inanarak başarılı olduğunu göstermiştir. Türkler Anadolu'da varlıklarını devam ettirmek için değil, müslümanlığı korumak için ve müslümanca yaşamak için mücadele etmişlerdir. Türklüğü harekete geçiren asıl güç müslümanlık olmuştur. İsmet Özel'e göre, Türkler yeryüzünde

Allah için mücadele ederek diğer milletlerden üstün hâle gelmiştir. Türkler'in diğer milletlerden üstün olması başka bir nedenle açıklanamamaktadır.

İsmet Özel, Hz. Muhammed'in Türklere işaret ederek; ileride sizden sonra gelecek olan kardeşlerimi özlüyorum sözünü, Türkler'in üstün bir millet olduğu şeklinde yorumlamıştır. Ona göre, Türkler'in diğer milletlerden üstün olmasının nedeni müslüman olmalarıdır. Araplar'ın İslâm'ı yayma enerjileri bir süre sonra tükenmiş ve Allah onların yerine Türkler'i İslâm'a hizmet eden üstün bir millet haline getirmiştir. İsmet Özel'in asıl Türklüğün bu şekilde tarih sahnesine çıktığı görüşünde olduğu anlaşılmıştır.

Bu anlayışta, Türklüğün başlangıç noktası müslüman olmakla başlarken, Türklüğün bozulmaya başladığı tarih de müslümanlıktan uzaklaşmayla ilişkilendirilmiştir. Türklükteki bozulma Tanzimat Fermanı ile başlamıştır. İsmet Özel'e göre, Tanzimatla birlikte gâvura gâvur denmeyecek ve kimin Türk kimin müslüman olduğu anlaşılmayacaktı. O, Tanzimatla birlikte gelen yeniliklerin yenilik olmadığını, birer unutturma faaliyeti olduğunu ifade etmiştir. İsmet Özel bu tarihten itibaren milleti millet yapan aslî unsurların baskıya maruz bırakıldığını ve sömürüldüğünü iddia etmiştir. Müslümanlık ve Türklük birbirinden ayrılarak ve farklı yeni tanımlamalar yapılarak İslâm'ın toplumdaki etkisi azaltılmıştır. İsmet Özel'e göre, Türklüğün ilerlemesi ve hak ettiği konuma ulaşabilmesi için müslümanlığın yeniden milletin aslî unsuru hâline gelmesi gerekir. Öncelikle, İslâm'ı bilen ve yaşayanlarla bilmeyen ve ondan yalnızca fayda temin edenler birbirinden ayrılmalıdır. Bu şekilde bir ayırım yapılmazsa müslümanlık ve Türklük onlardan fayda temim edenlerin aparatı konumuna düşecektir.

İsmet Özel, gelecekte daha güzel bir Türkiye kurulacaksa bunun yine müslümanlıkla mümkün olacağını ifade etmektedir. Bunun için, Türk olma bilincinin toplumun her katında doğru anlamlandırılması gerektiğini vurgular. O, günümüzde bu bilincin oluşmadığını ve Türklüğün aktif, canlı bir yapıyı ifade etmediğini ortaya koyar. O'na göre, günümüzde canlı olan tek millet Amerika milletidir. Onlar dünya üzerindeki diğer milletleri pasif hale getirerek kendi milletine hizmet ettirmektedir. İsmet Özel'e göre, eski çağ milletleri ne kadar ölü ise, Türklük de o kadar ölü bir yapıdır. Türklük yeniden canlandırılmak isteniyorsa, Kur'ân ve sünnet doğru anlaşılmalı ve sorumluluk alarak uygulanmalıdır. Kur'ân'ın ve sünnetin insanlığa sunduğu değerler, Türklüğün olmazsa olmazlarındandır. İsmet Özel'e göre, Türklüğün düşmanı olanlar Kur'ân ve sünnetten insanları uzaklaştırarak bir mesafe kat etmiştir. Sömürgecilerin gelecekte gerçekleştirmek istedikleri bir diğer şey de Türkler'i Anadolu coğrafyasından uzaklaştırmak olacaktır. Bu

isteklerini gerçekleştirmek için, onlar harekete geçirici güç olan müslümanlık ve Türklüğü etkisiz hâle getirmeye çalışacaklardır. Tek başına Türklük ile vatan coğrafyasını savunmak müslümanlık olmadan mümkün olmayacaktır. Müslümanlık olmadan Türklük âdetâ bir cesedi andırır. Çünkü müslümanlık, toplumsal ve insanî bağları korumak için insanın Tanrı'ya verdiği sözü unutmaması ve yaratıcının insana çizdiği sınırları aşmaması gerektiğini söyler.

İsmet Özel'e göre, insan doğru toplumsal bağlar oluşturmak istiyorsa, yaratılış amacını iyi bilmelidir. Bunun tek yolu, İslâm'ı iyi bilmekten geçer. Tarih boyu önemli işler başarmış toplumlar, dinlerini iyi bilen ve şuur sahibi olan toplumlardır. Günümüzde, önemli olan modernizme ayak uydurmak değil, modernizme karşı özgün bir toplumsal yapı oluşturmaktır. Modern toplumun insanlara sunduğu şeyleri İslâmîleştirmek yanlıştır. İsmet Özel'in ancak Kur'ân ve sünnetten yola çıkılarak oluşturulacak bir toplumun, daha üstün bir toplum olacağını vurguladığı anlaşılmıştır.

İsmet Özel'e göre, İslâm haricindeki dinler bozulduğu ve insanî öğeler içine dahil olduğu için kültürel birer ürüne dönüşmüşlerdir. Bu bakımdan, tahrif olmuş dinlerin insan için gelecek vadetmesi pek mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla, dünya toplumlarına yeni bir sistem sunma yeteneği olan tek din İslâm'dır. Bunu bilenler, İslâm'ı geçmiş çağların bir dini ve düşüncesi gibi göstererek günümüzde uygulanamayacağı hissi uyandırır.

Öyle anlaşılmaktadır ki, İsmet Özel, Türklük ve müslümanlığı birbirini tamamlayan iki mütemmim parça olarak görmektedir. Bu bakımdan Türklük ve müslümanlığın kavramsal çerçevesini daraltan her türlü yaklaşımı İsmet Özel tehlike olarak addetmektedir. Ona göre, Türklük ve müslümanlık günümüzde Bâtılı paradigmalara göre değil, milletin varlık anlayışı, hayat telakkisi ve dünya görüşüne göre semantik çerçevesi genişletilmesi ve derinleştirilmesi gereken kavramlardır. İsmet Özel'in entelektüel projesinin bu ideali gerçekleştirmek olduğu söylenilebilir.

KAYNAKLAR

- Çarkçı, Akif. “İsmet Özel’in Düşünce Dünyasında ‘Bir İtikat Meselesi’ Olarak İktisat”. *Hece Aylık Edebiyat Dergisi İsmet Özel Özel Sayısı 2/47* (2024), 752.
- Devellioğlu, Ferit (ed.). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Doğu Ltd. Şti. Matbaası, 1961.
- Durmuş, İlhami. “Türk Adının Ortaya Çıkışı, Anlamı ve Yayılışı”. *Gazi Akademik Bakış* 10/20 (10 Haziran 2017), 37-47. <https://doi.org/10.19060/gav.321022>
- Gezgin, Ali Galip. *Tefsirde Semantik Metod Ve Kur’ân’da “Kavm” Kelimesinin Semantik Anlamı*. İstanbul: Rağbet Yayınları, Gözden geçirilmiş ve Gnşlm. 2. bsk., 2015.
- Özel, İsmet. “Allah, Türkleri Diğer Milletlerden Üstün Yarattı.” *Kökler Üç Aylık Edebiyat Dergisi* 10 (2005), 78-99.
- Özel, İsmet. *Bakanlar ve Görenler*. İstanbul: Risale, 1985.
- Özel, İsmet. *Başbaş Başbaşa Başabaş*. İstanbul: Şûle Yayınları, 2011.
- Özel, İsmet. *Bileşenleriyle Basit*. İstanbul: Şûle Yayınları, 2009.
- Özel, İsmet. *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü I*. İstanbul: Tam İstiklal Yayıncılık Ortaklığı, 1. bsk., 2012.
- Özel, İsmet. *Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklâl Yürüyüşü II*. İstanbul: Tam İstiklal Yayıncılık Ortaklığı, 2014.
- Özel, İsmet. *Cuma Mektupları-1*. İstanbul: Çıdam Yayınları, 1. bsk., 1989.
- Özel, İsmet. *Cuma Mektupları-2*. Şule Yayınları, 2001.
- Özel, İsmet. *Cuma Mektupları-4*. İstanbul: Çıdam Yayınları, 1. bsk., 1991.
- Özel, İsmet. *Cuma Mektupları-6*. İstanbul: Şule Yayınları, 2002.
- Özel, İsmet. *Cuma Mektupları-7*. İstanbul: Şûle Yayınları, 1. baskı., 2002.
- Özel, İsmet. *Cuma Mektupları-8*. İstanbul: Şûle Yayınları, 1. baskı., 2002.
- Özel, İsmet. *Cuma Mektupları-9*. İstanbul: Şûle Yayınları, 2. bsk., 2003.

- Özel, İsmet. *Desem Öldürürler, Demesem Öldüm*. İstanbul: Tam İstiklal Yayıncılık Ortaklığı, 2013.
- Özel, İsmet. *Dil ile İkrar*. İstanbul: TİYO, 1. bsk., 2017.
- Özel, İsmet. *Ebruli Külâh / Şairin Devriye Nöbeti-4*. Şule Yayınları, 2009.
- Özel, İsmet. *Evet Mi Hayır Mi?* Şule Yayınları, 2010.
- Özel, İsmet. *Evlenseydik Boşanacaktık*. İstanbul: Şûle Yayınları, 2010.
- Özel, İsmet. *Faydasız Randevu*. İstanbul: TİYO, 1. bsk., 2014.
- Özel, İsmet. *Faydasız Yazılar*. İstanbul: Risale Yayınları, 1986.
- Özel, İsmet. *Hayatın Manası Versus Manalı Bir Hayat / Şairin Devriye Nöbeti-8*. Şule Yayınları, 2010.
- Özel, İsmet. *Henry Sen Neden Buradasın-1*. İstanbul: Şûle Yayınları, 2. bsk., 1992.
- Özel, İsmet. *Henry Sen Neden Buradasın-2*. İstanbul: Şûle Yayınları, 4. bsk., 1992.
- Özel, İsmet. *İrtica Elden Gidiyor*. İstanbul: İklim Yayınları, 2.bsk., 1987.
- Özel, İsmet. *Kalın Türk*. İstanbul: Şûle Yayınları, 2. bsk., 1992.
- Özel, İsmet. *Küfrün İhsanı Olmaz*. İstanbul: Tam İstiklal Yayıncılık Ortaklığı, 1. bsk., 2013.
- Özel, İsmet. *Neredeyizim*. İstanbul: Şûle Yayınları, 2009.
- Özel, İsmet. *Neyi Kaybettiğini Hatırla*. İstanbul: Şûle Yayınları, 2. bsk., 1992.
- Özel, İsmet. *Siper Beden*. İstanbul: Şûle Yayınları, 2011.
- Özel, İsmet. *Sorulunca Söylenen*. İstanbul: Çıdam Yayınları, 1. bs., 1989.
- Özel, İsmet. *Şiir Okuma Kılavuzu*. İstanbul: Tiyo Yayıncılık, 2. bsk., 2015.
- Özel, İsmet. *Tahrir Vazifeleri*. İstanbul: Çıdam Yayınları, 1. bsk., 1992.
- Özel, İsmet. *Taşları Yemek Yasak*. İstanbul: Risale, 2. bsk., 1986.
- Özel, İsmet. *Taşları Yemek Yasak*. İstanbul: Risale, 2. bsk., 1986.

- Özel, İsmet. *Tavşanın Randevusu*. İstanbul: Şûle Yayınları, 4. bsk., 1992.
- Özel, İsmet. *Tehdit Değil Teklif*. İstanbul: Şûle Yayınları, 7. bsk., 2008.
- Özel, İsmet. *Tok Kurda Puslu Hava*. İstanbul: Şûle Yayınları, 2009.
- Özel, İsmet. *Toparlanın Gitmiyoruz 1*. Ankara: Ebabel, 1. bsk., 2008.
- Özel, İsmet. *Toparlanın Gitmiyoruz 2*. Ankara: Ebabel, 1. bsk., 2008.
- Özel, İsmet. *Toparlanın Gitmiyoruz 3*. Ankara: Ebabel, 1. bsk., 2008.
- Özel, İsmet. *Türk Olamadıysan Oldun Amerikalı*. İstanbul: Tiyo Yayınevi, 2016.
- Özel, İsmet. *Üç Mesele*. İstanbul: Çıdam, 3. bsk., 1988.
- Özel, İsmet. *Üç Zor Mesele: Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma*. Tiyo Yayınevi, 2014.
- Özel, İsmet. *Ve'l-Asr*. İstanbul: Şule Yayınları, 5. bsk., 2010.
- Özel, İsmet. *Waldo Sen Neden Burada Değilsin*. İstanbul: Risale, 1988.
- Özel, İsmet. *Waldo Sen Neden Burada Değilsin?* İstanbul: Şûle Yayınları, 11. bsk., 1992.
- Özel, İsmet. *Zor Zamanda Konuşmak*. İstanbul: Şûle Yayınları, 10. bsk., 2007.
- Türk Dil Kurumu. *TDK- Büyük Türkçe Sözlük-Tek Cilt*. TDK Yayınları, 2011.
- Yusuf, Selahattin. *Bir Masal İsmet Özel'i*. Profil Kitap, 2017.

Elektronik Kaynaklar

- İstiklal Marşı Derneği. “Diline Doladığdır - 6”. Erişim 30 Ağustos 2022.
<http://www.istiklalmarsiderneği.org.tr/IcerikDetay?Id=1047&IcerikId=249&PageId=10>
- İstiklal Marşı Derneği. “Diline Doladığdır - 58”. Erişim 29 Ağustos 2022.
<http://www.istiklalmarsiderneği.org.tr/IcerikDetay?Id=1047&IcerikId=197&PageId=7>
- Gerçek Hayat. “Dünya Müslümanlarını Vatansız Bırakmak İstiyorlar”. 12 Kasım 2004. Erişim 28 Temmuz 2023. <https://edebiyatkantini.blogspot.com/2013/04/dunya-muslumanlarn-vatansz-brakmak.html>
- İstiklal Marşı Derneği. “İstemezük! Panel Metni”. 22 Haziran 2013. Erişim 28 Şubat 2023.
<http://istiklalmarsiderneği.org.tr/IcerikDetay?Id=1063&IcerikId=699>

İstiklal Marşı Derneği. “İstiklal Marşı Derneği Adana Şubesi Açılışında Yapılan Basın Toplantısı”. 2011. Erişim 24 Aralık 2022.
<http://www.istiklalmarsiderneđi.org.tr/IcerikDetay?Id=1068&IcerikId=404>

İstiklal Marşı Derneği. “İstiklal Marşı Derneği Ankara Şubesi Açılışında Yapılan Basın Toplantısı”. Erişim 26 Temmuz 2022.
<http://www.istiklalmarsiderneđi.org.tr/IcerikDetay?Id=1068&IcerikId=12>

İstiklal Marşı Derneği. “Kâfirle Çatışmayı Göze Alan Müslümana Türk Denir.” Erişim 08 Ocak 2023. <http://www.istiklalmarsiderneği.org.tr/IcerikDetay?Id=5>

“Tarihin Türkçesi”. İstiklal Marşı Derneği, 2022.
<http://www.istiklalmarsiderneđi.org.tr/IcerikDetay?Id=3&IcerikId=2045>

İstiklal Marşı Derneği. “Uç Beyi? Uç Uç Böceği? Türksüz İslâm Kimin Neyi?” Erişim 30 Ağustos 2022.
<http://www.istiklalmarsiderneđi.org.tr/IcerikDetay?Id=1064&IcerikId=488&PageId=1>

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	Kenan DEMİR
Yabancı Dili	İngilizce-Arapça
Orcid Numarası	0000-0002-7491-8100
Ulusal Tez Merkezi Referans Numarası	10418729
Lise	Giresun Aksu Anadolu Lisesi
Lisans	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Yüksek Lisans	Ordu Üniversitesi - Felsefe ve Din Bilimleri ABD
Mesleki Deneyim	Diyanet İşleri Başkanlığı
Akademik Çalışmalar	

